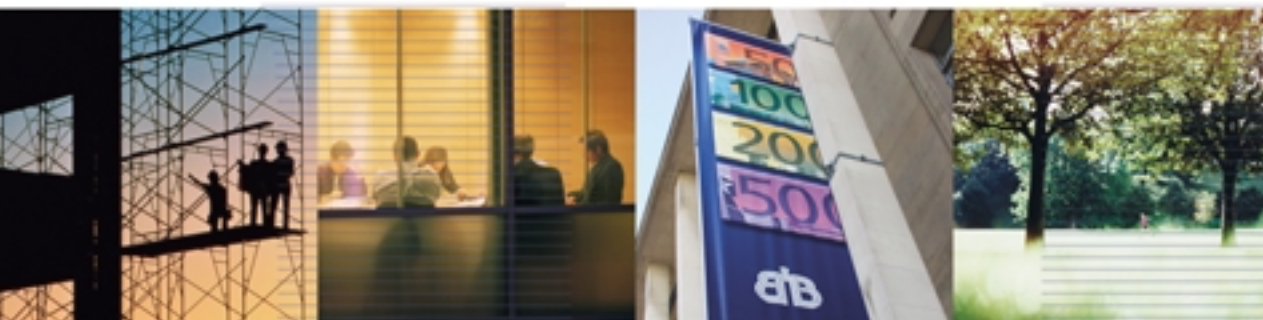

Verlag 2002

Voorwoord

door Gouverneur Guy Quaden

De voltooiing van het overgangsproces naar de nieuwe Europese munt was de markante gebeurtenis van het jaar 2002. De invoering van de chartale euro en de intrekking van de bankbiljetten en muntstukken in Belgische frank was een grootscheepse operatie, waar vrijwel alle sectoren van de economie deel aan hadden. Voor de betrokken centrale banken, waaronder de Nationale Bank van België, betekende zij een logistieke en operationele uitdaging zonder weerga. Eenieder is het erover eens dat de operatie een groot succes is geweest. De bevolkingen van de twaalf landen van het eurogebied hebben de nieuwe biljetten en muntstukken uitermate positief onthaald.

De overgang op de nieuwe geldtekens was de afronding van het monetaire eenmakingsproces en luidde voor de betrokken centrale banken een nieuw tijdperk in.

De Bank blijft belast met dezelfde opdrachten als die welke zij reeds 153 jaar voor België vervult, maar dan wel in een nieuwe context, namelijk die van het Eurosysteem, dat bestaat uit de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken van de twaalf lidstaten die de euro als gemeenschappelijke munt hebben en een gezamenlijk monetair beleid voeren. De beslissingen worden genomen door de Raad van bestuur van de ECB, terwijl elke nationale centrale bank van het Systeem die beslissingen mee voorbereidt en ze ten uitvoer brengt. Krachtens het verdrag van Maastricht delen de centrale banken van het Eurosysteem ook het uitgiftemonopolie voor de eurobankbiljetten, bewaren en beheren zij de goud- en deviezenreserves en nemen zij deel aan de andere taken van het Systeem, met name het verzekeren van vlot functionerende betalingssystemen en de stabiliteit van de financiële sector.

Het verdrag van Maastricht en de Monetaire unie hebben bijgedragen tot een duidelijker omschrijving van de essentiële verantwoordelijkheden van de centrale banken. Behalve de monetaire stabiliteit, met andere woorden de prijsstabiliteit, moeten de huidige centrale banken mede de financiële stabiliteit waarborgen. Het belang dat de Bank voortaan aan deze functie toekent, blijkt uit het feit dat in 2001 een departement Internationale samenwerking en financiële stabiliteit is opgericht, dat in 2002 voor het eerst een *Financial Stability Review* is gepubliceerd en dat op 2 augustus 2002 een wet is goedgekeurd ter hervorming van het toezicht op de Belgische financiële sector en ter versteviging van de rol die de Bank ter zake speelt.

Ook de andere opdrachten van openbaar belang waar de Bank mee is belast, worden erkend en bevestigd. De Bank blijft een instelling met een deskundigheid waar zowel de overheid als de financiële gemeenschap vaak een beroep op doet. Dat is recentelijk nogmaals gebleken met de oprichting van een nieuwe centrale voor kredieten aan particulieren, de zogeheten positieve kredietcentrale, en een waarnemingscentrum voor kredieten aan ondernemingen.

Overeenkomstig haar in 2001 vastgelegde strategische opties, heeft de Bank tijdens het verslagjaar een strategische planning uitgewerkt; onder gezag van het Directiecomité heeft ieder departement van de Bank een eigen driejarig « *masterplan* » opgesteld, waarin iedere strategische doelstelling in operationele termen wordt vertaald.

Kortom, de traditionele activiteiten van de Bank zijn als gevolg van de overschakeling naar de Monetaire unie niet noemenswaardig ingekrompen; zowel binnen als buiten het kader van het Europees Stelsel van Centrale Banken heeft zij er zelfs nieuwe taken bijgekregen. Niettemin blijft zij door haar onverdroten inspanningen tot verbetering van de productiviteit haar personeelsbestand terugdringen: van 2.864 naar 2.320 voltijdse equivalenten in tien jaar tijd. Tegen 2005 zou het aantal personeelsleden gereduceerd moeten zijn tot 2.200 voltijdse equivalenten. Conform de sociale traditie van de instelling, zal die afslanking niet tot ontslagen leiden. De permanente vorming van het personeel is overigens flink gestimuleerd teneinde de beschikbare arbeidskrachten en de voor iedere functie vereiste kwalificaties beter op elkaar af te stemmen.

Uit de twee jaar geleden onder het grote publiek gehouden imago-enquêtes is de Bank naar voren gekomen als een geëerde en gewaardeerde, maar tegelijkertijd vrij ontoegankelijke en te weinig bekende instelling. Het is derhalve zaak haar communicatie te verbeteren en haar zichtbaarheid op te voeren. In dat opzicht zijn verschillende acties ondernomen: een – inmiddels permanente – tentoonstelling over het geld, de aan de gang zijnde herstructurering van onze website alsook een nieuw logo en een nieuw grafisch charter. Deze initiatieven geven op hun manier uiting aan het streven van de Bank naar modernisering en meer openheid.

De inhoud van dit tweede, aan de Bank als onderneming gewijde deel van het Jaarverslag is ook opnieuw bekeken teneinde de informatie nog te verduidelijken en steviger te onderbouwen, onder meer ten behoeve van onze aandeelhouders en onze partners en weliswaar rekening houdend met de bijzondere kenmerken van de Bank: een centrale bank die in de eerste plaats onderworpen is aan het verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en aan haar eigen organieke wet; een publiekrechtelijke instelling in de vorm van een naamloze vennootschap; en een naamloze vennootschap die doelstellingen van algemeen belang nastreeft.

VOORWOORD	5
ACTIVITEITEN	12
Inleiding	13
Hoofdstuk 1 : Aan het monetaire beleid gekoppelde activiteiten	15
Studies	15
Economische statistieken	16
Tenuitvoerlegging van het monetaire beleid	17
Beheer van de goud- en deviezenreserves	18
Hoofdstuk 2 : Beheer van de betalings- en vereffeningssystemen	21
Definitieve overgang op de euro	21
Chartaal geld	23
Interbancaire betalingen	27
Effectenvereffening	29
Centrale verwerking van handelspapier	30
Hoofdstuk 3 : Internationale samenwerking en toezicht op het financiële stelsel	33
Inleiding	33
Internationale samenwerking	33
Macro-prudentieel toezicht	34
Toezicht op de betalings- en effectenvereffeningsstelsels	35
Beheer van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten	35
Hoofdstuk 4 : Rol van de Rijkskassier en beheer van het Rentenfonds	37
Rijkskassier	37
Rentenfonds	37

Hoofdstuk 5: Informatieverspreiding	39
Verspreiding van studies en macro-economische statistieken	39
Centrales voor micro-economische informatie	40
Overige activiteiten op het gebied van communicatie	42
Hoofdstuk 6: Beheer van de middelen	45
Strategische beleidslijnen	45
Beheerscontrole	45
Human resources	46
Informatica	48
Vastgoed	49
ORGANISATIE	50
Hoofdstuk 1: Wijziging van de statuten	53
Hoofdstuk 2: Inschrijving van de Bank op de lijst van de vennootschappen die een openbaar beroep op het spaarwezen doen of gedaan hebben	55
Hoofdstuk 3: Beheer	57
Gouverneur	57
Directiecomité	57
Regentenraad	58
Hoofdstuk 4: Toezicht	63
Regeringscommissaris	64
Bedrijfsrevisoren	64
College van censoren	65
Hoofdstuk 5: Algemene vergadering	69
Samenstelling en bevoegdheden	69
Algemene vergadering 2002	69
Hoofdstuk 6: Organogram	71
Beheer en toezicht	72
Departementen en diensten	73

JAARREKENING	80
Hoofdstuk 1 : Voorstelling van de jaarrekening op 31 december 2002	81
Balans	82
Resultatenrekening	84
Posten buiten balanstelling	85
Winstverdeling	86
Sociale balans	87
Hoofdstuk 2 : Toelichting bij de jaarrekening	91
Juridisch kader	91
Boekhoudkundige principes en waarderingsregels	92
Toelichting bij de balans	95
Toelichting bij de resultatenrekening	109
Toelichting bij de posten buiten balanstelling	116
Hoofdstuk 3 : Vergelijking over vijf jaar	118
Balans	118
Resultatenrekening	120
Dividend	120
VERSLAG VAN DE BEDRIJFSREVISOREN	121
GOEDKEURING DOOR DE REGENTENRAAD	123
LIJST VAN DE KADERS, TABELLEN EN GRAFIEKEN	125
AFKORTINGEN	127
OPENINGSTIJDEN EN ADRESSEN	129
BIJLAGEN	132
1. Lijst van de in 2002 uitgevaardigde wetten en koninklijke besluiten betreffende de organisatie en de statuten van de Bank	133
2. Aandeelhoudersstructuur op 31 december 2002	135

Inleiding

De Nationale Bank van België is de centrale bank van ons land. Sinds 1 januari 1999 maakt ze deel uit van het Eurosysteem, dat bestaat uit de Europese Centrale Bank (ECB) en de centrale banken van de lidstaten die op de euro zijn overgegaan. Het is de taak van het Eurosysteem een gemeenschappelijk monetair beleid te voeren (hoofdstuk 1). De monetaire-beleidsbeslissingen worden genomen door de Raad van bestuur van de ECB, waar de Gouverneur van de Bank lid van is, terwijl de nationale centrale banken (NCB's) meewerken aan de voorbereiding van dat beleid en belast zijn met de tenuitvoerlegging ervan.

De Bank streeft niet alleen prijsstabiliteit na, ze speelt ook een belangrijke rol inzake de stabiliteit van de Belgische financiële sector (hoofdstuk 3) en beheert verschillende interbancaire betalingssystemen (hoofdstuk 2). Ze verleent ook tal van diensten aan de Staat (hoofdstuk 4), aan ondernemingen en aan particulieren (hoofdstuk 5).

De oprichting van de monetaire unie werd bekroond met de invoering van de eurobankbiljetten en -muntstukken. In België heeft de Bank een bijzonder actieve rol gespeeld in de organisatie van het algemene omschakelingsproces. Dit historische keerpunt heeft haar ertoe aangezet enkele van haar activiteiten te herdefiniëren, andere te reorganiseren en in nieuwe behoeften te voorzien (zie Jaarverslag 2001 en punt 6.1 hieronder).

De Bank staat borg voor stabiliteit in een wereld die voortdurend verandert, maar tegelijkertijd tracht zij mee te evolueren teneinde de Belgische samenleving nuttige en kwalitatief hoogstaande diensten te kunnen blijven aanbieden. Wat ze al 153 jaar doet voor België, blijft ze ook in de Europese context doen.

1. Aan het monetaire beleid gekoppelde activiteiten

De Bank en het Eurosysteem

De Bank, de NCB's van de andere EU-lidstaten die de euro hebben ingevoerd en de ECB vormen samen het Eurosysteem⁽¹⁾.

Als lid van de Raad van bestuur van de ECB neemt de Gouverneur deel aan de besluitvorming van het Eurosysteem. Deze Raad vergadert in principe twee keer per maand en behandelt onderwerpen als het monetaire beleid, het opstellen en verzamelen van statistische informatie, de werking van de betalingssystemen en de financiële stabiliteit. Het is het hoogste besluitvormingsorgaan van het Eurosysteem.

De voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van bestuur en van de Comités die zijn opgericht op het niveau van het Eurosysteem worden binnen de Bank gecoördineerd. Deze laatste wil een dynamische rol spelen in de in Frankfurt verrichte activiteiten en uitstraling verwerven binnen het Eurosysteem. In dat opzicht onderkent zij in een vroeg stadium de belangrijkste aangelegenheden en houdt zij een toekomstgerichte reflectie over de te behandelen thema's. De Bank onderhoudt ook nauwe contacten met de ECB en de andere NCB's, wat bijdraagt tot een beter wederzijds begrip. Dankzij deze contacten kan de Bank een stuwende rol spelen in de samenwerking tussen de leden van het Eurosysteem.

(1) De term « Eurosysteem » moet worden onderscheiden van de term « Europees Stelsel van Centrale Banken » die ook de NCB's omvat van de drie EU-lidstaten die nog niet op de euro zijn overgegaan.

1.1 Studies

Aangezien de Bank nauw betrokken is bij de voorbereiding en de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijke monetaire beleid van het eurogebied, zijn haar analyse- en researchwerkzaamheden in eerste instantie gericht op de verschillende facetten van dat beleid. In dit opzicht werkt zij nauw samen met de ECB en de andere NCB's van het Eurosysteem. Zij bestudeert tevens andere aspecten van de nationale economie alsook problemen in verband met de economische en financiële structuur.

Daarnaast vervult de Bank een adviserende functie ten behoeve van de overheid en onderhoudt zij contacten met de economische en financiële wereld alsook met « rating agencies ». Dit gebeurt aan de hand van publicaties (zie punt 5.1), nota's, consultaties (onder meer voor de ECB, het IMF en de OESO) en via deelname aan vergaderingen, zowel nationaal als internationaal. Zo vaardigt de Bank, op nationaal vlak, vertegenwoordigers af naar verschillende organen, zoals de Hoge Raad van Financiën en de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. Zij is tevens vertegenwoordigd in een reeks comités op het niveau van de EU en de G-10 (zie ook hoofdstuk 3).

Deze activiteiten vereisen een fundamenteel en coherent macro-economisch onderzoek, dat stoelt op een permanente en grondige analyse van de actualiteit en van de statistische gegevens. Dat onderzoek is onder meer gebaseerd op de resultaten van een aantal macro-economische en financiële modellen die regelmatig worden bijgewerkt.

De Bank versterkt ook haar contacten en haar onderzoeksactiviteiten met de academische wereld. Zo heeft zij, in samenwerking met Belgische onderzoekers, een onderzoeksproject uitgevoerd rond het thema *New Views on Firms' Investment and Finance Decisions*. De resultaten van dat onderzoek werden voorgesteld tijdens een door de Bank op 27 en 28 mei 2002 georganiseerd internationaal colloquium. Zij zullen in de loop van 2003 worden gepubliceerd.

Er werd een nieuw onderzoeksproject met Belgische academici gestart rond het thema *Efficiency and Stability in an Evolving Financial System*. Dit onderzoek past in de voorbereiding van een voor 2004 gepland colloquium. De Bank speelt ook, samen met de ECB en andere centrale banken, een actieve rol in verschillende netwerken waarin diverse aspecten van het monetaire beleid worden bestudeerd. Zo wijdt zij, in samenwerking met het Londense Centre for Economic Policy Research, een bijzonder project aan het Euro Area Business Cycle Network. De onderzoekers van de Bank nemen voorts ook actief deel aan nationale en internationale academische colloquia en conferenties.

1.2 Economische statistieken

Naast het opstellen van haar eigen statistieken vervult de Bank ook opdrachten die haar zijn toevertrouwd in het kader van de activiteiten van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze opdrachten hebben betrekking op de nationale en regionale rekeningen alsook op de statistieken van de buitenlandse handel.

1.2.1 Nationale rekeningen en conjunctuur

Behalve de jaarlijkse aggregaten, werden ten behoeve van de economische analyse historische reeksen gepubliceerd volgens de methodologie van het Europees Systeem van Rekeningen 1995. Het bbp en de belangrijkste aggregaten per bedrijfstak werden opnieuw berekend tot in 1970. Wegens gebrek aan coherente basisgegevens gebeurde dat voor de sectorrekeningen slechts tot in 1985.

De Bank heeft in het kader van haar activiteiten binnen het Instituut voor de Nationale Rekeningen meegewerkt aan een belangrijke methodologische herziening van de raming van de werkgelegenheid in België uitgedrukt in aantal personen.

De Bank is – maandelijks of driemaandelijks – conjunctuurele indicatoren blijven produceren die uiterst belangrijk zijn voor de Belgische economie, maar die ook in het buitenland van nabij worden gevolgd: de resultaten van de conjunctuurenquêtes bij de ondernemingen, de consumentenvertrouwensindex en de driemaandelijke nationale rekeningen (waaronder een «flash»-raming van de bbp-groei). Deze indicatoren ondergingen in 2002 verschillende methodologische aanpassingen teneinde ze in overeenstemming te brengen met de meest recente Europese normen.

1.2.2 Financiële statistieken

In het vlak van de monetaire en bancaire statistieken ging de meeste aandacht naar de voltooiing van projecten dankzij welke men vanaf 2003 over gegevens zal kunnen beschikken betreffende de totale transacties van de kredietinstellingen en betreffende de rentetarieven die worden toegepast op een bredere waaier van kredieten en deposito's. Deze nieuwe statistische producten zijn het resultaat van een beslissing van de ECB en van ruim overleg met de kredietinstellingen. De enquêtes naar de stand van de vorderingen en de verplichtingen van de monetaire financiële instellingen jegens het buitenland, die aan het Belgisch-Luxemburgs Wisselinstituut werden meegedeeld tot op het ogenblik dat dit laatste werd opgeheven (zie punt 1.2.4), zijn sedert begin juni 2002 opgenomen in de periodieke verslagen van de kredietinstellingen (Schema A).

De financiële rekeningen worden opnieuw op kwartaalbasis gepubliceerd en er zijn nieuwe statistieken betreffende het financiële vermogen ingevoerd.

De oprichting van een *Observatorium voor krediet aan vennootschappen*, dat informatie over het verloop en de tariefvoorwaarden van de kredietverstrekking bevat, voorziet in een reële behoefte (zie punt 5.2.2).

1.2.3 Buitenlandse handel

Sedert januari 2002 wordt aan de publicatie van de maandelijks resultaten van de buitenlandse handel een persmededeling toegevoegd. De regionale exportgegevens zijn voortaan beschikbaar op de internetsite, met een kruiselingse opsplitsing land/product.

In 2002 werd de aangevers, via een uitgebreide *Intrastat*-aangifte, naar twee extra variabelen van de buitenlandse handel gevraagd: de regio van herkomst of bestemming van de goederen en, enkel voor de belangrijkste ondernemingen, de leveringsvoorwaarden. De methode voor het opstellen van de regionale cijfers wordt binnenkort herzien zodat met deze extra informatie rekening zal kunnen worden gehouden. Teneinde de bedrijven in staat te stellen de nieuwe onderrichtingen voor de *Intrastat*-aangiften toe te passen, werden over het hele land tal van opleidingen georganiseerd. De nieuwe aangevers kregen daarbij speciale aandacht.

De nationale rekeningen konden worden verbeterd dankzij een accuratere raming van de transacties van de niet-ingezetenen die in België actief zijn.

1.2.4 Betalingsbalans

In het licht van de overgang naar de Europese monetaire unie, besloten België en Luxemburg om op 31 december 2001 een eind te maken aan de monetaire unie die hen met elkaar verbond. Dientengevolge nam de Bank van het Belgisch-Luxemburgs Wisselinstituut de functie over die erin bestond de voor de opstelling van de Belgische betalingsbalans vereiste basisgegevens te verzamelen. Deze opdracht is aan de Bank toevertrouwd bij wet van 28 februari 2002 en het Instituut werd opgeheven krachtens een koninklijk besluit van 15 oktober 2002.

Krachtens deze wet en de toepassingsbesluiten ervan is de Bank dus niet alleen belast met het opmaken van de betalingsbalans en de totale buitenlandse positie van België, maar ook met het verzamelen van de basisinformatie bij de economische actoren. Sedert 1 januari 2002 publiceert de Bank dus nog enkel voor België, en niet langer voor de BLEU, de statistieken van de betalingsbalans en van de externe positie. Overeenkomstig voornoemd wettelijk kader kreeg de Bank dezelfde bevoegdheden toegewezen in het vlak van de statistieken betreffende de directe investeringen van en in het buitenland en betreffende beleggingen in buitenlandse effecten.

Het feit dat de Bank de gegevensverzameling heeft overgenomen, brengt ook ingrijpende wijzigingen mee in de bestaande procedures dienaangaande. Die wijzigingen vloeien voornamelijk voort uit ontwikkelingen die zich op Europees niveau hebben afgetekend, met name de afkondiging van de verordening van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 2001 betreffende grensoverschrijdende betalingen in euro binnen het eurogebied. Deze beschikking verbiedt de verzameling van alle

statistische informatie met betrekking tot overdrachten van maximaal 12.500 euro. Zij heeft geresulteerd in een fundamentele herziening van het systeem van de gegevensverzameling bij de kredietinstellingen, meer bepaald door het wegvallen van het exhaustieve karakter ervan.

Terzelfder tijd bereikten de lidstaten, onder de impuls van de ECB en Eurostat, een consensus over de noodzaak om, tegen 2006, de systemen inzake het verzamelen van gegevens voor het opstellen van de betalingsbalans grondig te herzien. De Bank gaat dus op dit ogenblik na hoe ze een nieuw systeem kan uitwerken om de gegevens te verzamelen die vereist zijn voor het opstellen van de betalingsbalans en sommige aanverwante statistieken.

1.3 Tenuitvoerlegging van het monetaire beleid

De Bank zorgt, net als de elf andere NCB's van het Eurosysteem, voor de gedecentraliseerde tenuitvoerlegging van het monetaire beleid zoals dat wordt bepaald door de beleidsorganen van de ECB.

Daartoe onderhoudt de Bank, volgens de voor het geheel van het Eurosysteem geharmoniseerde voorwaarden, de relaties met de in België gevestigde kredietinstellingen wat de verschillende monetaire-beleidsinstrumenten betreft:

- de regelmatige verstrekking van liquiditeiten via de wekelijkse basisherfinancierings-transacties en de maandelijks langerlopende herfinancieringstransacties;
- de eventuele speciale « fine-tuning »-transacties;
- de permanente faciliteiten;
- het stelsel van de monetaire-reserveverplichtingen.

De door de NCB's verstrekte kredieten moeten worden gedekt door passende waarborgen. De daartoe in aanmerking komende activa worden opgedeeld in twee verschillende lijsten. De eerste lijst bestaat uit – in het hele eurogebied aanvaarde – verhandelbare schuldbewijzen die voldoen aan door de ECB vastgestelde criteria. Op de tweede lijst kan elke NCB de al dan niet verhandelbare activa laten opnemen die belangrijk zijn voor haar nationale financiële markt en waar door de ECB goedgekeurde selectiecriteria op van toepassing zijn. Het kredietrisico op de activa van deze tweede lijst komt ten laste van de NCB's.

Al die activa kunnen door de tegenpartijen grensoverschrijdend worden aangewend. De waarborgen blijken nochtans voor het grootste gedeelte uit nationale activa te bestaan.

Functie van bankier der banken

De ECB en de NCB's, die samen het Eurosysteem vormen, beschikken over het uitgiftemonopolie voor de bankbiljetten. Het is dus bij de NCB's dat de kredietinstellingen zich kunnen bevoorraden met de biljetten die hun cliënten aanvragen. De rekeningen-courant van die instellingen bij de NCB's worden voor de overeenkomstige bedragen gedebiteerd. Via die rekeningen kunnen de kredietinstellingen tevens hun eventuele onderlinge schulden vereffenen. Voorts legt het Eurosysteem de kredietinstellingen monetaire-reserveverplichtingen op; dit betekent dat ze op hun rekening een minimumtegoed moeten aanhouden. De monetaire-reserveverplichtingen en de vraag naar bankbiljetten creëren een liquiditeitsbehoefte die de banken ertoe noopt een beroep te doen op kredieten van het Eurosysteem. Het is via de vaststelling van de voorwaarden van die herfinanciering dat het Systeem de rente beïnvloedt.

De basis-herfinancieringstransacties van het Eurosysteem vinden plaats via een over het hele eurogebied georganiseerde toewijzingsprocedure. Maandelijks stelt de Raad van bestuur van de ECB de minimale inschrijvingsrente vast voor de eerstvolgende tenders. Elke week delen de kredietinstellingen de centrale bank van het land waar ze gevestigd zijn de kredietbedragen mee die ze wensen te verkrijgen, alsook de rente die ze voor elk gevraagd bedrag willen betalen en die de minimale inschrijvingsrente niet mag onderschrijden. Op basis van die offertes en van de totale liquiditeitsbehoefte zoals die wordt geraamd door de diensten van het Eurosysteem, bepaalt de Directie van de ECB het totale toegekende bedrag en, bijgevolg, de marginale (laagste) rente waartegen het Eurosysteem kredieten verleent; die kredieten worden het eerst verstrekt aan de kredietinstellingen die de hoogste rente hebben geboden. Zij hebben een looptijd van twee weken en geven aanleiding tot het aanleggen van waarborgen bij de NCB.

In 2002 bereikte het Eurosysteem overeenstemming over een verfijning van de op de waarborgen betrekking hebbende maatregelen inzake risicobeheer. Wegens de als gevolg daarvan benodigde informatica-aanpassingen zouden die herziene maatregelen in de loop van 2004 van kracht worden.

De continue ontwikkeling van de financiële markten alsook de voortschrijdende harmonisering binnen het eurogebied nopen tot een ernstige reflectie over de geleidelijke aanpassing van het scala van waarborgen. Gedurende het hele verslagjaar werden dan ook tal van onderzoeken en analyses verricht om de haalbaarheid en de gevolgen te beoordelen van een eventuele vervanging van de bestaande dubbele lijst door slechts één voor het hele Eurosysteem geldende lijst. Die werkzaamheden zullen in 2003 worden voortgezet.

Krachtens de Bazel II-akkoorden inzake de nieuwe minimale eisen waaraan de banken voor hun eigen vermogen moeten voldoen, zullen deze laatste, zodra die eisen omstreeks 2007 van kracht worden, hun eigen modellen voor de beoordeling van kredietrisico's kunnen toepassen; die modellen zullen vooraf ter goedkeuring aan de toezichthoudende autoriteit worden voorgelegd. De daaruit voortvloeiende beoordeling van de kwaliteit van de debiteuren zou derhalve interessante synergieën mogelijk maken voor de evaluatie van de beleenbare activa bij de kredietverlening door de NCB's.

1.4 Beheer van de goud- en deviezenreserves

1.4.1 Basisprincipes

De Bank treedt op als houder en beheerder van de officiële goud- en deviezenreserves van België, en beheert haar aandeel in de reserves die aan de ECB werden overgedragen krachtens artikel 30 van het protocol betreffende de statuten van het ESCB en van de ECB. Bij het beheer van de reserves streeft zij een maximaal rendement na en houdt ze tevens rekening met hoge eisen inzake veiligheid en liquiditeit van de beleggingen.

Wat het beheer van de door de Bank aangehouden goud- en deviezenreserves betreft, worden drie niveaus van besluitvorming onderscheiden. Het Directiecomité bepaalt de algemene beleidslijnen en de preferenties op de lange termijn met betrekking tot de arbitrage tussen risico en rendement. Dit behelst in essentie het bepalen van de valuta-samenstelling van de deviezenreserves, de *duration* van de portefeuilles, de toegestane instrumenten en transacties, de criteria voor de selectie van de tegenpartijen en de limieten voor het kredietrisico. Deze beslissingen worden vertaald in de referentieportefeuilles die de maatstaf vormen voor het meten van de resultaten van een actief beheer. Het Directiecomité bepaalt tevens de manoeuvreerruimte waarover de beheerders terzake kunnen beschikken.

De goud- en deviezenreserves

De in de balans van de Bank opgenomen goud- en deviezenreserves zijn de officiële externe goud- en deviezenreserves van België, die worden aangehouden en beheerd door de Bank. Ze omvatten goud, goudvorderingen, vorderingen op het IMF en vreemde valuta's.

Artikel 141, § 2 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten heeft, door toevoeging van een artikel 9 bis in de organieke wet van 22 februari 1998, bevestigd dat die door de Bank beheerde tegoeden een doelvermogen vormen dat bestemd is voor de taken en verrichtingen die onder het ESCB vallen, evenals voor de andere opdrachten van algemeen belang die door de Staat aan de Bank zijn toevertrouwd.

Tegen deze bepaling is een beroep tot nietigverklaring ingesteld voor het Arbitragehof⁽¹⁾.

(1) Beroep tot nietigverklaring van sommige bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, ingesteld voor het Arbitragehof in december 2002 door een groep aandeelhouders. De Bank is bij deze procedure niet betrokken. Zij is echter van oordeel dat dit beroep ongegrond is.

Binnen de aldus door het Directiecomité vastgestelde bandbreedtes bepaalt een door het Directiecomité ingesteld Beleggingscomité de preferenties op de korte termijn, rekening houdend met de werkelijke en de verwachte situatie op de markt. Het dagelijkse en feitelijke beheer van de portefeuilles, ten slotte, gebeurt door de portfolio managers, met inachtneming van de door het Beleggingscomité vastgelegde manoeuvreerruimte.

Een entiteit van de Bank ziet – volledig onafhankelijk – toe op de naleving van de door het Directie- en het Beleggingscomité vastgestelde beleggingsvoorschriften en -richtlijnen. Die entiteit berekent tevens de resultaten van het actieve beheer.

Het scala van de toegestane beleggingsinstrumenten omvat voornamelijk bankdeposito's, *repo's*, overheidsobligaties en schuldtitels uitgegeven door andere eerste-rangsdebiteuren. Sinds 2001 worden ook *rentefutures* gebruikt voor het beheer van het renterisico.

Met betrekking tot de goud- en deviezenreserves die de Bank beheert voor rekening van de ECB worden de beslissingen die bij de Bank tot de bevoegdheid van het Directie- en het Beleggingscomité behoren, door de ECB genomen.

Het personeel van de Bank dat betrokken is bij het beheer van de reserves, dient specifieke gedragsregels na te leven (zie punt 6.3).

1.4.2 Risicobeheer

Het beheer van de goud- en deviezenreserves stelt de Bank bloot aan operationele risico's, aan kredietrisico's en aan marktrisico's die samenhangen met wijzigingen in de rente en de wisselkoersen, met dien verstande dat zij, als houster van de officiële reserves van het land, het wisselkoersrisico niet kan vermijden. Zij heeft een beleid uitgewerkt om de verschillende risico's te beperken en te beheersen.

Wat het marktrisico betreft, gebruikt de Bank de *value at risk*-methode om het verlies te berekenen dat ongunstige wijzigingen in de wisselkoersen en in de rentetarieven zouden kunnen veroorzaken. Deze analyses worden aangevuld met «*stress testing*»-oefeningen teneinde de potentiële verliezen te ramen ingeval er zich op de markten een zware crisis voordoet. Op basis van die analyses kiest zij voor elke portefeuille een valutasamenstelling en een gemiddelde looptijd (*duration*), waardoor het risico in principe op een aanvaardbaar geacht peil kan worden gehandhaafd.

Teneinde het kredietrisico te beperken, voert de Bank een voorzichtig beleid dat wordt gekenmerkt door een sterk overwicht van instrumenten met een soeverein risico en instrumenten die gedekt worden door een onderpand, door strikte beperkingen voor de overige beleggingen, in het bijzonder de bankdeposito's, alsook door een diversificatie van de tegenpartijen en de emittenten en een strengere selectie van deze beide categorieën in termen van kwaliteit van de kredieten (hoge rating).

Om de operationele risico's te beperken, heeft de Bank een drievoudige structuur opgezet teneinde de scheiding tussen de verschillende functies te waarborgen: Front Office (transacties), Middle Office (risicobeheer) en Back Office (afwikkeling van de transacties).

2. Beheer van de betalings- en vereffeningssystemen

2.1 Definitieve overgang op de euro

De vervanging van de nationale muntstukken en bankbiljetten door de nieuwe geldtekens in euro en de praktische organisatie van de periode van dubbele circulatie vormden een grootscheepse, nooit eerder geziene operatie. Het was de laatste stap in de overgang op de eenheidsmunt en, voor de meerderheid van de bevolking, het meest tastbare aspect van de Economische en Monetaire Unie. Vanuit een historisch perspectief was die operatie derhalve van zeer grote betekenis en het vlotte verloop ervan stelde de burgers in staat zo probleemloos mogelijk over te schakelen op de euro.

De eurobankbiljetten en -muntstukken werden op 1 januari 2002 in België en in de elf andere landen van het eurogebied in omloop gebracht. De algemene indruk is dat de overgang op de chartale euro overal in het eurogebied, en vooral in België, zeer bevredigend is verlopen. De invoering van de chartale euro verliep immers vlot en snel, zonder strubbelingen of tekorten, en volledig volgens het door het Commissariaat-generaal voor de euro uitgewerkte scenario.

Dit succes is te danken aan een lange voorbereiding, aan de kwaliteit van de uitgewerkte scenario's en aan de uiterst zorgvuldige uitvoering ervan. Bijzondere vermelding verdienen voorts de goede samenwerking tussen alle betrokken partijen en de toewijding van alle medewerkers. De bevolking, ten slotte, heeft op de invoering van de euro zeer positief gereageerd.

2.1.1 Invoering van de chartale euro

Het proces van de overgang op de chartale euro berustte op een reeks maatregelen die erop gericht waren vanaf 1 januari 2002 een massale invoering van eurobankbiljetten en -muntstukken te waarborgen, zodat ongeveer 80 pct. van de betalingen in contanten na twee weken in euro zou plaatsvinden. Die doelstelling werd op 10 januari 2002 bereikt.

De invoering van de eurobankbiljetten en -muntstukken was een groot succes dankzij de beslissende rol en de actieve medewerking van alle betrokkenen:

- Vóór 1 januari 2002 had de Bank 550 miljoen bankbiljetten gedrukt en had de Koninklijke Munt van België

Het Commissariaat-generaal voor de euro

In november 1996 richtte de federale regering het Commissariaat-generaal voor de euro op, dat werd belast met het coördineren en stimuleren van de voorbereidingen op de invoering van de euro in de verschillende sectoren van de Belgische economie. De commissaris-generaal voor de euro was een van de leden van het Directiecomité van de Bank. Deze laatste stelde het benodigde personeel en de vereiste logistieke middelen ter beschikking. Nadat het Commissariaat zijn opdracht had voltooid en een eindverslag over zijn werkzaamheden had uitgebracht, werd het op 30 april 2002 ontbonden. Op die dag hebben ook de werkgroepen die door het Commissariaat waren opgericht, hun activiteiten stopgezet: ADMI EURO voor de overheidsbesturen, FIN EURO voor de financiële sector, ECO EURO voor de niet-financiële ondernemingen en de consumenten en COM EURO COM voor de communicatie.

2 miljard muntstukken geslagen, waardoor ze perfect voldeden aan het geplande productieprogramma.

- Om vanaf de eerste dagen van 2002 een massale invoering van de euro mogelijk te maken, organiseerde de Bank vanaf 1 september 2001 een overdracht van een aanzienlijke hoeveelheid muntstukken naar de banken en De Post, alsook, vanaf medio november 2001, van bankbiljetten. Die instellingen hebben op hun beurt de handelaars «vooraf bevoorrad» met kleine coupures en muntstukken, en vanaf 15 december het publiek met muntstukken. Volgens het scenario zouden de kredietinstellingen vanaf 1 januari 2002 het publiek nog uitsluitend bevoorraden in euro's. De nieuwe eurobankbiljetten waren inderdaad een paar minuten na middernacht op 1 januari 2002 beschikbaar aan alle biljettenautomaten van Banksys en aan vrijwel alle automaten van het «*self-banking*»-net.
- De bevolking was echt enthousiast voor de nieuwe eurobankbiljetten en -muntstukken, die massaal werden opgevraagd aan de geldautomaten en in de bank- en postkantoren.
- Overeenkomstig het gekozen scenario gaven de winkels en de warenhuizen zoveel mogelijk wisselgeld in euro terug, zodat de Belgische franken die bij de aankopen werden aangeboden, systematisch aan de betalingscircuits werden onttrokken.

Bovendien werden maatregelen genomen om bij de kredietinstellingen en De Post gedurende een zeer lange periode de inwisseling mogelijk te maken van Belgische franken tegen euro's. Bij de Bank is er, voor de bankbiljetten die zij na 1944 heeft uitgegeven, zelfs geen enkele beperking in de tijd.

Op 28 februari 2002 om middernacht verloor de Belgische frank definitief zijn wettige betaalkracht en werd er een punt gezet achter zijn bijna 170-jarige bestaan. De euro werd op dat ogenblik het enige wettige betaalmiddel in België, net als in de rest van het eurogebied.

2.1.2 Afschaffing van de Belgische frank voor girale betalingen

Op 1 januari 2002 verliep ook de overgang op de euro als enig betaalmiddel voor het girale geldverkeer zonder problemen. Het *Algemeen scenario voor de vervroegde overschakeling naar de euro* heeft een belangrijke rol gespeeld in die soepele overgang, meer bepaald door het bevorderen van een vroegtijdige en coherente overschakeling van de belangrijke economische sectoren teneinde het gebruik van de girale euro te bespoedigen en te voorkomen dat alle eventuele problemen aan het einde van 2001 zouden samenvallen.

Dankzij dat scenario konden de bankrekeningen in het tweede semester van 2001 worden omgezet in euro en konden de girale betalingen vanaf 1 januari 2002 uitsluitend in euro plaatsvinden.

2.1.3 Overschakeling van de overheidsbesturen

Voor de overheidsbesturen hadden de belangrijkste acties in verband met de invoering van de euro betrekking op de informatica en de regelgeving. Daarnaast werd bijzondere aandacht besteed aan de opleiding van de ambtenaren en aan de specifieke communicatie ten behoeve van bepaalde doelgroepen.

De vereiste fundamentele aanpassingen aan de regelgeving vonden plaats binnen de opgelegde termijnen.

Inzake de aanpassing van de computertoepassingen kwam het er vooral op aan in een te korte tijdspanne een algemene en massale overgang op de euro te voor-komen. De toepassingen waren vanaf begin 2002 klaar om in euro te werken.

2.1.4 Aanpassing van de kmo's

Al met al bleek de vrees voor een onvoldoende voorbereiding van de kmo's ongegrond. De zware inspanningen die het Commissariaat-generaal voor de euro, de overheidsbesturen, de banken en de beroepsverenigingen zich voor die ondernemingen hebben getroost, zijn de moeite waard gebleken.

De *Eurobarometer*-enquête die de Europese Commissie medio februari 2002 organiseerde, was zeer bevredigend, in tegenstelling tot de voorgaande enquêtes: tal van kmo's zijn blijkbaar op de valreep kunnen overschakelen naar de euro. Op 1 januari 2002 hield 98 pct. van de Belgische kmo's hun boekhouding in euro of zetten zij hun prijzen in euro; 99 pct. van hen stelde facturen in euro op. Voor het eurogebied bedroegen die percentages gemiddeld respectievelijk 95 en 97 pct.

2.1.5 Reacties van het publiek

De overgang op de euro ging gepaard met uitzonderlijk langdurige en grootscheepse communicatiecampagnes.

De Belgische bevolking steunde massaal de nieuwe munt: ze haalde grote hoeveelheden euro's af en maakte er intens gebruik van, zoals blijkt uit de daling en de stijging, in januari 2002, van respectievelijk het aandeel

TABEL 1 OPINIEPEILINGEN BETREFFENDE DE OVERGANG OP DE EURO
(procenten van de ondervraagden)

	België	Eurogebied
Personen die tussen 21 en 31 januari 2002 vonden dat		
– ze goed geïnformeerd waren over de euro	95	88
– ze goed voorbereid waren op de komst van de euro	85	74
– de overgang op de euro in het algemeen goed verlopen is	92	80
– de overgang op de euro voor hen persoonlijk zeer goed verlopen is	96	87
Personen die in september 2002		
– het vaakst in euro rekenden	17	19
– evenveel in euro rekenden als in de vroegere nationale munt	43	34
– het vaakst in de vroegere nationale munt rekenden	40	47

Bron : Eurobarometer.

van de betalingen met bankkaart en dat van de contante betalingen.

De eind januari 2002 gehouden *Eurobarometer*-enquête bevestigt die analyse en legt vooral de nadruk op de goede voorbereiding van de Belgen op de komst van de euro. Niettemin is uit de enquête van september 2002 nogmaals gebleken dat er nog enige tijd zal overgaan vooraleer de bevolking met de nieuwe waardeschaal vertrouwd zal zijn.

2.2 Chartaal geld

2.2.1 Bescherming van de eurobankbiljetten en preventie van valsemunterij

In 2002 zette de Bank de aanmaak van in euro luidende bankbiljetten voort, met inachtneming van het door het Eurosysteem vastgestelde productie- en leveringsplan. Die biljetten zijn bedoeld ter vervanging van versleten coupures en om de voorraden op peil te houden. Ze moeten ook een eventuele stijging van de vraag kunnen opvangen.

Het emissierecht

De Bank heeft na de invoering van de euro haar emissierecht behouden⁽¹⁾. Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bepaalt immers dat de ECB en de NCB's eurobankbiljetten mogen uitgeven, wat ze daadwerkelijk doen krachtens een op 6 december 2001 door de Raad van bestuur van de ECB genomen besluit.

Het door elke NCB uitgegeven bedrag aan eurobankbiljetten is evenredig met haar aandeel in het kapitaal van de ECB, met dien verstande dat 8 pct. van de totale waarde van de eurobankbiljetten wordt uitgegeven door de ECB.

Overeenkomstig het principe van decentralisering van de operaties van het Eurosysteem zorgen de NCB's tevens voor het in omloop brengen, de intrekking en de verwerking van alle eurobankbiljetten.

(1) Een groep aandeelhouders is van oordeel dat de Bank haar emissierecht zou hebben verloren en dat zij bijgevolg haar reservefonds te gelde zou moeten maken, dit overeenkomstig artikel 31 van de organieke wet. Op 2 juli 2002 heeft die groep aandeelhouders daartoe een klacht ingediend bij de Handelsrechtbank van Brussel. De Bank vecht deze eisen aan.

In het eurogebied was er gedurende de eerste maanden van het bestaan van de chartale euro nauwelijks sprake van valsemunterij, en het aantal valse biljetten lag voor het hele verslagjaar aanzienlijk lager dan dat voor de verschillende nationale valuta's in 2001. De maatregelen die werden genomen om namaak te voorkomen en te bestrijden – informatiecampagnes, Europese gegevensbank van valse bankbiljetten en munten, specifieke politiemiddelen en nauwe samenwerking tussen het Eurosysteem en de politieinstanties – hebben dus resultaten opgeleverd.

De Centrale Dienst ter Beteugeling van Valsemunterij – de gespecialiseerde dienst van de federale politie die sinds eind 2001 is ondergebracht in de Bank – heeft in 2002 4.518 vervalste of nagemaakte eurobiljetten geregistreerd. Dat bedrag vertegenwoordigt 22 pct. van het aantal valse Belgische-frankbiljetten die in 2001 opdoken. In België betrof 86 pct. van de geregistreerde vervalsingen coupures van 50 euro en bijna 10 pct. biljetten van 100 euro. Het ging over grove nabootsingen die door de gebruiker gemakkelijk van echte biljetten konden worden onderscheiden aan de hand van hun echtheidskenmerken.

2.2.2 Chartale geldomloop

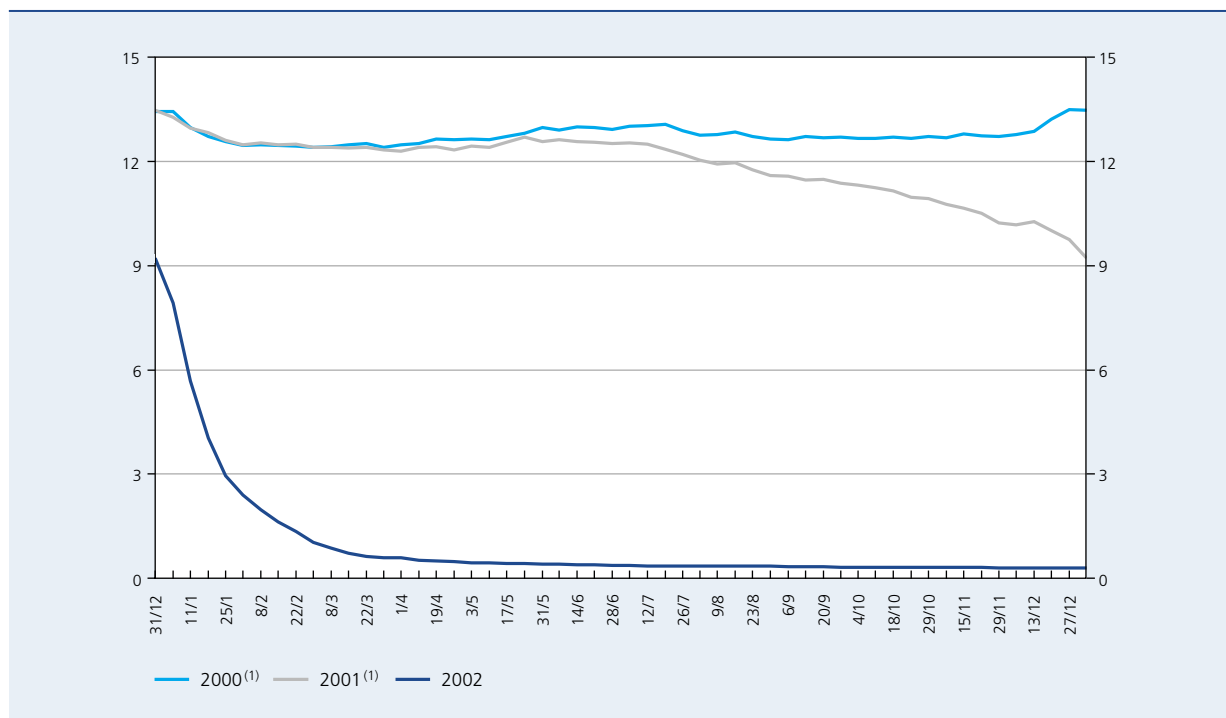
Het jaar 2002 zag de invoering van de chartale euro en de opheffing van de wettige betaalkracht van de Belgische frank, na een periode van dubbele circulatie die eind februari verstreek.

TERUGKEER VAN DE BELGISCHE BANKBIJETTEN

De reeds in 2001 ingezette terugkeer van Belgische bankbiljetten naar de Bank is begin 2002 merkkelijk versneld: in de eerste twee maanden van het jaar werden meer dan 233 miljoen bankbiljetten, ter waarde van 8,1 miljard euro, bij de Bank ingeleverd. Op 28 februari 2002, de laatste dag waarop de Belgische frank wettig betaalmiddel was, bedroeg de bankbiljettenomloop in franken 1,1 miljard euro, voor een volume van 44,3 miljoen bankbiljetten.

De biljetten bleven gedurende het hele jaar terugvloeiën. Aldus vertegenwoordigden de op 31 december 2002 nog in omloop zijnde bankbiljetten in Belgische frank een waarde van nog slechts 0,3 miljard euro, dat is 3,2 pct. van de bankbiljettenomloop aan het einde van het voorgaande jaar (zie tabel 2).

GRAFIEK 1 BANKBIJETTENOMLOOP IN BELGISCHE FRANK
(wekelijkse bedragen, miljarden euro's)

(1) Inclusief de op de balans van de Banque centrale du Luxembourg geboekte bankbiljettenomloop.

TABEL 2 BANKBIJETTENOMLOOP IN BELGISCHE FRANK ⁽¹⁾

(einde periode)

Coupures	Bedragen (miljoenen euro's)		Aantal (miljoenen bankbiljetten)	
	2001	2002	2001	2002
10.000	3.969,3	102,2	16,0	0,4
2.000	2.977,9	94,5	60,1	1,9
1.000	1.633,1	39,1	65,9	1,6
500	290,3	15,5	23,4	1,3
200	132,7	15,5	26,8	3,1
100	202,7	27,7	81,8	11,2
Totaal ⁽²⁾	9.206,0	294,5	273,9	19,4

(1) Deze biljetten hebben sedert 1 maart 2002 geen wettige betaalkracht meer.

(2) Aangezien de cijfers afgerond zijn, kunnen de totalen verschillen van de som van de rubrieken.

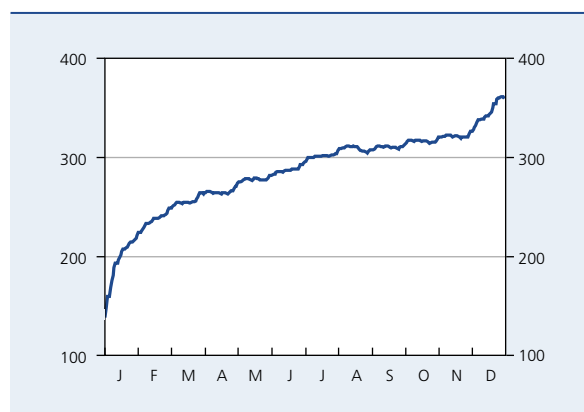
De intrekking van de na 1944 door de Bank uitgegeven biljetten zal doorgaan, vermits deze laatste onbeperkt inwisselbaar zijn.

HET IN OMLOOP BRENGEN VAN DE EUROBANKBIJETTEN DOOR HET EUROSISTEEM

Vanaf begin januari 2002 werden dankzij de voorafgaande bevoorrading door de twaalf NCB's van het Eurosysteem 6,4 miljard in euro luidende bankbiljetten, voor een bedrag van ongeveer 133 miljard euro, in omloop gebracht (zie grafiek 2). De voorafgaande bevoorrading met kleine coupures en coupures die worden

GRAFIEK 2 DOOR HET EUROSISTEEM IN 2002 IN OMLOOP GEBRACHTE EUROBIJETTEN

(bedragen per dag, miljarden euro's)

TABEL 3 DOOR HET EUROSISTEEM IN 2002 IN OMLOOP GEBRACHTE EUROBIJETTEN ⁽¹⁾

(einde periode)

Coupures	Bedragen (miljarden euro's)	Aantal (miljoenen biljetten)
500	83,4	166,9
200	24,2	120,8
100	67,3	673,2
50	121,7	2.434,7
20	39,5	1.974,8
10	16,4	1.643,3
5	6,0	1.190,6
Totaal ⁽²⁾	358,5	8.204,2

(1) Met inbegrip van de biljetten die de kredietinstellingen in kas hebben.

(2) Aangezien de cijfers afgerond zijn, kunnen de totalen verschillen van de som van de rubrieken.

verspreid via automaten (in België die van Banksys en van de «self-banking»-netwerken) was massaal, teneinde vanaf de eerste dagen van het jaar de kleine betalingen in euro vlot te laten verlopen.

In de daaropvolgende maanden heeft de omloopstructuur zich geleidelijk aangepast aan de behoeften van de gebruikers. Enerzijds zijn de kleine coupures van 5 en 10 euro naar de NCB's teruggevloeid als gevolg van een soms overmatige *frontloading*. Anderzijds nam de vraag naar andere coupures aanmerkelijk toe. Aan het einde van het jaar vertegenwoordigden de grote coupures (die van 500, 200 en 100 euro) dan ook bijna de helft van de omloopwaarde. Op 31 december 2002 waren 8,2 miljard eurobiljetten in omloop, voor een totale waarde van 358,5 miljard euro.

BEHEER VAN DE EUROBIJETTENVOORRADEN

Voor het in omloop brengen van de bankbiljetten dienen de NCB's over voldoende voorraden te beschikken. Om deze laatste te beheren, moeten ze het vraagverloop volgen, over een goede kennis van de migratiebewegingen van biljetten beschikken en prognoses opstellen inzake de toekomstige behoeften. In de praktijk omvatten de reserves:

- de door de NCB's aangehouden operationele voorraden die, enerzijds, de verwachte stijging van de vraag moeten kunnen opvangen en, anderzijds, voldoende moeten zijn om te voorzien in de vervanging van de biljetten die ongeschikt worden geacht om opnieuw in omloop te worden gebracht. Elke NCB beschikt over haar eigen operationele voorraad, die ze beheert volgens de richtlijnen van de ECB;
- de strategische voorraad, die moet worden aangesproken in uitzonderlijke situaties zoals een plotse en onverwachte stijging van de vraag of een onderbreking in de bevoorrading met nieuwe biljetten. Deze voorraad wordt beheerd door de ECB, maar verdeeld onder de NCB's naar rato van hun deelneming in het kapitaal van de ECB.

VERWERKING VAN HET CHARTALE GELD

In 2002 vloeiden bijna 255 miljoen *biljetten in Belgische frank* naar de Bank terug. Na telling en controle op echtheid werden deze biljetten mechanisch vernietigd. De opvragingen (met inbegrip van de in 2001 verrichte *frontloading*) en stortingen van *eurobiljetten* door de kredietinstellingen vertegenwoordigden 1,9 miljard coupures. De bijna 900 miljoen gestorte biljetten werden gesorteerd, geteld en op echtheid gecontroleerd.

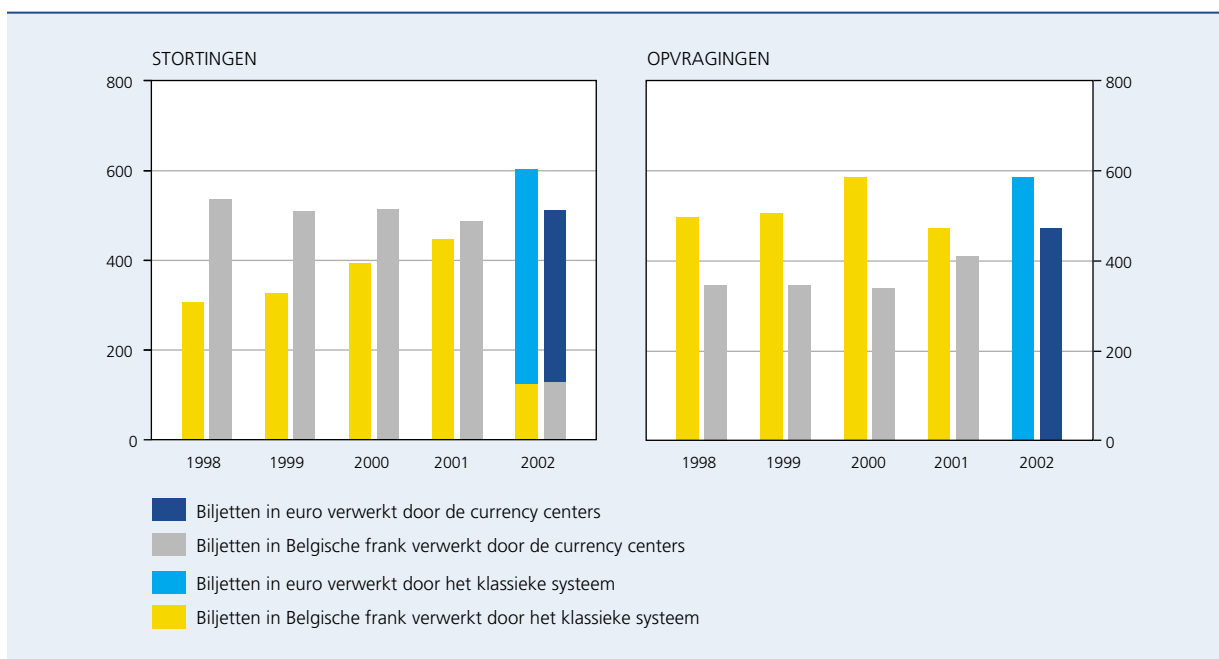
OMWISSELING VAN BANKBIJETTEN UIT DE ANDERE LANDEN VAN HET EUROGEBIED

De omwisseling tegen pariwaarde van de biljetten luidend in de nationale valuta van de andere landen van het eurogebied gebeurde overeenkomstig artikel 52 van de Statuten van het ESCB en volgens de in de Verslagen over 1998⁽¹⁾ en 2000⁽²⁾ nader toegelichte procedures. Deze activiteit duurde tot 29 maart 2002. Tijdens deze laatste drie maanden meldden zich bijna 15.000 particulieren bij de loketten van de Bank om zowat 300.000 biljetten om te wisselen, voor een bedrag van 11,4 miljoen euro. De professionele cliënten, van hun kant, hebben meer dan 2 miljoen bankbiljetten gestort voor een tegenwaarde van 85 miljoen euro.

(1) Zie blz. 164.

(2) Deel II, blz. 26.

GRAFIEK 3 STORTINGEN EN OPVRAGINGEN VAN BIJETTEN DOOR DE KREDIETINSTELLINGEN
(miljoenen)

2.3 Interbancaire betalingen

De Bank organiseert en beheert het UCV (*Uitwisselingscentrum en Verrekening*) en ELLIPS (*ELectronic Large-value Interbank Payment System*), twee geïntegreerde en geïnformatiseerde systemen voor de interbancaire verwerking en de afwikkeling van girale betalingen.

2.3.1 Kleine betalingen

Het UCV is een detailbetalingssysteem dat instaat voor de verwerking van het overgrote deel van de girale betalingen: overschrijvingen, domiciliëringen, incassering van cheques, enz. Naast het UCV bestaat voorlopig ook nog de semi-manuele Verrekenkamer waarlangs vooral cheques van meer dan 10.000 euro worden verhandeld. In 2002 verwerkte het UCV meer dan 99 pct. van het aantal interbancaire betalingen, wat nauwelijks 2,4 pct. van de totale waarde⁽¹⁾ vertegenwoordigde.

In 2002 nam het gemiddelde aantal dagelijks via het UCV verrichte transacties met 6,9 pct. toe, terwijl de uitgewisselde bedragen een stijging met 4 pct. lieten optekenen. De kleine bedragen die via het UCV worden uitgewisseld, zijn onder meer afkomstig van het gebruik van debet- en PROTON-kaarten, waarvan het afgelopen jaar in toenemende mate gebruik werd gemaakt.

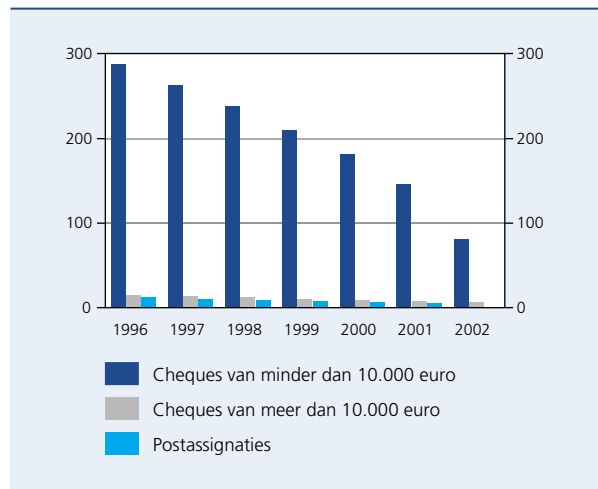
Dat cheques steeds minder worden verhandeld, is een bekend fenomeen, dat in de hand werd gewerkt door onder meer de ontwikkeling van efficiënte kaartbetalingssystemen. Het wegvallen van de eurochequegarantie op 1 januari 2002 heeft deze ontwikkeling nog versneld. Ook het gebruik van grote cheques (meer dan 10.000 euro), die in de Verrekenkamer worden uitgewisseld, is afgenomen.

Doordat in België de interbancaire uitwisseling van postassignaties is afgeschaft, is ook de verwerking ervan in de semi-manuele Verrekenkamer sedert februari 2002 volledig weggevallen.

In 2002 heeft het UCV zich voornamelijk toegespitst op de technische vernieuwing van het systeem. Het project, UCV III genaamd, behelst de modernisering van het UCV opdat dit laatste ook in de toekomst performant, efficiënt en betrouwbaar zou functioneren en opdat de Europese ontwikkelingen in het vlak van kleine betalingen zouden kunnen worden voorbereid.

De overgang op UCV III zal in verschillende stappen gebeuren. De voorbereidende fase, namelijk de omschakeling naar een nieuw communicatieprotocol en een zeer

GRAFIEK 4 INTERBANCAIRE UITWISSELING VAN CHEQUES EN POSTASSIGNATIES
(daggemiddelden)

performante encryptiemethode, is reeds voltooid. In de loop van 2003 zullen de aangeslotenen overschakelen op een nieuwe gezamenlijke interface en vanaf eind 2004 zou ook een ander systeem van databasemanagement worden toegepast.

2.3.2 Grote betalingen

ELLIPS is het andere, door de Bank beheerde geautomatiseerde betalingssysteem. Het verwerkt doorgaans grote betalingen, vaak in verband met transacties op de financiële markten. ELLIPS is de interbancaire interface tot het Belgische real-time bruto-vereffeningssysteem⁽²⁾ en maakt deel uit van TARGET, het betalingssysteem van het ESCB voor de euro. Het ELLIPS-systeem verwerkt minder dan 1 pct. van het aantal girale bankbetalingen, maar meer dan 97 pct. van de waarde ervan. Deelnemers aan ELLIPS hebben automatisch toegang tot TARGET.

Het afgelopen jaar heeft TARGET in de EU gemiddeld 253.016 betalingen per dag verwerkt, voor een gemiddeld dagelijks bedrag van 1.552 miljard euro. Het aantal grensoverschrijdende betalingen beliep gemiddeld 53.858 per dag, voor een gemiddelde bedrag van 485 miljard euro. Dit betekent een stijging van het aantal grensoverschrijdende betalingen met 19 pct. en een daling van het gemiddelde bedrag met 4,3 pct. ten opzichte van het jaar voordien.

(1) De semi-manuele Verrekenkamer verwerkt nog slechts 0,2 pct. van het aantal en 0,3 pct. van de waarde van de transacties.

(2) Het Belgische real-time bruto-vereffeningssysteem (RTBV) bestaat, enerzijds, uit ELLIPS, de interbancaire communicatie-interface en, anderzijds, uit RECCOUR, het rekeningen-courantsysteem van de Bank.

Het TARGET-systeem

TARGET staat voor «Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfers» en is het Europese betalingssysteem voor grensoverschrijdende betalingen in euro.

TARGET bestaat uit de bruto-vereffeningssystemen van de vijftien lidstaten van de EU en het betalingssysteem van de ECB (*European Payment Mechanism*). De bestaande systemen werden minimaal geharmoniseerd en onderling verbonden via een gemeenschappelijke structuur. Deze benadering leek de beste manier om ervoor te zorgen dat het systeem bij het begin van de derde fase van de Economische en Monetaire Unie operationeel was. Het systeem werd ontworpen ten behoeve van een snel en betrouwbaar grensoverschrijdend betalingsverkeer en ook om te voorzien in de behoeften van het Eurosysteem wat de monetaire-beleidstransacties betreft. In het licht van de toenemende financiële integratie in het eurogebied en aangezien de operationele behoeften van de voornaamste TARGET-gebruikers steeds nauwer bij elkaar aansluiten, werd het echter steeds duidelijker dat het systeem aanpassing behoefde. Daarom nam de Raad van bestuur van de ECB een aantal principebeslissingen over een nieuwe TARGET-versie, het zogenaamde TARGET 2.

De voornaamste doelstelling van het Eurosysteem in het kader van het Europese betalingssysteem bestaat erin een systeem te ontwikkelen dat voorziet in de nieuwe behoeften van de gebruikers door een geharmoniseerde dienstverlening, dat een bevredigende kostenefficiëntie waarborgt en toegerust is om snel in te spelen op toekomstige ontwikkelingen zoals de strengere eisen inzake veiligheid en betrouwbaarheid en de nakende uitbreiding van de EU.

TARGET 2 zal steeds een systeem met meerdere platformen blijven, maar de NCB's zullen niet langer over een eigen systeem moeten beschikken. Zij zullen nochtans de relaties met hun banken onderhouden. TARGET 2 berust op het principe van een breed scala van basisdiensten die door alle componenten van het systeem worden geleverd. Tevens komt er een «één-prijs»-structuur, gebaseerd op kosten van het meest efficiënte systeem. Het staat nog niet vast wanneer TARGET 2 van start gaat, maar vermoedelijk ligt die datum tussen 2005 en 2010.

TABEL 4 DOOR HET TARGET-SYSTEEM EN DE BELGISCHE INTERBANCAIRE BETALINGSSYSTEMEN VERWERKTE BEDRAGEN
(daggemiddelden, miljarden euro's)

	1999	2000	2001	2002
TARGET-systeem				
– grensoverschrijdende betalingen	360,0	431,5	506,3	485,0
– nationale betalingen	564,6	601,0	793,0	1.066,0
ELLIPS				
– uitgaande betalingen ⁽¹⁾	30,6	35,6	40,1	37,2
– inkomende betalingen ⁽²⁾	30,5	35,6	40,1	37,2
– nationale betalingen	15,7	14,2	16,3	15,1
UCV	1,9	2,0	2,05	2,1
Verrekenkamer	0,45	0,42	0,36	0,30

(1) Vanuit België naar de rest van de EU.

(2) Vanuit de rest van de EU naar België.

TABEL 5 AANTAL BETALINGEN VERWERKT DOOR HET TARGET-SYSTEEM EN DE BELGISCHE INTERBANCAIRE BETALINGSSYSTEMEN
(daggemiddelden, in duizenden)

	1999	2000	2001	2002
TARGET-systeem				
– grensoverschrijdende betalingen	28,8	39,9	45,3	53,9
– nationale betalingen	134,4	148,3	166,0	199,2
ELLIPS				
– uitgaande betalingen ⁽¹⁾	2,2	3,2	3,7	3,4
– inkomende betalingen ⁽²⁾	1,8	2,3	2,6	3,0
– nationale betalingen	3,7	3,7	3,5	3,4
UCV	3.743,4	3.564,7	3.701,6	3.953,8
Verrekenkamer	20,0	17,1	14,6	8,4

(1) Vanuit België naar de rest van de EU.

(2) Vanuit de rest van de EU naar België.

In België worden de interbancaire TARGET-betalingen hoofdzakelijk verwerkt via ELLIPS ⁽¹⁾. Het aantal nationale betalingen is het afgelopen jaar met 3,5 pct. gedaald tot gemiddeld 3.379 per dag. De waarde van deze betalingen is teruggelopen tot gemiddeld 15 miljard euro per dag. Het aantal door ELLIPS verwerkte grensoverschrijdende betalingen is gedaald tot gemiddeld 3.384 per dag voor de uitgaande betalingen en is gestegen tot gemiddeld 2.996 per dag voor de inkomende betalingen. Naar waarde hebben deze betalingen, zowel de inkomende als de uitgaande, een daling laten optekenen.

Ondanks deze dalende tendens behoudt België zijn vijfde plaats als TARGET-gebruiker voor grensoverschrijdende betalingen.

Meer gedetailleerde statistische informatie is beschikbaar in de jaarverslagen van het UCV en ELLIPS, die op www.paymentsystems.be kunnen worden geraadpleegd.

DEELNAME AAN HET CONTINUOUS LINKED SETTLEMENT

In september 2002 is tevens het CLS-systeem (Continuous Linked Settlement) gelanceerd. Dit systeem garandeert dat de twee poten van een valutamarktoperatie gelijktijdig worden vereffend (principe van betaling tegen betaling), waardoor het systeemrisico aanzienlijk wordt gereduceerd. De rechtstreekse deelnemers aan het systeem, de *settlement members*, hebben bij CLS Bank International – een in New York gevestigde Amerikaanse bank die eigendom is van CLS-services, een in Londen gevestigde holding – een rekening in de verschillende door het

systeem aanvaarde deviezen ⁽²⁾. CLS Bank heeft tevens een vereffeningssystemen in het real-time bruto-vereffeningssystemen van elk van die valuta's. Voor de euro heeft CLS Bank een rekening bij de ECB en de betalingen in euro verlopen via TARGET. Twee Belgische kredietinstellingen zijn *settlement members*. Zij dienen hun CLS-betalingen in euro volgens een uitermate strikt tijdschema te verrichten. Deze betalingen worden door ELLIPS met absolute voorrang verwerkt. Daartoe werden onder meer nieuwe functies van liquiditeitsbeheer ontwikkeld.

2.4 Effectenvereffening

De Bank beheert een vereffeningssysteem voor de veilige afwikkeling, op de primaire en secundaire markt, van bepaalde transacties in gedematerialiseerde effecten van met name de Belgische Staat. De werking ervan is gebaseerd op de principes van de dubbele kennisgeving en van de levering tegen betaling, waarbij de gelijktijdigheid van de bewegingen in effecten en contanten wordt gewaarborgd. Dankzij een mechanisme van automatische lening van effecten waarbij een waarborg wordt gesteld, kunnen de deelnemers bovendien hun leveringsverplichtingen nakomen.

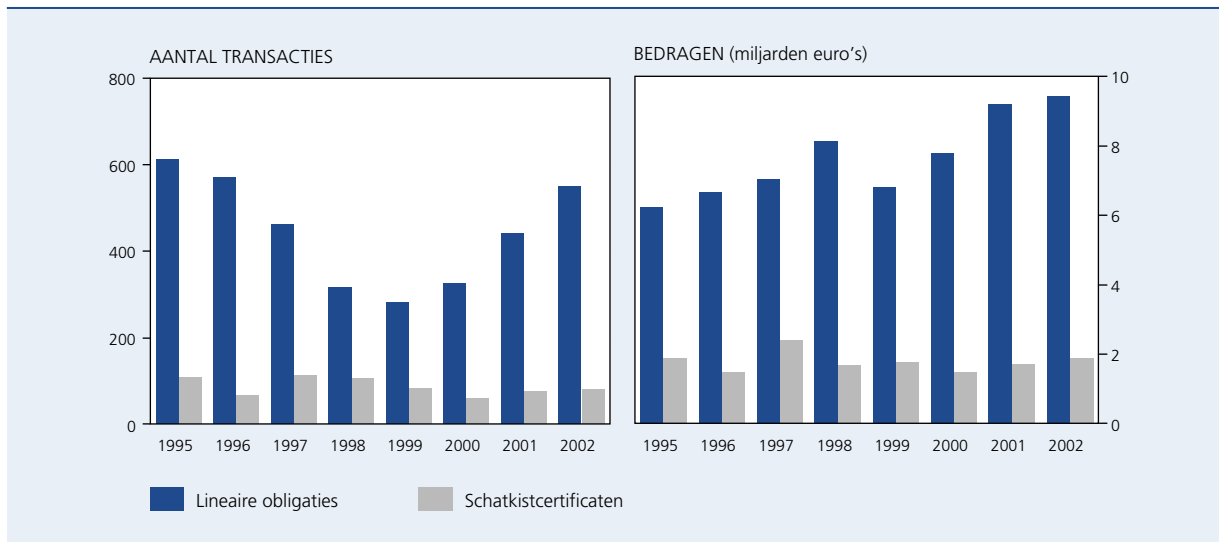
(1) Bepaalde transacties tussen de Bank en de kredietinstellingen worden rechtstreeks geboekt op de rekeningen die deze instellingen bij de Bank aanhouden. Ook de vereffening van de transacties van andere nationale betalings- en vereffeningssystemen (het UCV, het Effectenvereffeningssysteem van de Bank, enz.) alsook van de transacties van Clearenet en de Interprofessionele Effectendeposito- en Girokas (de CIK) verloopt rechtstreeks in rekening-courant, zonder tussenkomst van ELLIPS.

(2) Momenteel de euro, de VS-dollar, het pond sterling, de Zwitserse frank, de Australische dollar en de Japanse yen. Andere valuta's zullen later worden toegevoegd.

GRAFIEK 5

DOOR HET EFFECTENVEREFFENINGSSTELSEL AFGEWIKKELDE SECUNDAIRE-MARKTTRANSACTIES

(daggemiddelden)

De reeds in 2001 opgetekende activiteitsgroei heeft zich tijdens het verslagjaar voortgezet. Zo is het aantal door het systeem geregistreerde notificaties met 9,5 pct. gestegen, nl. van 751.819 tot 828.931. Hoewel de groei zich bij de meeste activiteiten voordeed, was hij vooral voelbaar op de secundaire markt van de OLO's, die opnieuw recordniveaus bereikte.

Tijdens het verslagjaar werd de informaticaomgeving van de berichtendienst van Swift zonder noemenswaardige problemen aangepast.

De dematerialisatie van de effecten van de overheidsschuld zette zich in 2002 voort: de vorm «effect aan toonder» werd afgeschaft voor de vijf eeuwigdurende leningen van de Belgische Staat. Op 1 augustus van het verslagjaar werden die leningen overigens in euro omgezet.

Grafiek 5 geeft het verloop weer van de secundaire-markttransacties in OLO's en schatkistcertificaten die tijdens het verslagjaar werden afgewikkeld door het door de Bank beheerde effectenvereffeningsstelsel.

In 2002 is het gemiddelde aantal dagelijkse transacties in OLO's fors gestegen. In nominale waarde werd een nieuw recordpeil bereikt, hoewel de stijging beperkter uitviel. Voor de schatkistcertificaten werd een lichte toename opgetekend, zowel qua aantal transacties als qua nominale waarde.

2.5 Centrale verwerking van handelspapier

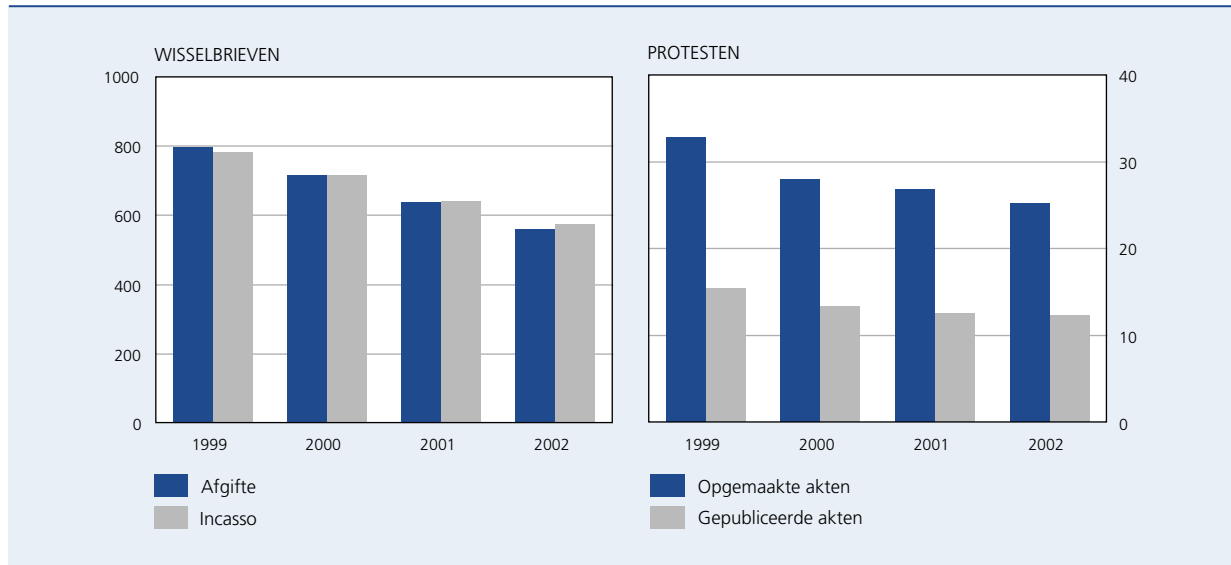
Al het handelspapier dat gedomicileerd is bij de in de Verrekenkamer vertegenwoordigde kredietinstellingen, wordt gecentraliseerd bij de Bank, die het bewaart en op geautomatiseerde wijze ter betaling aanbiedt. Het systeem *Centrale Verwerking Handelspapier* staat in voor de gedematerialiseerde interbancaire omloop van handelspapier en dit door de materiële uitwisseling van documenten te vervangen door computergegevens. In 2002 werden 560.000 handelswissels verwerkt; de neerwaartse trend van de voorgaande jaren zette zich duidelijk voort.

Aangezien het oorspronkelijke, in 1997 gesloten akkoord in september 2002 ten einde liep, hebben de Bank en de deelnemende financiële instellingen besloten deze activiteit krachtens een nieuwe overeenkomst voor vijf jaar voort te zetten. De belangrijkste wijziging betreft het tariefsysteem.

Overeenkomstig de wet die haar de rol van centraal depositaris van de protestakten heeft toegewezen, vervult de Bank eveneens de administratieve taken die verbonden zijn aan de voorbereiding, de registratie en de publicatie van die documenten. Ze bezorgt de protestakten die onbetaald blijven aan de griffie van de bevoegde rechtbank en verzamelt de gegevens in een centraal bestand waar ze door iedereen schriftelijk kunnen worden opgevraagd. In 2002 werden zowat 25.000 protestakten opgesteld. In de helft van de gevallen werd de betaling uitgevoerd vóór de geplande publicatiedatum, zodat bekendmaking kon worden vermeden.

GRAFIEK 6 ACTIVITEITEN VAN HET SYSTEEM CENTRALE VERWERKING HANDELSPAPIER
(duizenden)

3. Internationale samenwerking en toezicht op het financiële stelsel

3.1 Inleiding

Bijdragen tot het handhaven van de financiële stabiliteit is voortaan een uitdrukkelijke opdracht van de Bank. Op nationaal vlak werkte ze nauw samen met de microprudentiële autoriteiten en analyseerde ze de macro-economische omgeving waarin de financiële markten en instellingen functioneren. Op internationaal vlak nam ze deel aan de werkzaamheden van verschillende instellingen die belast zijn met de verbetering van de werking van de financiële markten en de architectuur van het internationale financiële stelsel.

De toegenomen aandacht van de Bank voor de financiële stabiliteit vertaalde zich in de uitgifte van een nieuwe publicatie in juli 2002, de *Financial Stability Review*, die bedoeld is als aanzet tot reflectie en samenwerking tussen de micro- en macroprudentiële autoriteiten, en meer in het algemeen, tussen de verschillende partijen op de Belgische financiële markten. Deze publicatie behandelt de drie grote terreinen waarop de prudentiële autoriteiten actief zijn om het weerstandsvermogen van het financiële stelsel te versterken: toezicht, preventie en oplossen van crises. De hoofdrubriek van het eerste nummer, die een vast onderdeel van de publicatie moet worden, onderzoekt de determinanten en de huidige toestand van de financiële stabiliteit in België. In vier thematische artikels komen meer specifieke onderwerpen aan bod, die de sterk uiteenlopende invalshoeken weergeven van waaruit de macro-economische determinanten van de financiële stabiliteit en de micro-economische grondslagen voor het nemen van risico's kunnen worden beoordeeld.

3.2 Internationale samenwerking

De Bank nam deel aan de werkzaamheden met betrekking tot het vrijwaren van de stabiliteit van het internationale monetaire en financiële stelsel, alsook aan die in verband met de institutionele aspecten van de Europese integratie en van de internationale samenwerking in het algemeen.

Bijzondere aandacht werd besteed aan de aspecten van de EU-uitbreiding die behoren tot het actieterrein van de centrale banken. Bovendien organiseerde de Bank, in samenwerking met de ECB, de editie 2002 van het seminarie dat sinds 1999 jaarlijks wordt gehouden onder de hoogste vertegenwoordigers van de centrale banken uit het eurogebied en de kandidaat-lidstaten. De belangrijkste thema's van deze editie waren enerzijds het wisselkoersbeleid in het kader van de EU en de overgang op de euro en anderzijds de bevordering van de stabiliteit van het financiële stelsel en de rol van de centrale banken daarin.

In samenwerking met de nationale beleidsinstanties en, in toenemende mate, met haar Europese partners, heeft de Bank de standpunten uitgewerkt van de Belgische bewindvoerder van het IMF, een instelling waarin België aan het hoofd staat van een constituency van tien landen: België, Hongarije, Kazachstan, Luxemburg, Oostenrijk, Slovenië, Slowakije, Tsjechische Republiek, Turkije en Wit-Rusland.

Het IMF besteedde vooral aandacht aan het opzetten van procedures voor de preventie van financiële crises en spitste zich in het bijzonder toe op de uitwerking van een procedure voor een geordende en snelle afwikkeling van dergelijke crises. Tegen die achtergrond werd voorgesteld een herstructureringsmechanisme voor soevereine schulden te creëren. In september 2002 organiseerde de

Bank een conferentie waarin debiteurlanden, bankiers en juridische en financiële adviseurs over dit voorstel beraadslaagden.

Ze nam eveneens deel aan de werkzaamheden van de Groep van Tien (G-10), die in 2002 onder Belgisch voorzitterschap stonden. De Bank werkte meer bepaald mee aan het opstellen van clausules die moeten worden opgenomen in de contracten voor de uitgifte van schuld-papier. Die zogenaamde contractuele benadering kan een bijdrage leveren tot een geordende oplossing van eventuele betalingsproblemen, als aanvulling op de « statutaire » mechanismen waarvan sprake in de voorgaande alinea. Voorts verleende de Bank haar medewerking aan de activiteiten van het *Committee on the Global Financial System* van de Groep van Tien, aan die van verschillende werkgroepen van de OESO en aan de werkzaamheden van de Wereldhandelsorganisatie met betrekking tot de handel in diensten.

3.3 Macro-prudentieel toezicht

Op nationaal, Europees en internationaal vlak heeft de Bank haar medewerking voortgezet aan het opstellen van financiële regelgeving en aan het bepalen van het beleid dat de stabiliteit van de financiële instellingen en de financiële markten moet bevorderen.

Zo droeg ze bij tot de werkzaamheden van het Bazelse Comité voor het banktoezicht dat de kapitaaleisen van de banken bijstelt, alsook tot de werkzaamheden die tegelijkertijd binnen het *Raadgevend Comité voor het Bankwezen* van de EU werden uitgevoerd.

Zij was voorts betrokken bij de macroprudentiële analyse-werkzaamheden en bij de opvolging van de structurele ontwikkelingen in het Europese bankwezen, alsook bij de door het *ESCB-Comité voor banktoezicht* uitgevoerde studies inzake crisisbeheer.

De Bank en het prudentiële toezicht

Het prudentiële toezicht omvat het microprudentiële toezicht, d.w.z. het toezicht op de afzonderlijke financiële instellingen (kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen, beleggingsondernemingen) en het macroprudentiële toezicht, d.w.z. het toezicht op het financiële stelsel in zijn geheel.

De recente ontwikkelingen in het financiële stelsel hebben het traditionele onderscheid tussen het microprudentiële en het macroprudentiële vlak sterk doen vervagen. De concentratiebeweging in de banksector verhoogt het risico dat een mogelijk faillissement van één van de aldus gevormde grote groepen gevolgen heeft voor het hele stelsel. Voorts heeft de strikte scheiding tussen het banktoezicht, het toezicht op de verzekeringsmaatschappijen en het toezicht op de beleggingsondernemingen aan belang ingeboet als gevolg van de diversifiëring van de activiteiten van een aantal van deze groepen. Ten slotte ontwikkelen de commerciële banken zich over de grenzen, vooral in het eurogebied. De samenwerking inzake het microprudentiële toezicht moet daarom worden opgevoerd. Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bepaalt dat het Eurosysteem bijdraagt tot een goede beleidsvoering van de bevoegde autoriteiten ten aanzien van het prudentiële toezicht op de kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.

Om de samenwerking tussen de instellingen die verantwoordelijk zijn voor het micro- en macroprudentiële toezicht (de CBF, de CDV en de Bank) te versterken, worden krachtens de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten twee overkoepelende instellingen opgericht, beide onder voorzitterschap van de Gouverneur van de Bank: de Raad van Toezicht van de Overheid der Financiële Diensten (die bestaat uit de Gouverneur, de leden van de Raden van toezicht van de CBF en de CDV en de regenten van de Bank) en het Comité voor financiële stabiliteit (dat bestaat uit de leden van de Directiecomités van de CBF, de CDV en de Bank). Deze wet voorziet eveneens in de mogelijkheid tot fusie van de CBF en de CDV, onder soepelere voorwaarden. Voorts wordt de samenwerking tussen de voornoemde drie instellingen opgevoerd en verplicht. Ten slotte hebben voortaan twee leden van het Directiecomité van de Bank zitting in het Directiecomité van de CBF en één in dat van de CDV. Deze instellingen behouden evenwel hun bevoegdheden inzake microprudentieel toezicht en hun zelfstandige beslissingsbevoegdheid⁽¹⁾.

(1) Tegen de bepalingen van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, die betrekking hebben op de samenstelling en de werking van het Directiecomité van de CBF (artikel 49 § 6 en 7), is in december 2002 door een groep aandeelhouders van de Bank een beroep tot nietigverklaring ingesteld voor het Arbitragehof. De Bank is geen partij in deze procedure. Zij is niettemin van mening dat dit beroep ongegrond is.

Hierbij werd nauw samengewerkt met de microprudentiële toezichthouders. Deze samenwerking werd nog opgevoerd tegen de achtergrond van de institutionele toenadering tussen de Bank, de CBF en de CDV, waarin werd voorzien door de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (zie deel I, punt 9.3).

3.4 Toezicht op de betalings- en effectenvereffeningsstelsels

Het toezicht op de betalings- en vereffeningstelsels omvat twee interactieve componenten: de uitwerking van standaarden en normen en de controle op de naleving ervan door de betrokken stelsels. In 2002 hadden de toezichtactiviteiten op beide aspecten betrekking:

- De Bank nam deel aan de werkzaamheden van internationale groepen en comités die zich bezighouden met de uitwerking van deze standaarden en normen, zoals het Committee on Payment and Settlement Systems van de G-10, het Comité voor betalings- en vereffeningssystemen van het ESCB en hun respectieve werkgroepen.
- Bijzondere aandacht werd besteed aan de organisatie en de werking van de audit alsook aan de procedures die de operationele continuïteit van SWIFT, Euroclear Bank en Banksys moeten waarborgen. Bij Euroclear Bank werd eveneens toezicht gehouden op de doelmatigheid van de transacties via de koppelingen met de andere systemen en op het beheer van de krediet- en liquiditeitsrisico's. Bij Banksys lag de nadruk op de invoering van de chartale euro.

Voorts leidde de internationale consolidatie van de effectenvereffeningsinfrastructuren rond Euroclear Bank tot een sterkere internationale samenwerking tussen de

toezichthouders. De Bank sloot in 2002 twee nieuwe samenwerkingsakkoorden (*memorandums of understanding*): het eerste met de Ierse centrale bank, het tweede met de CBF, het Comité des marchés financiers (Frankrijk), de Banque de France, de Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten (Nederland). Deze akkoorden regelen de internationale samenwerking en erkennen de Bank als belangrijkste toezichthouder van Euroclear Bank en als het enige toegangspunt voor de uitwisseling van informatie tussen alle betrokken toezichthouders.

Het toezicht op de betalings- en effectenvereffeningsstelsels («oversight»), dat een fundamentele taak is van een centrale bank, werd uitvoerig en concreet toegelicht in het eerste nummer van de Financial Stability Review (zie punt 3.1). Deze publicatie onderzoekt de benadering en de prioriteiten van de Bank inzake de aan haar toezicht onderworpen stelsels (SWIFT, Euroclear Bank, Interprofessionele kas, Effectenvereffeningsstelsel van de Bank, ELLIPS, Banksys, Mastercard Europe en UCV).

3.5 Beheer van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten

Het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten is een openbare instelling die als opdracht heeft, binnen bepaalde grenzen, een vergoeding te verlenen aan depositanten en beleggers die verlies lijden ten gevolge van het faillissement van een kredietinstelling of een beleggingsonderneming. Het wordt geleid door een Bestuurscomité waarin de Staat, de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen zitting hebben. Het dagelijkse beheer ervan is toevertrouwd aan de Bank. Het Fonds publiceert jaarlijks een verslag over zijn activiteiten.

4. Rol van de Rijkskassier en beheer van het Rentenfonds

4.1 Rijkskassier

In haar hoedanigheid van Rijkskassier, centraliseert de Bank dagelijks alle lopende uitgaven en ontvangsten van de Staat. Na toevoeging van het saldo van de operaties van De Post wordt, in samenwerking met de Schatkist, het finale overschot of tekort aangewend voor of gedekt door respectievelijk beleggingstransacties of leningen op de korte termijn.

Voorts neemt de Bank, als Rijkskassier, de financiële dienst waar van de leningen die door de Staat worden uitgegeven. Naast een aantal materiële taken in verband met de uitgifte en de aflossing van deze leningen, behelst dit ook de uitbetaling van de vervallen rentecoupons en van de aflosbare effecten.

4.2 Rentenfonds

De Bank is belast met het dagelijkse beheer van het Rentenfonds. Dit Fonds waarborgt, voornamelijk ten gunste van de niet-professionele belegger, de liquiditeit van de staatsleningen op de dagelijkse fixing van Euronext Brussels. De omzet op de fixingmarkt is aanzienlijk gedaald, namelijk van 418 miljoen euro in 2001 tot 361 miljoen in 2002. Bijna 79 pct. van de transacties hadden betrekking op staatsbons en klassieke leningen. De lineaire obligaties namen het saldo voor hun rekening.

Overeenkomstig de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, die nog maar gedeeltelijk in werking is getreden, zal het huidige onderscheid tussen eerste- en tweedelijns-toezicht op de financiële markten worden opgeheven en wordt de CBF de enige controle instantie. Deze commissie zal, in de plaats van het Rentenfonds, verantwoordelijk worden voor het toezicht op de gedragsregels en op

Het *bond center*

In het kader van de dienstverlening aan de financiële sector wordt sinds 1991 in de hoofdzetel en in de vestigingen van de Bank tegen betaling de complementaire dienst *bond center* aangeboden. Het voordeel van deze dienstverlening is dat de kredietinstellingen de terugbetaalbare effecten en coupons niet meer hoeven te centraliseren, maar ze rechtstreeks vanuit het betrokken agentschap bij het *bond center* ter inning kunnen aanbieden.

Op verzoek van de sector heeft de Bank besloten de activiteiten van het *bond center* te centraliseren in de hoofdzetel te Brussel. Met de banken werd bovendien een akkoord bereikt om deze dienstverlening volledig te moderniseren, waarbij onder meer gebruik zal worden gemaakt van internettechnologie voor het uitwisselen van informatie.

de regels inzake marktmisbruik. Zij zal sancties kunnen opleggen indien deze regels worden overtreden. Het Rentenfonds zal erkend worden als marktonderneming in zijn hoedanigheid van organisator van de secundaire buitenbeursmarkt van de lineaire obligaties, de gesplitste effecten en de schatkistcertificaten. Het zal de marktregels opstellen, de lidmaatschapsvoorwaarden van de markt bepalen, de transparantie verzorgen, de regels en procedures voor de melding van transacties vastleggen, toezicht houden op al deze regels en de overtreding ervan bestraffen. In tegenstelling tot de andere marktondernemingen, zal het Rentenfonds deze regels niet contractueel opleggen maar, zoals heden het geval is, via regelgeving. De beslissingen van het Rentenfonds kunnen aangevochten worden voor het Hof van Beroep van Brussel.

De wet voorziet ook in de overheveling van het toezicht op de instellingen die gedematerialiseerde effecten van de overheidsschuld bijhouden voor derden, naar de CBF.

5. Informatieverspreiding

5.1 Verspreiding van studies en macro-economische statistieken

5.1.1 Publicaties

De Bank publiceert economische analyses in het eerste deel van haar jaarverslag, dat haar belangrijkste publicatie vormt, alsook in haar *Economisch Tijdschrift* en in haar *Working Papers*.

Het *Economisch Tijdschrift* verschaft vier keer per jaar informatie omtrent de belangrijke economische, financiële en monetaire ontwikkelingen. In 2002 heeft de Bank in dit tijdschrift de uiteenzetting gepubliceerd die de Gouverneur heeft gehouden voor de Kamercommissie voor Financiën en die handelde over de hervorming van het toezicht op de financiële sector in België, alsook artikelen met betrekking tot de Belgische economie, de spaarquote, de overheidsschuld, de sociale balans, de Phillips-curve, de resultaten van de niet-financiële vennootschappen, en de effecten van de overgang op de chartale euro op de prijzen, de inflatie en de geldvraag. Het februari-nummer bevat het verslag uitgebracht door de Gouverneur namens de Regentenraad.

Meer nog dan het *Economisch Tijdschrift*, mikken de *Working Papers* op een gespecialiseerde doelgroep. In 2002 werden zestien nummers gepubliceerd. Zij bevatten onder meer de bijdragen van de deelnemers aan het colloquium dat in mei 2002 door de Bank werd georganiseerd rond het thema *New Views on Firms' Investment and Finance Decisions*.

Op statistisch gebied publiceert de Bank

- een statistisch kwartaalbericht, waarvan sommige tabellen eens per maand worden bijgewerkt;

- wekelijkse indicatoren met betrekking tot de Belgische economie;
- op diverse tijdstippen, de statistieken in verband met de nationale of regionale boekhouding, alsook de gegevens met betrekking tot de buitenlandse handel (deze informatie wordt verspreid voor rekening van het Instituut voor de Nationale Rekeningen);
- maandelijkse persberichten met conjunctuurresultaten.

Alle publicaties van de Bank zijn beschikbaar op haar website. Via deze site kan men zich tevens abonneren op de diverse publicaties, hetzij in elektronische vorm, hetzij op papier. De website geeft ook toegang tot Belgostat, een database met uitgebreide functies die een brede waaier aan economische en financiële statistieken bevat, welke dagelijks worden bijgewerkt. Alle statistieken van de Bank, alsook het jaarboek van de buitenlandse handel, zijn eveneens verkrijgbaar op cd-rom.

Daarnaast verstrekt de Bank aan tal van internationale organisaties (IMF, OESO, ECB, BIB, de Europese Commissie, enz.) de Belgische statistische gegevens die zij nodig hebben.

5.1.2 Wetenschappelijke bibliotheek

De wetenschappelijke bibliotheek van de Bank bezit één van de belangrijkste collecties monografieën en tijdschriften van België in de economische, financiële en monetaire vakgebieden. Deze collectie bevindt zich in de gebouwen van de hoofdzetel. De leeszaal is toegankelijk voor het publiek van maandag tot vrijdag van 9 uur tot 15.30 uur. De catalogus van de bibliotheek kan worden geraadpleegd op de website van de Bank.

5.2 Centrales voor micro-economische informatie

5.2.1 Balanscentrale

De Balanscentrale zorgt ervoor dat de opdrachten die de wetgever de Bank heeft toevertrouwd inzake verzameling, verspreiding en verwerking van de jaarrekeningen van de ondernemingen, worden uitgevoerd.

De catalogus van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen die gedurende het verslagjaar en de drie voorgaande jaren door de ondernemingen bij de Bank zijn neergelegd, kon reeds vrij worden geraadpleegd op de website van de Bank maar sinds december 2001 is ook de volledige inhoud van die jaarrekeningen on-line beschikbaar, in het kader van een abonnement. Dat de Bank met deze dienstverlening inspeelt op een reële behoefte, blijkt uit het feit dat na amper één jaar meer dan 1.100 aanvragen werden genoteerd. Alle abonnees waarderen dit systeem, dat hun vrije toegang biedt wanneer zij dit wensen, zonder het tijdsverlies dat onvermijdelijk optreedt als informatie wordt ingewonnen aan een loket, per post of zelfs via e-mail. Deze raadplegingswijze vervangt in zekere zin de traditionele verspreidingskanalen. Bovendien is de totale vraag nog toegenomen.

De Bank is, door de centrale plaats die ze inneemt in het Belgische systeem van openbaarmaking van de jaarrekeningen, betrokken bij verschillende wetgevende werkzaamheden die tot doel hebben dit systeem nog performanter of uitgebreider te maken. Zo werkte zij mee aan de opstelling van de wet op de Kruispuntbank van Ondernemingen, waarbij de Bank gegevens ontvangt en verstrekt (als authentieke bron van jaarrekeninginformatie). Vanaf 2004 moeten de identificatiegegevens van ondernemingen die de Bank gebruikt in het kader van haar opdrachten, automatisch kunnen worden overgenomen uit de Kruispuntbank van Ondernemingen, wat een waarborg inhoudt voor de actualiteit van die gegevens. Overeenkomstig de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk (vzw's), zullen in principe circa 6.000 grote vzw's vanaf 2005 hun jaarrekening via de Bank beschikbaar stellen voor geïnteresseerden.

Op korte termijn worden andere wijzigingen van kracht. Zo verleent de Bank haar medewerking aan een vereenvoudiging van de « structuurenquête » die het Nationaal Instituut voor de Statistiek jaarlijks houdt bij enkele tienduizenden ondernemingen. Vanaf 2003 zal deze enquête flink vereenvoudigd worden, doordat overlapping met de door dezelfde ondernemingen gepubliceerde jaarrekeningen zal worden vermeden. Bovendien zullen de

ondernemingen er ook kunnen voor kiezen om hun enquêtegegevens samen met hun jaarrekening aan de Bank te bezorgen. Op die manier werkt de Bank concreet mee aan de door de overheid nagestreefde administratieve vereenvoudiging voor de ondernemingen.

Het wordt op korte termijn ook mogelijk om gestandaardiseerde jaarrekeningen neer te leggen via Internet. Deze mogelijkheid zal stapsgewijs worden ingevoerd en eerst geboden worden aan de zogenaamde derde neerleggers, dit zijn boekhouders, boekhoudkantoren of andere ondernemingen die voor tal van publicatieplichtige ondernemingen de rol van tussenpersoon spelen. In de praktijk leggen enkele duizenden derde neerleggers meer dan de helft van het jaarlijks aantal jaarrekeningen neer. Bij de ontwikkeling van deze nieuwe toepassing staan gebruiksvriendelijkheid én veiligheid centraal.

5.2.2 Centrale voor kredieten aan ondernemingen

De Centrale voor kredieten aan ondernemingen registreert, per begunstigde (ingezetenen en niet-ingezetenen rechtspersonen en natuurlijke personen), de kredieten van ten minste 25.000 euro die door de kredietinstellingen voor beroepsdoeleinden worden verstrekt, alsmede de leverancierskredieten en de borgstellingen verleend door de daartoe erkende verzekeringsondernemingen. Voor de deelnemers vormt deze informatie een belangrijk element bij de beoordeling van hun kredietrisico's.

Eind september 2002 waren 309.769 kredietnemers (waarvan 2,7 pct. niet-ingezetenen) en 614.233 kredieten geregistreerd. Grafiek 7 toont de ontwikkeling, sinds 1997, van de uitbetalingskredieten verleend aan ingezetenen, uitgesplitst naar activiteitssector. Op 30 september 2002 bedroeg het totaalbedrag van de kredietopeningen 193,3 miljard euro, tegen 197 miljard aan het einde van het voorgaande jaar, dit is een vermindering met 1,9 pct.

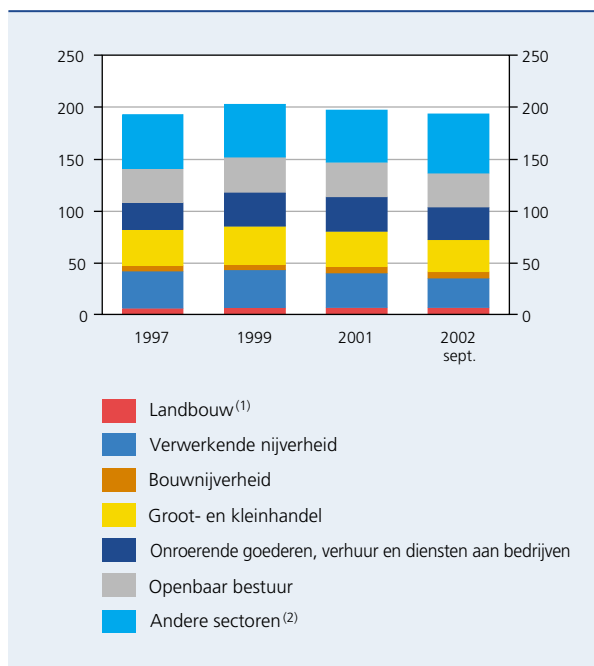
In samenspraak met de banksector wordt onderzocht of de huidige Centrale kan worden aangevuld met gegevens om het beheer van de kredietrisico's te verbeteren. Zo'n gegevensbestand, dat lange historische reeksen zou bijhouden, zou de banken helpen de geavanceerde, door het Bazelse Comité voorgestane methode te hanteren om hun kapitaal in overeenstemming te brengen met hun kredietrisico's. Dit initiatief zou tevens een belangrijke bron van informatie vormen voor de toezichthouders op het bankwezen.

Sinds april 2002 verstrekt de Centrale de gegevens voor de rubriek economische statistieken van de website van de Bank met betrekking tot het *Observatorium voor krediet*

GRAFIEK 7 UITBETALINGSKREDIETEN VERSTREKT AAN INGEZETENEN DOOR IN BELGIË GEVESTIGDE KREDIETINSTELLINGEN

(per ultimo, kredietopeningen in miljarden euro's)

(1) Inclusief jacht, bosbouw en visserij.

(2) Winning van delfstoffen; productie en distributie van elektriciteit, gas en water; vervoer, opslag en communicatie; hotels en restaurants; financiële instellingen; onderwijs, gezondheidszorg en diverse diensten.

aan *vennootschappen*. Dit Observatorium verschaft aan het publiek informatie omtrent de kosten en het verloop van de kredieten die door de banken aan de ondernemingen worden verleend, en splitst ze onder meer uit naar ondernemingsomvang.

In het kader van de samenwerking tussen de kredietcentrales van het eurogebied, werd de gegevensuitwisseling in de loop van 2002 op afdoende wijze uitgetest; deze tests zullen in 2003 worden voortgezet. De bestaande juridische problemen van sommige landen zijn opgelost of staan op het punt te worden opgelost. Een protocolakkoord tussen de betrokken landen bepaalt dat de uitwisseling van gegevens uiterlijk eind 2004 van start zal gaan.

5.2.3 Centrale voor kredieten aan particulieren

De wet van 10 augustus 2001 betreffende de Centrale voor kredieten aan particulieren, uitgevaardigd in het kader van het regeringsbeleid ter voorkoming van de overmatige schuldenlast, belast de Bank met de registratie van alle contracten i.v.m. consumentenkredieten en

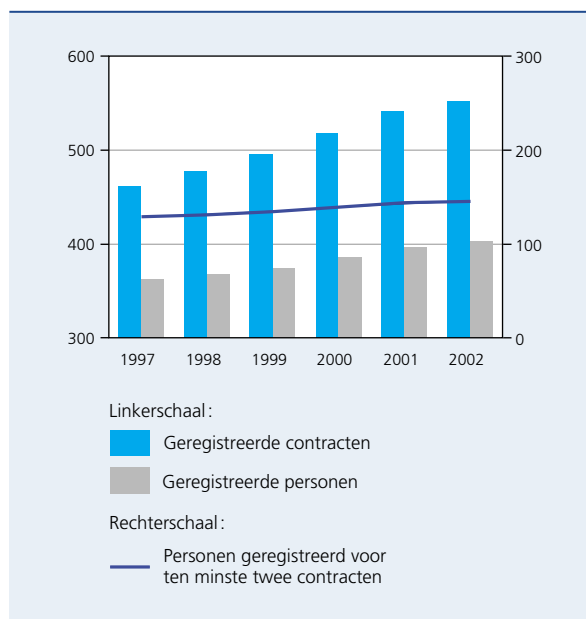
hypothecaire kredieten die aan natuurlijke personen voor particuliere doeleinden worden verleend. De kredietgevers dienen dit bestand te raadplegen alvorens een nieuw krediet toe te staan. Op 7 juli 2002 werd een koninklijk besluit gepubliceerd dat de werking van de Centrale regelt en waarbij de datum van inwerkingtreding van de Centrale werd vastgesteld op 1 juni 2003.

Zoals momenteel reeds het geval is, zullen ook de wanbetalingen met betrekking tot consumentenkredieten en hypothecaire kredieten die voor privé-doeleinden aan natuurlijke personen werden verleend, in deze positieve centrale worden geregistreerd. Opdat de verschaft informatie over het verloop van het kredietrisico, vanaf de aanvang van de Centrale, zo relevant mogelijk zou zijn, zullen ook alle lopende kredietcontracten erin worden geregistreerd. De kredietgevers dienen de Centrale te raadplegen alvorens een nieuw krediet toe te staan.

In 2002 heeft de Bank de inspanningen inzake de ontwikkeling van computertoepassingen voor de Centrale voortgezet, en heeft ze ten behoeve van de kredietgevers instructiedossiers gepubliceerd en verscheidene informatiesessies georganiseerd. Deze instructies werden besproken en goedgekeurd door het Begeleidingscomité, dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de kredietgevers, de kredietnemers, de Minister van Economie, de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de Bank.

GRAFIEK 8 IN DE CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN GEREGEREERDE CONTRACTEN EN PERSONEN

(duizendtallen)

Eind 2002 bevatte het bestand van de Centrale de gegevens van 402.600 personen en ongeveer 552.000 kredietcontracten met een betalingsachterstand, waarvan 85 pct. niet was aangezuiverd. Het totale bedrag van deze niet-geregulariseerde achterstallige betalingen beliep 1,9 miljard euro, dit is circa 4.100 euro per contract. In 2002 hebben de kredietgevers het bestand gemiddeld 17.000 maal per werkdag geraadpleegd, tegen 17.850 maal in het voorgaande jaar. In 7 pct. van de gevallen hadden deze raadplegingen betrekking op effectief geregistreerde personen.

Het bestand registreert tevens de berichten van collectieve schuldenregeling die door de griffies van de rechtbanken van eerste aanleg worden medegedeeld. Deze minnelijke of gerechtelijke regelingen hebben betrekking op een lastenvermindering of schuldherschikking. Ze worden toegekend aan personen die daartoe een aanvraag indienen en die niet op duurzame wijze aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. In 2002 werden zowat 7.200 nieuwe berichten van collectieve schuldenregeling geregistreerd.

De statistische gegevens kunnen meer in detail geraadpleegd worden op de website van de Bank en worden ook gepubliceerd in een halfjaarlijkse brochure.

5.2.4 Micro-economische analyse

Begin 2002 heeft het Directiecomité besloten om binnen het departement Micro-economische informatie een entiteit op te richten die zich op micro-economisch onderzoek zou toespitsen. De onderzoeksresultaten zijn zowel voor interne als voor externe doelgroepen bestemd. De eerste externe studie, die verscheen in het *Economisch Tijdschrift*, betrof de analyse van de niet-financiële vennootschappen. In 2003 zal een sectorale studie over het belang van de toelevering aan de Belgische auto-assemblage worden gepubliceerd.

Een van de beweegredenen voor de oprichting van de Cel Micro-economische Analyse was dat de Bank een bijdrage wenst te leveren tot de studie van de economische situatie van verschillende bedrijfstakken zodat aan beroepsorganisaties of andere specialisten alsook aan een ruimer publiek, informatie kan worden verschaft die niet altijd, of moeilijk, beschikbaar is. Zo zal men in de hierboven vermelde sectorale studie de indirecte werkgelegenheid nauwkeurig proberen te meten. Bovendien hoopt de Bank hiermee een bijdrage te kunnen leveren aan het onderzoek naar toegepaste economische analysemethoden.

5.3 Overige activiteiten op het gebied van communicatie

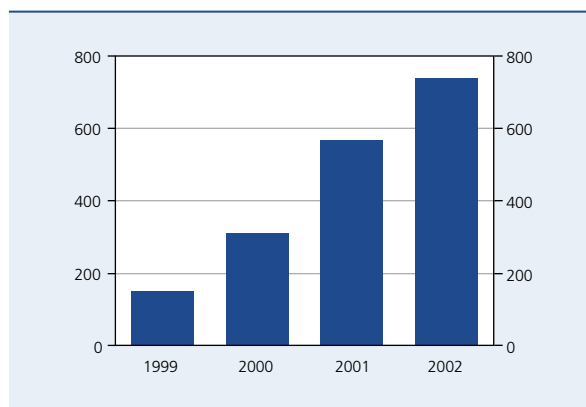
De Bank wenst haar activiteiten beter kenbaar te maken en het nut en de kwaliteit ervan aan te tonen. Als centrale bank wil zij rekenschap afleggen van haar taken, wat het noodzakelijke tegengewicht vormt van haar onafhankelijkheid. In dit verband tracht zij de vertrouwdheid van het publiek met haar taken te bevorderen via een pedagogische benadering.

Hiertoe is een actieplan opgesteld dat – op korte termijn – gericht is op de uitbreiding van de website van de Bank, de intensifiëring van de contacten met de pers, de verbetering van de grafische coherentie van de (gedrukte of elektronische) publicaties, de organisatie van een tentoonstelling over het geld, en de invoering van een nieuw intern communicatie-instrument.

Aan de website werd een rubriek toegevoegd waarin de vaakst gestelde vragen over de Bank worden beantwoord. Op zeven maanden tijd is deze rubriek – die regelmatig wordt bijgewerkt en uitgebreid – meer dan 12.000 maal geraadpleegd.

De externe communicatie werd ook verbeterd door het aanhalen van de contacten met de media en de invoering van een grafisch charter. Dit charter werd ontwikkeld om de presentatie van de publicaties van de Bank te harmoniseren en ze op deze wijze beter onder de aandacht te brengen. Het is opgebouwd rond een nieuw logo, en werd gelanceerd ter gelegenheid van de publicatie van het jaarverslag 2002.

GRAFIEK 9 RAADPLEGINGEN VAN DE WEBSITE
(duizendtallen)

Een tijdelijke tentoonstelling over geld – *Geld, een verhaal* – werd feestelijk geopend op 28 februari 2002, de laatste circulatiedag van de Belgische frank. Gezien haar succes – in negen maanden tijd bezochten bijna 35 000 bezoekers de tentoonstelling – heeft de Bank besloten om er een vaste tentoonstelling van te maken. Het nieuwe museum – dat voornamelijk gericht is op het onderwijs – is opgezet als een aantrekkelijk verhaal en staat open voor een breed publiek.

Elk personeelslid draagt het imago en de kennis die hij van zijn onderneming heeft, uit naar de buitenwereld. Daarom neemt interne communicatie een belangrijke plaats in. De intranetsite van de Bank werd verder ontwikkeld, en een startpagina geeft voortaan toegang tot de belangrijkste informatie over het reilen en zeilen van de onderneming. Tot slot werd een nieuw bedrijfsblad uitgewerkt, waarvan het eerste nummer begin 2003 is verschenen.

6. Beheer van de middelen

6.1 Strategische beleidslijnen

Overeenkomstig de strategische opties van het Directiecomité werd in 2001 een gecoördineerde planning ingevoerd, die tijdens het verslagjaar verder werd ontwikkeld: elk departement en elke autonome dienst heeft zijn driejaarlijkse *masterplan* bijgewerkt en vervolledigd. Deze *masterplans* werden toegelicht voor het Directiecomité, dat zich heeft beraden over de doelstellingen, de belangrijkste actieplannen en de tijdens de volgende drie begrotingsjaren in te zetten middelen.

In het kader van een strategische herpositionering van de activiteiten en van kostenbeheersing, werden alle activiteiten van de keten van munten- en biljettenbehandeling samengebracht in één en hetzelfde departement, genaamd *Chartale geldcirculatie en vestigingen in de provincie*, en werden ze grondig geanalyseerd om de productiviteit nog te verhogen door de werkprocedures te harmoniseren, de informaticatoepassingen te verbeteren en de organisatiestructuren aan te passen.

De herstructurering van het vestigingennet werd voortgezet: in 2002 hebben de agentschappen in Brugge en Charleroi hun activiteiten stopgezet en werden die in Aarlen, Gent, Leuven, Namen en Waver omgevormd tot representatieagentschappen.

Het personeelsbestand van de Bank zou moeten worden teruggebracht tot 2.200 voltijdse equivalenten in 2005 (zie punt 6.3).

6.2 Beheerscontrole

De strategische beleidslijnen hebben zich tevens vertaald in belangrijke aanpassingen op het gebied van de beheerscontrole-instrumenten.

Om de *masterplans* en de uitvoering van de strategische doelstellingen zo goed mogelijk op te volgen, werd een *balanced scorecard*-project opgestart, dat in een eerste fase loopt bij twee *pilot*-entiteiten, namelijk het departement Algemene statistiek en de dienst Balanscentrale.

Vervolgens heeft de Bank zich in het laatste kwartaal van 2002 toegelegd op de ontwikkeling van een *corporate balanced scorecard*, die het mogelijk zou moeten maken de tenuitvoerlegging van de strategie en van de prioriteiten voor de hele organisatie te controleren aan de hand van zowel financiële als niet-financiële indicatoren (klantentevredenheid, verbetering van de operationele processen, enz.).

De installatie van een *Enterprise Resource Planning*-pakket, gekoppeld aan een *business process reengineering*-aanpak en aan een gecoördineerde *change management*-benadering, zal bijdragen tot het verbeteren van de operationele processen. In een eerste fase zullen de financiële boekhouding en het administratieve personeelsbeheer in de nieuwe informatica-omgeving worden ingepast. Andere functies zullen volgen: aankoop, verkoop, begrotingsbeleiden en analytische boekhouding.

Het *business recovery plan*

Na de gebeurtenissen van 11 september 2001 is *business recovery* een topprioriteit geworden in de Bank, net als in de hele financiële sector. Het reeds bestaande en regelmatig bijgewerkte *business recovery plan* werd in het licht van deze gebeurtenissen kritisch gereëvalueerd. Bovendien heeft de Bank haar crisismanagement gereorganiseerd om soepeler dan voorheen te kunnen reageren op eventuele calamiteiten.

6.3 Human resources

Teneinde het human-resourcesbeleid dynamischer te maken, heeft de Bank onder meer een competentie-management-model ingevoerd. Dit competentie-management zal de hoeksteen vormen van de vernieuwingen die in de diverse HR-processen (rekrutering, opleiding, beoordeling, bevordering, mutaties) worden doorgevoerd. De bedoeling is de individuele competenties optimaal af te stemmen op de bedrijfsdoelstellingen en -strategie. Naast de beoordelingsgesprekken die reeds jaarlijks plaatsvonden, worden nu vooraf ook functioneringsgesprekken gevoerd, waardoor de communicatie tussen de lijnverantwoordelijken en hun medewerkers aanzienlijk verbetert. Aldus zal de inzetbaarheid van het beschikbare potentieel verder toenemen, waardoor de Bank vlot zal kunnen inspelen op veranderende omstandigheden en nieuwe behoeften.

Ingevolge de sector-CAO van 27 november 2001 wordt tijdens het functioneringsgesprek een ontwikkelingsplan opgesteld. Iedere werknemer krijgt aldus de mogelijkheid zijn vormingsbehoeften bekend te maken en de nodige opleidingen te volgen.

Om de verwerking van de HR-processen te stroomlijnen is ook een *Enterprise Resource Planning*-project opgestart, dat over meerdere jaren wordt gespreid (zie punt 6.2).

Daarnaast werd in 2002 meer dan 63.000 uur opleiding verstrekt. Hoewel informatica nog steeds het leeuwendeel voor zijn rekening neemt (één derde van het totaal), is ook het relatieve aandeel van de talencursussen

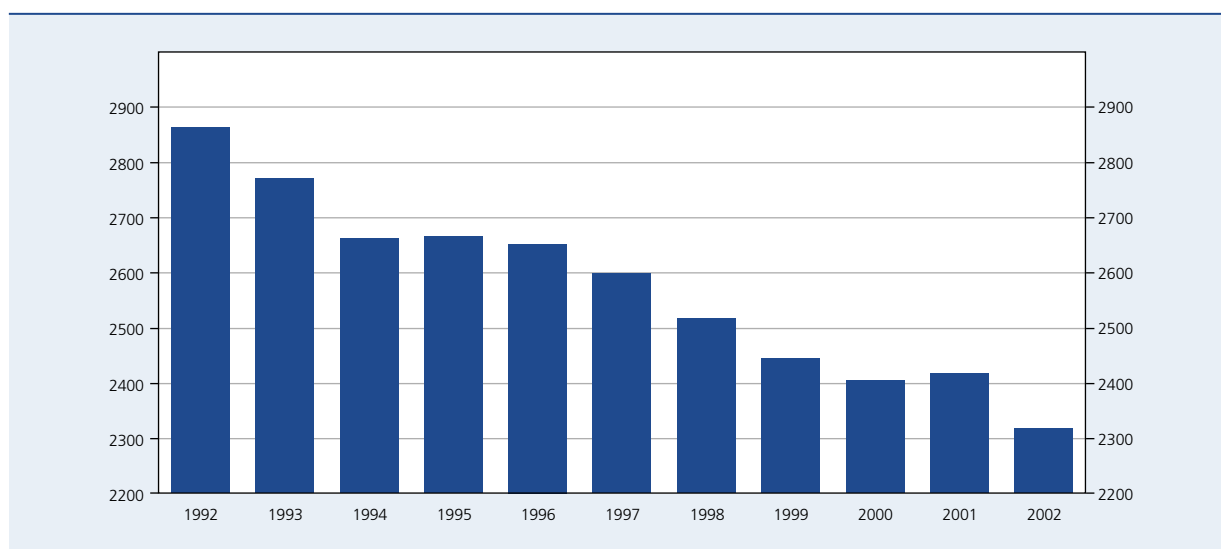
aanzienlijk toegenomen, namelijk tot 26 pct. Daarna komen de economische en financiële vakken (14 pct.), gevolgd door de cursussen communicatie en management (12 pct.). Om de invoering van het nieuwe evaluatiesysteem voor het personeel te vergemakkelijken, werd ten behoeve van meer dan 400 lijnmanagers tevens een opleidings sessie georganiseerd voor het voeren van functioneringsgesprekken.

Na de overgang op de euro en de herstructurering van de provincievestigingen is een groot aantal personeelsleden overgeplaatst naar een nieuwe werkeenheden, waarbij zoveel mogelijk rekening is gehouden met de wensen van de betrokkenen. De Bank heeft hierbij de nodige begeleiding en opleiding verstrekt.

Het personeelsbestand is tijdens het voorbije jaar opnieuw gedaald. Eind 2002 lag het aantal vaste personeelsleden uitgedrukt in voltijdse equivalenten op 2.320, d.i. 98 eenheden lager dan eind 2001. Deze forse daling is mede mogelijk gemaakt door een vervroegde-uitstapregeling ingevolge een met de personeelsvertegenwoordigers gesloten sociale overeenkomst. Deze overeenkomst had onder meer tot doel de personeelsontwikkeling af te stemmen op de gewijzigde omgeving en de behoeften na de *changeover*.

Gelet op de verwachte afvloeiingen tot 2005 en de vastgelegde prioriteiten voor de volgende jaren, heeft het Directiecomité besloten om door te gaan met de inkrimping van het aantal personeelsleden. Tegen 2005 zou het personeelsbestand van de Bank moeten

GRAFIEK 10 VAST PERSONEELSBESTAND
(einde van de periode, voltijdse equivalenten)

afgeslankt zijn tot 2.200 personen in voltijdse equivalenten. Conform de sociale traditie van onze instelling, zal die afslanking niet tot ontslagen leiden.

Het aanbod van mogelijkheden om een goede *work/life* balance te vinden, blijft één van de troeven van de Bank als werkgever. Vele personeelsleden maken gebruik van tijdskrediet en deeltijdarbeid. Eind 2002 werkte ongeveer 25 pct. van het personeel deeltijds. De 80 pct.-regeling blijft erg in trek, maar ook de 95 pct.-regeling is in opmars. Conform de wet biedt de Bank sedert 2000 ook «startbanen» aan; eind 2002 had zij 80 personen met een dergelijke overeenkomst in dienst.

Vermits de strategische doelstelling van de Bank erin bestaat bij de top van de NCB's in Europa te horen, vindt zij het belangrijk dat er een sereen sociaal klimaat in de instelling blijft heersen. Daarom onderhoudt ze nauwe contacten met de werknemersorganisaties en wordt geregeld sociaal overleg gepleegd. De *masterplans* die met name betrekking hebben op de strategische herpositionering van de Bank, zijn uitvoerig besproken in de Ondernemingsraad.

Alle veranderingen die noodzakelijk zijn, moeten op een sociaal aanvaardbare manier kunnen worden verwezenlijkt. In 2001 had de Bank reeds een sociale overeenkomst gesloten, waarin de werkzekerheid van het personeel wordt gewaarborgd.

Op 23 oktober 2002 keurde de Regentenraad een gedragscode goed die geldt voor de leden van het Directiecomité, de werknemers die betrokken zijn bij de monetaire-beleidstransacties, de valutatransacties en het beheer van de financiële activa van de ECB en van de Bank, alsook voor de personeelsleden die geregeld kennis kunnen nemen van vertrouwelijke koersgevoelige informatie. Die code legt gedragsregels op met het oog op het voorkomen van belangenconflicten, het oneigenlijk gebruik van bevoorrechte informatie en het onrechtmatig gebruik van vertrouwelijke informatie. Er is tevens voorzien in een aantal controlemaatregelen. De goedkeuring van deze gedragscode sluit aan bij de richtlijnen van de ECB inzake uitvoering, door de NCB's, van de voornoemde opdrachten en bij de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

De Bank betreurt het overlijden van Mevrouw Godelieve Van Poucke, eresecretaris van de Bank, op 23 juli 2002. Mevrouw Van Poucke trad in dienst van de Bank in 1945 en was Secretaris van onze Instelling van 1972 tot 1977. De Bank herdenkt haar met respect en erkentelijkheid voor haar bijzonder bekwame en toegewijde medewerking.

Met droefheid maakt de Bank eveneens melding van het overlijden in 2002 van vier van haar personeelsleden: HH. E. Crasset, F. De Valck, G. Lauwers en G. Peeters.

Hun gedachtenis zal in ere worden gehouden.

Bovendien wenst de Bank uiting te geven aan haar erkentelijkheid ten aanzien van de leden van het kaderpersoneel die hun loopbaan hebben beëindigd:

De h. J.-P. Brisé	A. Kozyns
Mevr. A.-M. Peeters	F. Serckx
HH. J. Moerman	A. Bevernage
F. Depuydt	J.-C. Navez
G. Melis	G. Van Den Broeck
W. Steppé	

Zij dankt ook de leden van het uitvoerend personeel wier loopbaan in het afgelopen jaar een einde nam:

Mevr. M. Baecke	HH. D. Boinnard	Mevr. C. Carlier
A.-M. Beguin	R. Brackeva	De h. G. Champagne
De h. P. Benda	Mevr. J. Braeckman	Mevr. N. Cobbaert
Mevr. R. Bertels	M. Camberlin	De h. L. Coene
C. Biondolillo	De h. G. Cardoen	Mevr. M. Collijns

HH.	S. Colpaert	A. Huijbregts	Mevr.	N. Strompers	
	C. De Bakker	Mevr.	M.-T. Jenaer	HH.	R. Thielemans
	R. Debeurme	De h.	R. Knipper		B. Thijs
Mevr.	G. De Bondt	Mevr.	M.-J. Lambrechts		G. Trappeniers
	A. Debontridder	De h.	E. Leemans		J. Vaes
De h.	G. De Bruyn	Mevr.	C. Limage	Mevr.	C. Van Bever
Mevr.	M. De Bruyn	De h.	R. Lonys		A. Van Cauwenberghe
	M. Decaluwé	Mevr.	J. Lucas	Mej.	D. Vandendamme
	C. De Cleyn	Mevr.	M.-R. Mat	De h.	E. Vanden Driessche
HH.	F. Decoster	De h.	L. Meersman	Mevr.	E. Van Den Stock
	P. De Haeck	Mevr.	E. Mengels	De h.	D. Vanderkelen
Mevr.	M. De Hertogh	De h.	J. Merckx	Mevr.	D. Vandervelde
	N. De Hondt	Mevr.	J. Moens		M. Vandevelde
HH.	W. De Jonghe	HH.	R. Moens		C. Van Eeckhoudt
	M. De Kesel		R. Mombers		J. Van Geysse
	J. Dekimpe	Mevr.	A. Mouton		N. Van Hese
Mevr.	E. Delanghe	De h.	R. Neyt	De h.	A. Van Holsbeeck
	L. Delbroek	Mevr.	M.-L. Pareng	Mej.	L. Van Hove
HH.	J.-P. Delsaux	HH.	J. Permentiers	Mevr.	N. Van Malderen
	N. Dendas		F. Peypops		C. Van Praet
	J. De Pauw		J.-C. Piret		M. Van Schandevyl
	M. De Portemont		P. Premereur	HH.	C. Van Sebroeck
	E. De Ron		M. Raes		R. Van Vlaenderen
Mevr.	M. Dethier		F. Rans	Mevr.	M. Verbeurgt
	N. De Vrieze	Mevr.	A. Raziano	HH.	E. Verbist
De h.	M. Dewitte		J. Reniers		R. Verdingh
Mevr.	C. Donkerwolcke	HH.	G. Ribbens	Mevr.	J. Verheyden
De h.	G. Evens		J. Riga		M. Verheyden
Mej.	H. Félix		J. Roeckens		M. Verhoonhove
HH.	W. Frippiat		R. Roelofs	HH.	F. Verschaffel
	M. Gauquier		M. Roland		P. Verstraeten
Mevr.	C. Godfriaux	Mevr.	A.-M. Ruth		G. Vertonghen
	M. Govaerts	De h.	F. Sallustin	Mevr.	J. Volkaerts
	J. Harnie	Mevr.	C. Sellicaerts		A. Wayenbergh
HH.	A. Hoefman	De h.	R. Simon	HH.	J.-M. Wicken
	E. Holemans	Mevr.	R.-M. Spinnoy		E. Wirken
	E. Hoste	De h.	P. Stessens		D. Wynants

6.4 Informatica

De informatica-werkzaamheden van de Bank werden in 2002 gekenmerkt door twee belangrijke projecten:

- De nieuwe architectuur die het gebruik mogelijk maakt van internettechnologie voor de beveiligde uitwisseling van gegevens tussen de Bank en haar partners en die de voorgaande jaren in de steigers was gezet, werd verder uitgebouwd. Een aantal toepassingen die verband houden met de kernactiviteiten van de Bank (onder meer de berichtenuitwisseling voor het UCV en voor de positieve centrale voor kredieten aan particulieren) zullen, op min of meer korte termijn, deze infrastructuur gebruiken. De Bank laat zich bij het ontwerpen en implementeren van deze omgevingen bijstaan door externe ondernemingen die ter zake een relevante expertise kunnen voorleggen.
- Daarnaast heeft de Bank besloten om een belangrijk deel van de bestaande computertoepassingen met betrekking tot het interne bedrijfsbeheer te integreren, door ze gaandeweg om te zetten naar een *Enterprise Resource Planning*-omgeving. Daartoe heeft ze een softwarepakket aangekocht, dat in samenwerking met een externe partner planmatig zal geïmplementeerd worden.

Voorts levert de Bank belangrijke inspanningen om haar personeel ook buiten de kantooromgeving informatica-middelen ter beschikking te stellen. In dit verband kunnen de kaderleden van de Bank beschikken over een draagbare PC en een breedbandverbinding, die hun van op afstand (bijv. van bij hen thuis) toegang biedt tot het interne netwerk van de Bank.

De continuïteit van het gebruik van de kritische toepassingen blijft een belangrijk aandachtspunt: regelmatig wordt de goede werking van het noodplan volgens verschillende scenario's aan tests onderworpen, en de backup-configuraties worden bijgewerkt op grond van de evolutie van de infrastructuur.

6.5 Vastgoed

De Bank doet gebouwen die ze niet meer gebruikt, van de hand en voorkomt aldus onderhoudskosten. De waarde van de gebouwen wordt geschat door onafhankelijke experts. Deze verkopen worden openbaar gemaakt in de pers. De zeer bijzondere aard van de gebouwen van de Bank, die met name uitgerust zijn met specifieke veiligheidsvoorzieningen, hebben in het algemeen een negatieve invloed op de verkoopwaarde ervan en bemoeilijken de waardeschatting.

De voorbije tien jaar verkocht de Bank een twintigtal gebouwen aan de meest biedende, waaronder twee panden in 2002 waarin de agentschappen van Kortrijk en Hasselt waren gevestigd. Deze panden werden later tegen een hogere prijs door de kopers doorverkocht aan gegadigden die afwezig waren gebleven bij de door de Bank verrichte verkopen. Zodra de Bank op de hoogte was van die nieuwe transacties, heeft ze een intern onderzoek opgezet, waaruit geen onregelmatigheden uit hoofde van de Bank gebleken zijn. Zij heeft eveneens een vordering tot vernietiging van de verkoop en een aansprakelijkheidsvordering tegen de externe expert ingesteld, wat de verkoop van het gebouw in Hasselt betreft. In dit verband heeft de Bank besloten, teneinde haar vastgoedtransacties nog doorzichtiger te maken, voortaan haar gebouwen openbaar te verkopen. Die methode zal op gezette tijden opnieuw worden geëvalueerd.

De Bank, een atypische naamloze vennootschap

Voor de Bank gelden de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van haar organiek statuut, haar statuten en, aanvullend, de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen.

Zij heeft derhalve een bijzondere rechtsvorm, specifieke organen en werkingsregels die haar onderscheiden van de andere naamloze vennootschappen.

De Gouverneur leidt de bank. Hij zit het Directiecomité en de Regentenraad voor.

Het Directiecomité bestuurt en beheert de Bank, stelt de begroting op, het beheersverslag en de jaarrekening, en beschikt over de residuaire bevoegdheid die in de klassieke naamloze vennootschappen bij de raad van bestuur berust.

De Koning benoemt de Gouverneur en de andere leden van het Directiecomité, de laatstgenoemden op voordracht van de Regentenraad.

De goedkeuring van de begroting, de jaarrekening en het beheersverslag, alsook de winstverdeling ressorteren onder de Regentenraad. Dat orgaan verleent ook kwijting aan de leden van het Directiecomité. Bovendien is de Regentenraad bevoegd om de statuten te wijzigen teneinde ze in overeenstemming te brengen met de organieke wet en de voor België bindende internationale verplichtingen.

De algemene vergadering van de Bank vertegenwoordigt de algemeenheid van de aandeelhouders. Anders dan bij de overige naamloze vennootschappen wordt zij niet als een orgaan beschouwd. Haar bevoegdheden zijn beperkt. Zij neemt kennis van het beheersverslag over de verrichtingen van het afgelopen boekjaar, verkiest de regenten (op aanbevelingslijsten van twee kandidaten voorgedragen door de in de organieke wet aangewezen organisaties en door de Minister van Financiën) en de censoren (onder de op het stuk van controle speciaal bevoegde vooraanstaande personen). Zij stelt tevens de bedrijfsrevisoren aan op voordracht van de Ondernemingsraad. De algemene vergadering is bevoegd om de statuten te wijzigen ingeval die bevoegdheid niet toegewezen is aan de Regentenraad. Zij kan bovendien beraadslagen over de zaken vermeld in de bijeenroepingsbrief, over diegene welke haar worden voorgelegd hetzij door de Regentenraad hetzij door het College van censoren en over de door vijf leden ondertekende voorstellen, die ten minste tien dagen voor de vergadering aan de Regentenraad werden medegedeeld om ze op de agenda te plaatsen.

De Minister van Financiën heeft het recht controle uit te oefenen op de taken en verrichtingen van de Bank die niet onder het ESCB ressorteren en kan in dat opzicht opkomen tegen de uitvoering van elke maatregel die strijdig zou zijn met de wet, met de statuten of met 's Rijks belangen. Zijn vertegenwoordiger woont van rechtswege de vergaderingen van de Regentenraad en van het College van censoren bij.

Een college van twee bedrijfsrevisoren, die door de algemene vergadering van de Bank worden aangesteld op voordracht van de Ondernemingsraad, oefent de bij artikel 27.1 van de statuten van het ESCB bepaalde toezichthoudende bevoegdheid uit. Het brengt erover verslag uit aan de Regentenraad, het orgaan dat belast is met de goedkeuring van de jaarrekening. Bovendien oefent het een specifieke controle- en informatieopdracht uit tegenover de Ondernemingsraad.

1. Wijziging van de statuten

In 2002 wijzigde de Regentenraad tweemaal de statuten van de Bank.

Op 23 januari 2002 werden de statuten aangepast teneinde het kapitaal om te zetten in euro, overeenkomstig de wijziging die door de organieke wet werd aangebracht in artikel 2, punt 38, van het koninklijk besluit van 20 juli 2000 houdende uitvoering van de wet van 26 juni 2000 betreffende de invoering van de euro in de wetgeving die betrekking heeft op aangelegenheden zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet en die ressorteren onder het Ministerie van Financiën. Die statutenwijziging werd goedgekeurd bij koninklijk besluit van 21 februari 2002, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 28 mei 2002.

Op 18 september 2002 werden ze gewijzigd teneinde ze in overeenstemming te brengen, enerzijds, met artikel 879 van het wetboek van vennootschappen (ingevoerd bij artikel 206 van de programmawet van 2 augustus 2002) dat de Regentenraad ertoe gemachtigd heeft de statuten van de Bank te wijzigen teneinde de hoedanigheid van de Bank als naamloze vennootschap die een openbaar beroep op het spaarwezen doet of gedaan heeft erin te vermelden, en, anderzijds, met de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank. De Bank heeft immers verscheidene wijzigingen ondergaan ingevolge:

- artikel 16 van de wet van 28 februari 2002 ter regeling van het opstellen van de betalingsbalans en van de externe vermogenspositie van België en houdende wijziging van de besluitwet van 6 oktober 1944 betreffende de wisselcontrole en van verschillende wettelijke bepalingen;
- artikel 141 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, dat gedeeltelijk in werking is getreden.

Die statutenwijzigingen werden goedgekeurd bij koninklijk besluit van 12 december 2002, dat verscheen in het Belgisch Staatsblad van 8 januari 2003.

2. Inschrijving van de Bank op de lijst van de vennootschappen die een openbaar beroep op het spaarwezen doen of gedaan hebben

Overeenkomstig artikel 879 van het Wetboek van vennootschappen, ingevoerd bij artikel 206 van de programmawet van 2 augustus 2002, heeft de CBF de Bank ingeschreven op de lijst van de vennootschappen die een openbaar beroep op het spaarwezen doen of gedaan hebben. Om de aandacht van het publiek te vestigen op het feit dat de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen slechts aanvullend van toepassing zijn op de Bank, werd bij deze inschrijving het volgende vermeld:

Artikel 879 van het wetboek van vennootschappen bepaalt: «De bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen zijn slechts aanvullend van toepassing op de Bank».

Artikel 2 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België luidt dan weer als volgt: «De Nationale Bank van België [...] maakt integrerend deel uit van het Europees Stelsel van centrale banken [...] waarvan de statuten werden vastgelegd in het desbetreffend Protocol gehecht aan het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap.

Daarenboven gelden voor de Bank deze wet, haar eigen statuten en, aanvullend, de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen».

Conform artikel 141, § 1, van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten worden de woorden «en, aanvullend, de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen» uitgelegd in die zin dat de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen slechts van toepassing zijn op de Nationale Bank van België:

- 1° voor de aangelegenheden die niet worden geregeld door de bepalingen van titel VII van het derde deel van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap en van het Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van centrale banken en van de Europese Centrale Bank, noch door voornoemde wet van 22 februari 1998 of de statuten van de Nationale Bank van België; en*
- 2° voor zover zij niet strijdig zijn met de bepalingen bedoeld in 1°.*

3. Beheer

3.1 Gouverneur

De functie van Gouverneur wordt sedert 1 maart 1999 uitgeoefend door de heer Guy Quaden.

De Gouverneur staat aan het hoofd van de Bank. In deze hoedanigheid zit hij het Directiecomité en de Regentenraad voor, doet hij hun beslissingen ten uitvoer brengen en vertegenwoordigt hij de Bank in rechte. Bovendien heeft hij zitting in de Raad van Bestuur van de ECB, die de monetaire-beleidsbeslissingen voor het eurogebied neemt.

Hij wordt door de Koning benoemd voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar. Hij kan slechts van zijn ambt worden ontheven indien hij op ernstige wijze is tekortgeschoten of als hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet.

3.2 Directiecomité

3.2.1 Bevoegdheden

Het Directiecomité bestuurt en beheert de Bank en bepaalt de koers van haar beleid. Het Comité benoemt en ontslaat de personeelsleden en bepaalt hun wedde. Het heeft het recht om dadingen en compromissen aan te gaan en beschikt over de reglementaire macht in de nader door de wet bepaalde gevallen. Na overleg met de Regentenraad en onverminderd de door de ECB vastgelegde regels beslist het Directiecomité over de plaatsing van het kapitaal en de reserves. Voorts spreekt het zich uit over alle zaken die niet uitdrukkelijk door de wet, de statuten of het huishoudelijk reglement zijn voorbehouden aan een ander orgaan.

Het komt bijeen telkens als de omstandigheden dit vereisen en minstens eenmaal per week.

3.2.2 Samenstelling

Het Directiecomité is samengesteld uit de Gouverneur en vijf à zeven directeurs (zes in 2002). Het bestaat uit evenveel Nederlandstalige als Franstalige leden, de Gouverneur eventueel uitgezonderd. De Koning kent de titel van Vice-gouverneur toe aan een van de directeurs. Op 1 maart 1999 werd deze titel aan Mevr. Marcia De Wachter verleend.

De directeurs worden door de Koning benoemd op voordracht van de Regentenraad voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. Zij kunnen slechts van hun ambt worden ontheven indien zij op ernstige wijze zijn tekortgeschoten of niet meer aan de eisen voor de uitoefening van hun ambt voldoen.

Om hun onafhankelijkheid te waarborgen, verbiedt de organieke wet, behoudens sommige uitzonderingen, de leden van het Directiecomité een functie uit te oefenen in een handelsvennootschap, in een vennootschap met handelsvorm of in een openbare instelling met een bedrijf van industriële, commerciële of financiële aard. Daarnaast mogen de leden van de Wetgevende Kamers, van het Europees Parlement, van de Gemeenschaps- en Gewestraden, de personen met hoedanigheid van Minister of staatssecretaris of lid van een Gemeenschaps- of Gewestregering en de kabinetsleden van een lid van de federale regering of van een Gemeenschaps- of Gewestregering geen zitting hebben in het Directiecomité. Deze laatste onverenigbaarheid geldt eveneens ten aanzien van de regenten en de censoren.

3.3 Regentenraad

3.3.1 Bevoegdheden

De Regentenraad wisselt van gedachten over de algemene kwesties met betrekking tot de Bank, het monetaire beleid en de economische situatie van het land en van de Europese Gemeenschap.

Hij neemt iedere maand kennis van de financiële toestand van de Bank. Hij keurt de uitgavenbegroting alsook de jaarrekening goed en regelt definitief de winstverdeling die door het Directiecomité wordt voorgesteld (zie ook de goedkeuring voor 2002 door de Regentenraad). Hij keurt het jaarverslag goed over de werkzaamheden van de Bank. Hij is bevoegd om de statuten van de Bank te wijzigen teneinde deze in overeenstemming te brengen met de organieke wet en met de voor België bindende internationale verplichtingen. Hij bepaalt, op voorstel van het Directiecomité, het huishoudelijk reglement dat de basisregels bevat inzake de werking van de organen van de Bank alsook betreffende de organisatie van de departementen, diensten en vestigingen. Bij bijzondere volmacht kan hij een aantal van zijn opdrachten overdragen aan het Directiecomité.

Hij bepaalt afzonderlijk de wedde en het pensioen van de leden van het Directiecomité. Deze wedden en pensioenen mogen geen aandeel in de winst omvatten en evenmin mag daaraan enige andere vergoeding door de Bank worden toegevoegd. De Raad stelt het bedrag van de vergoeding vast die de censoren ontvangen.

De Regentenraad vergadert ten minste tweemaal per maand en neemt beslissingen bij meerderheid van stemmen.

3.3.2 Samenstelling

De Regentenraad is samengesteld uit de Gouverneur, de directeurs en tien regenten. Hij telt evenveel Nederlandstalige als Franstalige regenten.

De regenten worden door de algemene vergadering verkozen voor een hernieuwbare termijn van drie jaar. Twee regenten worden gekozen op voordracht van de meest vooraanstaande werknemersorganisaties, drie op voordracht van de meest vooraanstaande organisaties van de nijverheid en van de handel, van de landbouw en van de middenstand en vijf op voordracht van de Minister van Financiën. Zij mogen geen functie van zaakvoerder, bestuurder of directeur uitoefenen in een kredietinstelling.

In 2002 werden de heren Philippe Wilmès en Jacques Forest herkozen op voordracht van respectievelijk de Minister van Financiën en de meest vooraanstaande organisaties van de nijverheid en de handel, van de landbouw en van de middenstand. Mevr. Mia De Vits, voorgedragen door de meest vooraanstaande werknemersorganisaties, werd verkozen om de heer Michel Nollet op te volgen. De heer Jean-Pierre Hansen en Mevrouw Martine Durez – gewezen censor – werden verkozen op voordracht van de Minister van Financiën, ter opvolging van respectievelijk de heer Eddy Wymeersch en Baron Dominique Collinet. De heren Nollet, Wymeersch en Baron Collinet hebben de eretitel van hun ambt ontvangen.

3.3.3 Activiteiten in 2002

In 2002 wisselde de Regentenraad van gedachten over de algemene kwesties met betrekking tot de Bank en volgde hij het verloop van de economische activiteit, de prijzen, de werkgelegenheid, de loonkosten, de overheidsfinanciën en de financiële markten.

Bovendien bestudeerde hij de volgende onderwerpen, waarvan de meeste op Belgisch en Europees vlak werden behandeld:

- het kredietbeheer door de banken;
- de rol van het Stabiliteits- en groeipact;
- de effecten van de invoering van de chartale euro;
- het werkgelegenheidsbeleid;
- het verband tussen inflatie en groei;
- de inflatieverschillen in een monetaire unie;
- de kenmerken van de dienstensector;
- de bepalende factoren voor de ontwikkeling van de particuliere consumptie;
- de weerslag van de overheidsuitgaven op de groei;
- het convergentieproces in de economieën van de kandidaat-lidstaten van de EU.

Voorts ontving de Raad informatie over de problematiek van de financiële stabiliteit, het uiteenspatten van de financiële zeepbel in de Verenigde Staten en de activiteiten van de belangrijkste internationale financiële instellingen.

4. Toezicht

De mechanismen voor controle van de activiteiten

De activiteiten en de werkzaamheden van de Bank zijn onderworpen aan een reeks controlemechanismen, van controles op operationeel niveau tot externe controles, die de goede uitvoering ervan verzekeren in het kader van de vastgelegde doelstellingen en met het oog op veiligheid en de besparing van middelen.

Zoals bepaald in het huishoudelijk reglement, dat in 2002 werd bijgewerkt en goedgekeurd door de Regentenraad, berust de interne controlestructuur op het beginsel dat elke organisatorische eenheid in eerste instantie verantwoordelijk is voor haar activiteiten en haar doeltreffendheid bij de uitvoering van de beslissingen van het Directiecomité (zie ook Activiteiten, hoofdstuk 6). De implementatie van de interne beheerssystemen wordt begeleid door de dienst Strategie en organisatie. De begrotingsvoorstellen worden voortaan gekoppeld aan *masterplans* met een middellange-termijnperspectief. Bovendien wordt gewerkt aan de invoering van een *balanced scorecard*. Met dit beheersinstrument zal het management de toepassing van de strategie kunnen volgen aan de hand van zowel financiële als niet-financiële indicatoren.

De deontologische code die werd goedgekeurd geldt voortaan voor de personen die op alle hiërarchische niveaus betrokken zijn bij de monetaire-beleidstransacties, de valutamarktoperaties en het beheer van de financiële activa van de ECB en de Bank, alsook de personen die op regelmatige basis kennis kunnen hebben van vertrouwelijke, koersgevoelige informatie.

Bepaalde controlefuncties worden uitgeoefend door specifieke administratieve eenheden (bijvoorbeeld het beheer van de toegang tot de informaticasystemen), terwijl structurele belangenconflicten worden opgelost door de betrokken activiteiten te scheiden (systeem van *chinese walls*): de betalingssystemen worden bijvoorbeeld beheerd en gecontroleerd (*oversight*) door twee verschillende departementen.

De dienst Interne audit controleert de goede werking van alle bovenvermelde interne beheerssystemen. Deze dienst ressorteert rechtstreeks onder de Gouverneur en brengt verslag uit aan het Directiecomité.

De Bank is daarenboven aan verschillende externe controles onderworpen.

Het eerste niveau is in handen van de bedrijfsrevisoren. Ze controleren en certificeren de rekeningen van de Bank op basis van de boekhoudkundige gegevens en de controles van de dienst Interne audit.

Het College van censoren ziet toe op de voorbereiding en de uitvoering van de begroting en neemt kennis van de activiteiten van de dienst Interne audit.

De Regentenraad keurt de jaarrekeningen goed, de jaarlijkse begroting, de toegepaste boekhoudkundige regels en de reglementen met betrekking tot de interne organisatie van de Bank.

De Regeringscommissaris vertegenwoordigt de Minister van Financiën en heeft het recht de verrichtingen van de Bank te controleren – behalve die in verband met het ESCB – en zich te verzetten tegen elke beslissing die strijdig zou zijn met de wet, de statuten of de belangen van de Staat.

Tot slot kan de Gouverneur worden gehoord door de bevoegde commissies van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, op verzoek van deze laatsten of op eigen initiatief.

Voorts handelt de Bank, krachtens de statuten van het ESCB en de ECB, in overeenstemming met de beleidslijnen en instructies van de ECB. De Raad van bestuur neemt de noodzakelijke maatregelen voor de naleving van de beleidslijnen en instructies van de ECB en eist dat alle nodige gegevens aan hem zouden worden bezorgd.

4.1 Regeringscommissaris

De regeringscommissaris vertegenwoordigt de Minister van Financiën. Hij woont van rechtswege de vergaderingen van de Regentenraad en van het College van censoren bij, waarin hij een raadgevende stem heeft. Hij houdt toezicht op de verrichtingen van de Bank en schorst en brengt elke beslissing die met de wet, met de statuten en met de belangen van het Rijk strijdig zou zijn, ter kennis van de Minister van Financiën, behalve voor de taken en de verrichtingen die onder de bevoegdheid van het ESCB vallen. Indien de Minister van Financiën binnen acht dagen niet over de schorsing heeft beslist, mag de beslissing worden uitgevoerd.

De regeringscommissaris heeft het recht te allen tijde kennis te nemen van de stand van zaken en de geschriften en kassen te controleren, tenzij het gaat over verrichtingen die vallen onder de bevoegdheid van het ESCB. Wanneer hij het nuttig vindt, woont hij de algemene vergaderingen bij. Het bestuur dient hem, telkens wanneer hij erom verzoekt, de voor echt verklaarde staat van de Bank ter hand te stellen.

De regeringscommissaris brengt ieder jaar over zijn opdracht verslag uit aan de Minister van Financiën.

De functie van regeringscommissaris wordt sedert 1 november 1990 uitgeoefend door de heer Grégoire Brouhns.

4.2 Bedrijfsrevisoren

De bedrijfsrevisoren oefenen de toezichhoudende opdracht uit die is voorgeschreven bij artikel 27.1 van het Protocol betreffende de statuten van het ESCB en van de ECB. Ze certificeren de jaarrekeningen. Bovendien oefenen ze een specifieke controle- en informatietaak uit ten aanzien van de Ondernemingsraad. De algemene vergadering van 25 maart 2002 hernieuwde het mandaat van de bedrijfsrevisoren KPMG en Deloitte & Touche, respectievelijk vertegenwoordigd door de heer Pierre Berger en Mevrouw Danielle Jacobs, voor een termijn van drie jaar.

4.3 College van censoren

4.3.1 Bevoegdheden

Het College van censoren heeft tot opdracht toe te zien op de voorbereiding en de uitvoering van de begroting. Het College vergadert ten minste tweemaal per kwartaal. Zijn beslissingen worden bij meerderheid van stemmen genomen.

4.3.2 Samenstelling

Het College van censoren bestaat uit tien leden, waaronder evenveel Nederlandstaligen als Franstaligen. De censoren worden door de algemene vergadering van aandeelhouders verkozen voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.

De algemene vergadering van 25 maart 2002 heeft het mandaat van de heren Paul-F. Smets, Rik Branson en Guy Haaze vernieuwd. Ze heeft ook beslist dat de heer André Duchêne het mandaat van Mevrouw Martine Durez, die tot regent verkozen werd, zou overnemen.

De heer Lucien Roegiers, erecensor van de Bank, overleed op 8 februari 2002. De heer Roegiers was censor van 1973 tot 1991. De Bank zal de heer Roegiers blijven herinneren als een bekwaam, tactvol en integer man.

4.3.3 Activiteiten in 2002

Overeenkomstig de statuten van de Bank, hebben de censoren toezicht gehouden op de uitvoering van de begroting 2002 en op de opstelling van de begroting 2003, onder meer op grond van een uiteenzetting van Mevrouw Marcia De Wachter, Vice-gouverneur.

Ze hebben kennis genomen van het werkplan van de dienst Interne audit en de stand van uitvoering ervan gevolgd.

Ze maakten hun standpunt bekend over de vele andere aspecten van het beheer van de Bank, waaronder de *master-plans*, het portefeuillebeheer, de informaticabeveiliging en de halfjaarresultaten en ze namen kennis van het nieuwe systeem voor de verdeling van de monetaire inkomsten van het Eurosysteem voor de jaren 2002 tot 2007.

Verder behandelden ze een aantal macro-economische thema's waarbij zij zich baseerden op uiteenzettingen over de conjunctuurontwikkeling, de financiële stabiliteit en de gevolgen van de invoering van de chartale euro voor de inflatie en de geldvraag.

5. Algemene vergadering

5.1 Samenstelling en bevoegdheden

De algemene vergadering vertegenwoordigt de algemeenheid van de aandeelhouders. Zij is samengesteld uit de houders van aandelen op naam of aan toonder die ten minste vijf dagen vóór de datum van de vergadering werden neergelegd. Het maatschappelijk kapitaal van tien miljoen euro is vertegenwoordigd door vierhonderdduizend aandelen, waarvan de Belgische Staat er tweehonderdduizend nominatieve en onoverdraagbare bezit. De andere tweehonderdduizend aandelen, op naam en aan toonder, zijn op de beurs genoteerd en verdeeld onder het publiek. Ieder aandeel geeft recht op één stem. Elk besluit wordt bij volstreekte meerderheid van stemmen genomen. De benoemingen en de afstellingen geschieden bij geheime stemming. Over alle andere voorstellen wordt bij naamafroeping gestemd.

De gewone algemene vergadering krijgt kennis van het verslag van het bestuur over de verrichtingen van het afgelopen boekjaar en verkiest de regenten en censoren voor de mandaten die verstrijken. Zij wordt gehouden op de laatste maandag van de maand maart en indien deze dag op een feestdag valt, op de eerstvolgende bankwerkdag.

Zij beraadslaagt over de in de bijeenroepingsbrief vermelde zaken en over die welke ofwel door de Regentenraad ofwel door het College van censoren aan haar worden voorgelegd. Zij kan ook beraadslagen over de voorstellen die door vijf leden worden ondertekend en die ten minste tien dagen vóór de vergadering aan de Regentenraad zullen worden meegedeeld om ze op de agenda te plaatsen.

Een buitengewone algemene vergadering kan worden opgeroepen telkens als de Regentenraad dit nodig acht. Zij moet worden bijeengeroepen wanneer het aantal regenten of censoren beneden de volstreekte meerderheid is gedaald of wanneer de bijeenroeping wordt aangevraagd, hetzij door het College van censoren, hetzij door aandeelhouders die een tiende van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen.

5.2 Algemene vergadering 2002

Tijdens de algemene vergadering van 25 maart 2002 heeft de Gouverneur verslag uitgebracht over de verrichtingen van het boekjaar 2001 en het verslag van de ondernemingsraad met betrekking tot de jaarinformatie voorgelezen. Hij heeft eveneens tal van vragen van de aandeelhouders beantwoord. De aanwezige aandeelhouders zijn vervolgens overgegaan tot de verkiezing voor de verstreken of vacant geworden mandaten van regenten, censoren en bedrijfsrevisoren.

6. Organogram

6.1 Beheer en toezicht⁽¹⁾

Gouverneur: Dhr. Guy QUADEN

Vice-Gouverneur: Mevr. Marcia DE WACHTER

Directeuren: HH. Jean-Pierre PAUWELS
Jan SMETS
Mevr. Françoise MASAI
HH. Jean HILGERS, Directeur-Schatbewaarder
Peter PRAET, Directeur-Secretaris

Regenten:

HH. Tony VANDEPUTTE
Philippe WILMES
Noël DEVISCH
Christian DUMOLIN
Gérald FRÈRE
Jacques FOREST
Luc CORTEBEECK
Mevr. Mia DE VITS⁽²⁾
Dhr. Jean-Pierre HANSEN⁽³⁾
Mevr. Martine DUREZ⁽⁴⁾

Censoren:

HH. Baron Paul BUYASSE, voorzitter
Philippe GRULOIS, secretaris
Maurice CHARLOTEAUX
Herman VERWILST
Paul-F. SMETS
Rik BRANSON
Jean-François HOFFELT
Guy HAAZE
Mevr. Danielle JANSSEN
Dhr. André DUCHÊNE⁽⁵⁾

Regeringscommissaris: Dhr. Grégoire BROUHNS

Eerste adviseur van de Directie: Dhr. Serge BERTHOLOMÉ

Adviseurs van de Directie:

HH. Henri BARBÉ
Jos LEEMANS

Bedrijfsrevisoren⁽⁶⁾:

KPMG Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door dhr. Pierre BERGER

Deloitte & Touche Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door mevr. Danielle JACOBS

(1) Situatie op 31 december 2002.

(2) Verkozen door de gewone algemene vergadering van 25 maart 2002 ter opvolging van dhr. Michel Nollet.

(3) Verkozen door de gewone algemene vergadering van 25 maart 2002 ter opvolging van dhr. Eddy Wymeersch.

(4) Verkozen door de gewone algemene vergadering van 25 maart 2002 ter opvolging van Baron Dominique Collinet.

(5) Verkozen door de gewone algemene vergadering van 25 maart 2002 ter opvolging van Mevr. Martine Durez.

(6) Mandaat hernieuwd door de gewone algemene vergadering van 25 maart 2002 voor een termijn van drie jaar.

6.2 Departementen en diensten

Departement Algemeen secretariaat – Dhr. L. GHEKIERE, onderdirecteur

Inspecteur-generaal Afdelingshoofd	Dhr. J. MAKART Dhr. G. TEMMERMAN
Cel Notulen Afdelingshoofd	Dhr. L. AELES
Secretariaat van de directie Dienstchef Adviseur Afdelingshoofden	Dhr. M. VAN CAMPEN, inspecteur-generaal Dhr. S. ESSIQUE Dhr. J. CALLEBAUT, Mevr. G. VAN HOVE
Technisch secretariaat Dienstchef	Dhr. M. ZWAENEPOEL, afdelingshoofd

Departement Algemene statistiek – Dhr. J.-J. VANHAELEN, onderdirecteur

Inspecteurs-generaal	HH. A. WOUTERS, Gh. POULLET
Cel Research and development Adviseur	Dhr. J. PALATE
Cel Statistische informatiesystemen Afdelingshoofd	Dhr. J. DECUYPER
Betalingsbalans Dienstchef Afdelingshoofden	Dhr. R. DE BOECK, afdelingshoofd HH. M. EECKHOUT, Ph. LAMBOT, P. SARLET, P. D'HAVÉ, B. VEREERTBRUGGHEN, N. JIJAKLI
Financiële en economische statistieken Dienstchef Adviseurs Afdelingshoofd Econoom	Dhr. R. ACX, inspecteur-generaal HH. B. DEKEYSER, H. SAUVENIÈRE, G. DETOMBE, O. COENE, C. MODART Dhr. J. WIELEMANS Dhr. D. GOSSET
Statistiek buitenlandse handel Dienstchef	Dhr. P. BOBYR, inspecteur-generaal

Departement Boekhouding en budgetcontrole – Dhr. Ch. DEKEYSER, onderdirecteur

Boekhouding Dienstchef Afdelingshoofd	Dhr. L. HENRY, inspecteur-generaal Dhr. M. HINCK
Budgetcontrole Dienstchef	Dhr. R. VAN KEYMEULEN, afdelingshoofd

Departement Chartale geldcirculatie en vestigingen in de provincie – Dhr. M. SIMAL, onderdirecteur

Departementsadviseur	Dhr. J. HELFGOTT
Inspecteur-generaal	Dhr. R. COLSON
Afdelingshoofd	Dhr. M. MATTENS

Cel Controle en coördinatie van de procedures

Adviseur	Dhr. E. COLMAN
----------	----------------

Hoofdkas

Hoofdkassier	Dhr. M. VAN BAELEN
Afdelingshoofden	HH. M. VANVOOREN, G. PIROT

Vestigingen in de provincie

Aarlen

Agent	Dhr. R. HAENECOUR, afdelingshoofd
-------	-----------------------------------

Antwerpen

Beheerder	Dhr. L. MUYLAERT, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	HH. M. DE GEYTER, F. VAN NIEUWENHOVE, J. LIBENS

Bergen

Agent	Mevr. J. DE BEER, inspecteur-generaal
-------	---------------------------------------

Gent

Agent	Dhr. Ph. BOGAERT, afdelingshoofd
-------	----------------------------------

Hasselt

Agent	Dhr. A. VERHELST, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. R. MAES

Kortrijk

Agent	Dhr. J. VICTOR, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. J. PANNEEL

Leuven

Belast met het beheer	Dhr. E. CIELEN, eerstaanwezend opsteller
-----------------------	--

Luik

Beheerder	Dhr. Y. LEBLANC, onderdirecteur
-----------	---------------------------------

Namen

Agent	Dhr. J. MONT, afdelingshoofd
-------	------------------------------

Waver

Agent	Dhr. D. LOZET, afdelingshoofd
-------	-------------------------------

Departement Drukkerij – Dhr. M. SALADE, onderdirecteur

Administratieve dienst van de drukkerij	
Dienstchef	Dhr. Y. TIMMERMANS, inspecteur-generaal
Technische dienst van de drukkerij	
Dienstchef	Dhr. G. PONNET, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. L. BODRANGHIEN

Departement Financiële markten – Mevr. A. VAN DEN BERGE, onderdirecteur

Rentenfonds	
Coördinator	Dhr. H. SMISSAERT, inspecteur-generaal
Interventiefonds	Dhr. H. DEBREMAEKER, departementsadviseur
Back Office	
Dienstchef	Dhr. Fr. WITHOFS, afdelingshoofd
Afdelingshoofd	Dhr. Ch. STAS
Front Office	
Dienstchef	Dhr. E. DE KOKER, afdelingshoofd
Adviseurs	HH. N. VANDECAN, Y. PIRLET, P. DEMARSIN
Afdelingshoofd	Dhr. M. RUBENS
Middle Office	
Dienstchef	Dhr. E. LAVIGNE, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Mevr. M. HUART, Dhr. J. DHONDT
Giraal geldverkeer	
Dienstchef	Dhr. A. VAES, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Dhr. V. DECONINCK, Mevr. S. MASKENS, Dhr. J. VERMEULEN
Effecten	
Dienstchef	Dhr. L. JANSSENS, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	HH. R. ROOTHANS, L. EICHER, J.-M. BRAET

Departement Human Resources – Dhr. J. LEEMANS, adviseur van de Directie,
chef van het personeel

Enterprise Resource Planning-cel	
Departementsadviseur	Dhr. R. VAN KEYMEULEN
Inspecteur-generaal	Dhr. B. GROETEMBRIL
Human Resources Business	
Dienstchef	Dhr. P. TACK, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. M. DRION

Human Resources Strategie	
Dienstchef	Mevr. J. ROUMA, afdelingshoofd
Afdelingshoofd	Dhr. G. VAN CAMP
Adviseur	Dhr. J. DEVARREWAERE
Loon- en sociale administratie	
Dienstchef	Dhr. A. REITER, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. P. VAN GYSEGEM
Opleiding	
Dienstchef	Dhr. J.-L. LION, inspecteur-generaal
Adviseur	Mevr. S. ZONIOS
Afdelingshoofd	Dhr. L. LAGAE

Departement Internationale samenwerking en financiële stabiliteit – Dhr. Th. TIMMERMANS, departementsadviseur

Departementsadviseur	Dhr. D. OOMS
Adviseurs	Mevr. G. BIRON, HH. Ph. LEFÈVRE, J. PISSENS
Afdelingshoofd	Dhr. B. BOURTEMBOURG

Departement Informatica – Dhr. H. BARBÉ, adviseur van de Directie

Cel IT Procurement and finance	
Adviseur	Dhr. P. MOUS
Cel Informaticaplanning	
Systeemingenieur	Dhr. G. DUMAY
Adviseur	Mevr. C. SWARTENBROEKX
Data Security Management	
Inspecteur-generaal	Dhr. A. HUET
Adviseur	Dhr. L. DELAISSE
Elektronisch centrum	
Dienstchef	Dhr. L. DUFRESNE, inspecteur-generaal
Systeemingenieurs	HH. M. CHARLIER, L. ESPAGNET
Analist-raadgever	Mevr. A. VANDERBUSSE
Informaticasysteeminfrastructuur	
Dienstchef	Dhr. P. SAPART, inspecteur-generaal
Inspecteur-generaal	Dhr. G. VANGHELUWE
Systeemingenieurs	HH. U. MOMMEN, S. PIERLOT, R. LEYBAERT
Adviseur	Dhr. P. DEHOORNE
Ontwikkeling van informaticaprojecten	
Dienstchef	Dhr. J.-P. HOYOS, inspecteur-generaal
Inspecteurs-generaal	HH. Ph. LAUWERS, J. FRANÇOIS, Mevr. H. VAN HECKE
Analisten-raadgevers	HH. J.-M. PLISNIER, E. DE SMET, M. DUCHATEAU, Mevr. J. MERTENS
Systeemingenieur	Dhr. P. MARÉCHAL

Departement Micro-economische informatie – Dhr. P. TELLIER, onderdirecteur

Balanscentrale	
Dienstchef	Dhr. A. LENAERT, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Mevr. E. DE GROOTE, Mevr. C. BUYDENS
Kredietcentrales	
Dienstchef	Dhr. R. TROGH, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	HH. D. MURAILLE, P. BISSOT
Micro-economische analyse	
Afdelingshoofd	Dhr. G. VAN GASTEL

Departement Studiën – Dhr. S. BERTHOLOMÉ, eerste adviseur van de Directie

Eerste adviseur	Dhr. H. FAMERÉE
Afgevaardigde van de departementschef	Dhr. I. MAES, econoom
Departementsadviseurs	HH. A. NYSENS, E. JACOBS, J. CLAEYS, Mevr. F. DONKERS, HH. V. PÉRILLEUX, M. DOMBRECHT
Economen	HH. Ph. DELHEZ, L. AUCREMANNE, L. DRESSE, Mevr. E. DE PREST, HH. Ph. MOËS, R. WOUTERS, Ph. JEANFILS
Documentatie	
Dienstchef	Dhr. G. DE RIDDER, inspecteur-generaal

Departement Uitrusting en algemene diensten – Dhr. K. VANDENEDE, onderdirecteur

Algemene diensten	
Dienstchef	Dhr. D. BOSSIN, adjunct-adviseur
Uitrusting en technieken	
Dienstchef	Dhr. Ph. LAUWERS, inspecteur-generaal
Architect	Dhr. J.-M. DE VOS
Afdelingshoofden	HH. H. DE TROYER, M. JOOS, D. VANDE PUTTE, R. VAN CAUWENBERGE

Diensten die rechtstreeks onder een lid van het Directiecomité ressorteren

Cel ECB-coördinatie	
Inspecteur-generaal	Dhr. D. SERVAIS
Afdelingshoofd	Mevr. D. CAPPUYNS
Communicatie	
Dienstchef	Dhr. Ph. QUINTIN, inspecteur-generaal
Adviseur	Mevr. K. BOSMAN
Afdelingshoofd	Dhr. Y. RANDAXHE
Interne audit	
Dienstchef	Dhr. D. VERMEIREN, inspecteur-generaal
Inspecteurs	Mevr. J. SIMAR, HH. F. PIRSOUL, D. CASIER
Afdelingshoofden	HH. D. VANDEN BROECK, Ph. DE PICKER
Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk	
Dienstchef	Dhr. D. DENÉE, inspecteur-generaal
Chef van het medisch toezicht	Dhr. A. DE LANDTSHEER
Arbeidsgeneesheren	HH. V. DONS, Ch. VAN LAETHEM
Juridische dienst	
Dienstchef	Dhr. J. DEWOLF, departementsadviseur
Adviseur	Dhr. C. RUBENS
Strategie en organisatie	
Dienstchef	Dhr. H. DEVRIESE, afdelingshoofd
Adviseur	Dhr. R. VANDEN EYNDE
Analisten-raadgevers	Mevr. A.-M. LEJEUNE, Dhr. E. CHARTIER
Veiligheid en toezicht	
Dienstchef	Dhr. J.-P. DE JONGE, inspecteur-generaal

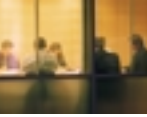
Kaderlid gedetacheerd bij het Kabinet van de heer Reynders, Minister van Financiën,
Dhr. M. MARÉCHAL, econoom

Kaderlid gedetacheerd bij het Kabinet van de heer Michel, Minister van Binnenlandse zaken en Ambtenarenzaken (Waalse Regering),
Dhr. J.-M. VAN ESPEN, adviseur

Kaderlid met opdracht bij de Permanente vertegenwoordiging van België bij de EU,
Dhr. Ph. VIGNERON, inspecteur-generaal

Kaderlid met opdracht bij de Permanente vertegenwoordiging van België bij de OESO te Parijs,
Dhr. D. SLAATS, adviseur

Kaderlid met opdracht bij het Bureau van de Belgische bewindvoerder bij het IMF te Washington,
Dhr. Ch. JOSZ, adviseur

1. Voorstelling van de jaarrekening op 31 december 2002

1.1 Balans

(vóór winstverdeling)

Activa

(duizenden euro's)

	31-12-2002	31-12-2001
1. Goud en goudvorderingen	2.710.680	2.613.494
2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	11.304.447	12.780.672
2.1 Vorderingen op het IMF	3.169.845	3.255.684
2.2 Tegoeden bij banken, beleggingen in waardepapieren, externe leningen en overige externe activa	8.134.602	9.524.988
3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	297.976	799.055
4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	3.656	7.610
5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	10.876.706	7.570.189
5.1 Basis-herfinancieringstransacties	10.876.706	7.500.000
5.2 Langerlopende herfinancieringstransacties	–	70.189
5.3 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	–	–
5.4 Structurele transacties met wederinkoop	–	–
5.5 Marginale beleningsfaciliteit	–	–
5.6 Kredieten uit hoofde van margestortingen	–	–
6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	357	220
7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	3.663.289	3.621.955
8. Vorderingen binnen het Eurosysteem	6.404.410	1.576.431
8.1 Deelneming in het kapitaal van de ECB	143.290	143.290
8.2 Vorderingen op de ECB uit hoofde van overdracht van externe reserves	1.432.900	1.432.900
8.3 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	4.790.823	–
8.4 Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)	37.397	241
9. Overige activa	2.345.715	2.233.336
9.1 Munten uit het eurogebied	10.315	26.408
9.2 Materiële vaste activa	370.526	352.518
9.3 Overige financiële activa	1.528.380	1.438.009
9.4 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	117.700	–
9.5 Overlopende rekeningen	217.117	242.864
9.6 Diversen	101.677	173.537
Totaal activa	37.607.236	31.202.962

Passiva

(duizenden euro's)

	31-12-2002	31-12-2001
1. Bankbiljetten in omloop	11.964.293	8.627.226
2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	4.481.622	5.945.181
2.1 Rekeningen-courant (met inbegrip van reserveverplichtingen)	4.481.622	5.922.368
2.2 Depositofaciliteit	–	22.813
2.3 Termijndeposito's	–	–
2.4 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	–	–
2.5 Deposito's uit hoofde van margestortingen	–	–
3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	–	–
4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	123.637	127.485
4.1 Overheid	115.411	118.528
4.2 Overige verplichtingen	8.226	8.957
5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	233.479	80.691
6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	–	–
7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	854.184	1.869.018
8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF	629.023	691.238
9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem	12.916.449	5.168.960
9.1 Verplichtingen ingevolge de uitgifte van promessen als zekerheidstelling voor door de ECB uitgegeven schuldbewijzen	–	–
9.2 Nettoverplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	–	–
9.3 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	12.916.449	5.168.960
10. Overige passiva	459.045	1.652.207
10.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	–	8.159
10.2 Overlopende rekeningen	6.426	7.702
10.3 Diversen	452.619	1.636.346
11. Voorzieningen	1.387.068	1.181.106
11.1 Voor toekomstige wisselkoersverliezen	925.519	756.120
11.2 Voor nieuwbouw	–	7.060
11.3 Voor diverse risico's	461.549	417.926
12. Herwaarderingsrekeningen	2.902.378	4.294.569
13. Kapitaal en reservefonds	1.549.232	1.459.707
13.1 Kapitaal	10.000	9.916
13.2 Reservefonds:		
Statutaire reserve	100.780	96.975
Buitengewone reserve	1.082.180	1.014.616
Afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa	356.272	338.200
14. Winst van het boekjaar	106.826	105.574
Totaal passiva	37.607.236	31.202.962

1.2 Resultatenrekening

(duizenden euro's)

	2002	2001
I. Opbrengsten van de netto rentegevende activa	658.465	968.528
1. Rentebaten	839.836	1.257.070
2. Rentelasten (-)	-446.909	-567.480
3. Kapitaalwinsten (-verliezen (-)) op waardepapieren	176.572	220.895
4. Toedeling van monetaire inkomsten van het ESCB	15.955	243
5. Door de ECB verdeelde inkomsten	73.011	57.800
II. Wisselkoersresultaten	94.206	139.957
1. Wisselkoersresultaten	263.606	281.757
2. Terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen (toevoeging (-))	-169.400	-141.800
III. Provisies	1.181	2.591
1. Ontvangen provisie	3.244	4.320
2. Betaalde provisie (-)	-2.063	-1.729
IV. Terugwinningen bij derden	54.123	61.714
V. Opbrengsten van de statutaire beleggingen	101.091	98.409
VI. Overige opbrengsten	1.371	4.822
VII. Aandeel van de Staat (-)	-307.555	-648.656
1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (art. 29)	-293.817	-558.351
2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen	-33.209	-45.548
3. Wisselkoersresultaten	19.471	-44.757
VIII. Overboeking naar de onbeschikbare reserve meerwaarde op goud (-)	-	-
IX. Algemene kosten (-)	-235.097	-237.067
1. Bezoldigingen en sociale lasten	-187.524	-191.118
2. Overige kosten	-47.573	-45.949
X. Uitzonderlijke kosten (-)	-4.827	-11.327
XI. Afschrijvingen van materiële vaste activa (-)	-20.774	-28.499
XII. Voorzieningen	-36.563	-51.150
1. Terugneming op voorziening voor nieuwbouw (toevoeging (-))	7.060	3.480
2. Terugneming op voorziening voor diverse risico's (toevoeging (-))	-43.623	-54.630
XIII. Belastingen, taksen en heffingen (-)	-198.547	-193.748
XIV. Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	-248	-
Winst van het boekjaar	106.826	105.574

1.3 Posten buiten balanstelling

(duizenden euro's)

	31-12-2002	31-12-2001
Termijntransacties in vreemde valuta en in euro		
Termijnvorderingen	3.322.676	1.231.040
Termijnverplichtingen	3.192.478	1.238.801
Termijntransacties op rentetarieven en op vastrentende effecten	14.303	209.690
Verbintenissen die kunnen aanleiding geven tot een kredietrisico		
Verbintenissen tegenover internationale instellingen	453.704	498.579
Verbintenissen tegenover andere instellingen	10.229	
Aan de instelling toevertrouwde waarden en vorderingen		
Ter inning	318	360
Tegoeden beheerd voor rekening van de Schatkist	94.436	89.296
Tegoeden beheerd voor rekening van de ECB	1.491.095	1.630.435
In open bewaarneming	319.751.472	303.079.632
Nog te storten kapitaal op aandelen van de BIB	106.612	126.863

1.4 Winstverdeling

(duizenden euro's)

	2002	2001
Winst van het boekjaar	106.826	105.574
De winstverdeling is als volgt:		
Toevoeging aan de buitengewone reserve, overeenkomstig artikel 45 van de statuten:	68.000	67.400
Verdeling van het saldo, overeenkomstig artikel 49 van de statuten:		
1. Aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 6 %	600	595
2. Van het overschot:		
a) 10 % aan de statutaire reserve	3.823	3.758
b) 8 % aan het personeel	3.058	3.006
3. Van het overschot:		
a) aan het Rijk, één vijfde	6.269	6.163
b) aan de aandeelhouders, een tweede dividend	25.052	24.605
c) het saldo aan de statutaire reserve	24	47

Overeenkomstig een beslissing van de algemene vergadering van 26 maart 2001, zal het dividend betaalbaar zijn vanaf de tweede bankwerkdag die volgt op de algemene vergadering namelijk 2 april 2003, tegen afgifte van coupon nr. 201:

	brutobedrag	roerende voorheffing	nettobedrag
Dividend in euro per aandeel	64,13	16,03	48,10

1.5 Sociale balans

1. Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

1. Tijdens het boekjaar en het vorige boekjaar	1. Voltijds	2. Deeltijds	2002		2001	
			3. Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)		4. Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)	
Gemiddeld aantal werknemers	2.175,48	643,75	2.652,32 (VTE)		2.713,24 (VTE)	
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	3.224.076,00	697.849	3.921.925 (T)		4.022.775 (T)	
Personeelskosten (in duizenden euro's)	155.736,00	27.983	183.719 (T)		181.636 (T)	
Voordelen bovenop het loon (in duizenden euro's)	–	–	2.034 (T)		4.062 (T)	

2. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	1.978	669	2.485,86
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde duur	1.874	667	2.380,86
Overeenkomst voor een bepaalde duur	104	2	105,00
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	–	–	–
Vervangingsovereenkomst	–	–	–
c. Volgens het geslacht			
Mannen	1.479	164	1.613,85
Vrouwen	499	505	872,01
d. Volgens de beroeps categorie			
Directiepersoneel	13	1	13,95
Bedienden	1.965	668	2.471,91
Arbeiders	–	–	–
Andere	–	–	–

B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar	1. Uitzendkrachten	2. Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	18,10	32,17
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	28.869	51.311
Kosten voor de onderneming (in duizenden euro's)	646	4.014

2. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

A. Ingetreden

	2002		
	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	596	8	600,70
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde duur	57	3	58,90
Overeenkomst voor een bepaalde duur	539	5	541,80
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	–	–	–
Vervangingsovereenkomst	–	–	–
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen:			
lager onderwijs	3	0	3
secundair onderwijs	182	0	182
hoger niet-universitair onderwijs	23	0	23
universitair onderwijs	33	0	33
Vrouwen:			
lager onderwijs	6	3	7,50
secundair onderwijs	249	3	250,90
hoger niet-universitair onderwijs	67	1	67,50
universitair onderwijs	33	1	33,80

B. Uitgetreden

	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	820	56	855,47
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde duur	120	43	146,67
Overeenkomst voor een bepaalde duur	640	11	647,40
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	–	–	–
Vervangingsovereenkomst	60	2	61,40
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen:			
lager onderwijs	14	1	14,50
secundair onderwijs	287	7	291,40
hoger niet-universitair onderwijs	23	1	23,50
universitair onderwijs	22	0	22
Vrouwen:			
lager onderwijs	19	7	23,32
secundair onderwijs	347	31	366,90
hoger niet-universitair onderwijs	87	8	91,95
universitair onderwijs	21	1	21,90
d. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Pensioen	95	36	116,87
Brugpensioen	–	–	–
Afdanking	6	3	7,80
Andere reden	719	17	730,80
waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	–	–	–

3. Staat over het gebruik van de maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid tijdens het boekjaar

Maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid

	2002		
	Aantal betrokken werknemers		Financieel voordeel (in duizenden euro's)
	1. Aantal	2. In voltijdse equivalenten	
1. Maatregelen met een financieel voordeel ⁽¹⁾			
1.1. Voordeelbanenplan (ter aanmoediging van de indienstneming van werkzoekenden die tot risicogroepen behoren)	1	0,33	1
1.3. Volledige loopbaanonderbreking	22	8,73	4
1.4. Vermindering van de arbeidsprestaties (deeltijdse loopbaanonderbreking)	38	8,92	1
1.11. Startbaanovereenkomst	108	52,38	6
2. Andere maatregelen			
2.2. Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd	126	125,30	
Aantal werknemers betrokken bij één of meerdere maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid:			
– totaal voor het boekjaar	295	195,66	
– totaal voor het vorige boekjaar	282	197,52	

(1) Financieel voordeel voor de werkgever met betrekking tot de titularis of diens plaatsvervanger.

4. Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar

	1. Aantal betrokken werknemers	2. Aantal gevolgde opleidingsuren	3. Kosten voor de onderneming (in duizenden euro's)
Totaal van de opleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
– Mannen	1.216	42.854	5.969
– Vrouwen	720	23.296	3.245

2. Toelichting bij de jaarrekening

2.1 Juridisch kader

De jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig artikel 33 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België⁽¹⁾. Dit artikel bepaalt dat:

*« De rekeningen en, in voorkomend geval, de geconsolideerde rekeningen van de Bank worden opgemaakt:
1° overeenkomstig deze wet en de bindende regels vastgesteld met toepassing van artikel 26.4 van het Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank;
2° voor het overige overeenkomstig de regels vastgesteld door de Regentenraad.*

De artikelen 2 tot 4, 6 tot 9 en 16 van de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding van de ondernemingen en de besluiten genomen ter uitvoering ervan zijn van toepassing op de Bank met uitzondering van de besluiten genomen ter uitvoering van de artikelen 4, zesde lid, en 9, § 2. »

De Regentenraad, die bevoegd is om voor alle aspecten van de jaarrekening de regels vast te stellen die noch voortvloeien uit bepalingen van de organieke wet van de Bank, noch verplicht zijn voor de opstelling van de geconsolideerde balans van het ESCB, heeft tijdens de vergadering van 8 januari 2003 de boekhoudkundige regels goedgekeurd die voor de rekeningen van het verslagjaar worden toegepast.

Sinds het boekjaar 1999 hanteert de Bank voor de opstelling van haar jaarrekening vrijwillig de regels die de Raad van bestuur verplichtend heeft gemaakt voor de opstelling van de geconsolideerde balans van het ESCB, die de rekeningen van de ECB omvat alsmede de activa en passiva van de nationale centrale banken van het ESCB⁽²⁾.

(1) Zoals weer ingevoerd door artikel 141 § 10 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

(2) Richtsnoer van de ECB van 5 december 2002 betreffende het juridisch kader voor de financiële administratie en verslaglegging in het Europees Stelsel van Centrale Banken (ECB/2002/10), dat met ingang van 1 januari 2003 het richtsnoer ECB/2000/18 opheft.

2.2 Boekhoudkundige principes en waarderingsregels

Algemeen

De rekeningen, opgesteld op basis van de historische kostprijs, worden aangepast om rekening te houden met de waardering tegen marktprijs van de verhandelbare waardepapieren – met uitzondering van die uit de portefeuille statutaire beleggingen –, het goud en alle bestanddelen luidende in vreemde valuta, en dit zowel in als buiten de balans.

De transacties in financiële activa en passiva worden in de rekeningen opgenomen op de dag waarop ze worden vereffend.

Activa en passiva luidende in goud en deviezen

Activa en passiva luidende in goud en in deviezen worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers per balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de twee werkdagen vóór de boekingsdatum geldende wisselkoers.

Herwaardering van vreemde valuta's geschiedt per valuta en betreft zowel de bestanddelen van de balans als die buiten balanstelling.

De herwaardering van waardepapieren tegen marktprijs geschiedt apart van de valutakoersherwaardering.

Voor het goud geschiedt de herwaardering op basis van de prijs in euro van een ons fijn goud die is afgeleid van de notering in USD op de Londense fixing op de laatste werkdag van het boekjaar.

Waardepapieren

De verhandelbare vastrentende waardepapieren in deviezen en in euro worden gewaardeerd tegen de marktprijs op de datum van afsluiting van de balans. Prijsherwaardering vindt voor waardepapieren lijn per lijn plaats, met uitzondering van de waardepapieren van de statutaire beleggingen, opgenomen in de subpost 9.3 «Overige financiële activa», die worden behandeld als een aparte portefeuille en worden gewaardeerd op basis van hun actuariële rendement.

Deelnemingen

De deelnemingen die de Bank aanhoudt in de vorm van aandelen die het kapitaal vertegenwoordigen van verschillende instellingen, zijn in de balans opgenomen tegen hun aanschaffingsprijs.

(Reverse) repurchase agreements

Een «repurchase agreement» is een verkoop van waardepapieren, waarbij de cedent zich uitdrukkelijk verbindt tot de terugkoop en de cessionaris tot de retrocessie van die effecten tegen een overeengekomen prijs en op een afgesproken datum.

De cedent boekt, op de passiefzijde van de balans, het bedrag van de ontvangen liquiditeiten als een schuld aan de cessionaris en waardeert de overgedragen waardepapieren overeenkomstig de boekhoudregels die van toepassing zijn op de effectenportefeuille waarvan ze blijven deel uitmaken.

De cessionaris, van zijn kant, boekt op de actiefzijde van zijn balans een vordering op de cedent die overeenstemt met het bestede bedrag, terwijl de verworven waardepapieren niet worden opgenomen in de balans maar buiten de balans.

De voornoemde transacties worden door de Bank beschouwd als «repurchase agreements» of «reverse repurchase agreements» naargelang zij optreedt als cedent of cessionaris van de waardepapieren.

«Repurchase agreements» en «reverse repurchase agreements», die betrekking hebben op waardepapieren luidende in deviezen, hebben geen invloed op de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende deviezenpositie.

Resultaatbepaling

1. Met betrekking tot de resultaatbepaling gelden de volgende regels:
 - baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarin ze verworven of verschuldigd zijn;
 - gerealiseerde winsten en verliezen worden in de resultatenrekening opgenomen;
 - aan het einde van het jaar worden de vastgestelde positieve herwaarderingsverschillen (op effecten en externe reserves) niet geboekt als resultaten, maar worden ze opgenomen in de herwaarderingsrekeningen op de passiefzijde van de balans;
 - de negatieve herwaarderingsverschillen worden eerst afgetrokken van de overeenkomstige herwaarderingsrekening, waarna het eventuele saldo ten laste van het resultaat wordt gebracht. De zo ten laste van het resultaat gebrachte wisselkoersverliezen worden, in voorkomend geval, gedekt via een terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen;
 - er is geen compensatie tussen ten laste van het resultaat gebrachte verliezen en de mogelijke in de daaropvolgende jaren geregistreerde positieve herwaarderingsverschillen en ook niet tussen de negatieve herwaarderingsverschillen op een waardepapier, valuta of goud en de positieve herwaarderingsverschillen op andere waardepapieren, valuta of activa in goud;
 - voor goud wordt geen enkel onderscheid gemaakt tussen de herwaarderingsverschillen op de goudprijs en die op de valuta waarin die prijs is uitgedrukt;
 - voor het berekenen van de aanschaffingsprijs van de verkochte waardepapieren of deviezen wordt de gemiddelde-kostprijsmethode op dagelijkse basis gebruikt; indien aan het einde van het jaar negatieve herwaarderingsverschillen ten laste van de resultatenrekening worden gebracht, wordt de gemiddelde kostprijs van het desbetreffende activum (goud, valuta of waardepapier) teruggebracht tot het niveau van de marktcoers of de marktprijs.
2. Het agio of disagio op waardepapieren, voortvloeiend uit het verschil tussen de gemiddelde aanschaffingsprijs en de terugbetalingsprijs, wordt gelijkgesteld met een renteresultaat en afgeschreven over de resterende looptijd van de betrokken effectenlijn.

Gebeurtenissen na balansdatum

Activa en passiva worden aangepast in het licht van de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan tussen de balansdatum en de datum waarop de jaarrekening door het Directiecomité van de Bank wordt afgesloten, voor zover die gebeurtenissen een significante invloed hebben op de activa en passiva van de balans.

Waardering van materiële vaste activa

De gronden, gebouwen, uitrustingen, computerapparatuur en -programma's, de meubelen en het rollend materieel worden tegen hun aanschaffingsprijs geboekt.

Gebouwen in aanbouw worden opgenomen tegen de werkelijk bestede bedragen.

Met uitzondering van de gronden worden de investeringen, inclusief bijkomende kosten, volledig afgeschreven in het jaar van aanschaf.

Waardering van de voorraden

De voorraden worden tegen hun aanschaffingsprijs gewaardeerd, behalve de voorraden biljettenpapier voor eigen gebruik die onmiddellijk in kosten worden genomen.

Saldi binnen het Eurosysteem ten gevolge van de toedeling van eurobankbiljetten

De saldi binnen het Eurosysteem die afkomstig zijn van de toedeling van eurobankbiljetten in omloop binnen het Eurosysteem worden opgenomen als één enkel netto activum of passivum onder «Nettovorderingen/-verplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem» (zie verder «Bankbiljetten in omloop»).

Bankbiljetten in omloop (in euro)

De ECB en de twaalf NCB's, die samen het Eurosysteem vormen, geven sinds 1 januari 2002 eurobankbiljetten uit⁽¹⁾. De totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop wordt toegedeeld op de laatste werkdag van elke maand, in overeenstemming met de verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten⁽²⁾.

Sinds 2002 is een aandeel van 8% van de totale waarde aan eurobankbiljetten in omloop toegewezen aan de ECB, terwijl de overblijvende 92% is toegewezen aan de NCB's naar rato van hun gestorte aandeel in de kapitaalsleutel van de ECB. Het aandeel bankbiljetten zo toegedeeld aan elke NCB wordt vermeld onder de passiefpost «Bankbiljetten in omloop» van hun balans.

Het verschil tussen de waarde van de eurobankbiljetten die aan elke NCB worden toegedeeld naar rato van de desbetreffende verdeelsleutel en de waarde van de eurobankbiljetten die door elke NCB daadwerkelijk in omloop worden gebracht, geeft aanleiding tot saldi binnen het Eurosysteem. Deze vorderingen of verplichtingen, die rentedragend zijn⁽³⁾, worden vermeld onder de subposten «Nettovorderingen/-verplichtingen in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem».

Van 2002 tot 2007 worden de saldi binnen het Eurosysteem die afkomstig zijn van de toedeling van eurobankbiljetten aangepast, teneinde aanzienlijke veranderingen in de relatieve inkomensposities van de NCB's ten opzichte van de voorgaande jaren te vermijden. Bij de aanpassingen wordt rekening gehouden met de verschillen tussen de gemiddelde waarde van de bankbiljetten in omloop van elke NCB in de periode van juli 1999 tot juni 2001 en de gemiddelde waarde van de bankbiljetten die tijdens die periode aan hen zouden zijn toegewezen volgens de kapitaalsleutel van de ECB. De aanpassingen zullen in jaarlijkse fasen worden afgebouwd tot eind 2007, waarna de monetaire inkomsten volledig zullen worden toegedeeld naar rato van de volgestorte aandelen van de NCB's in het kapitaal van de ECB.

De Raad van Bestuur van de ECB heeft beslist dat de seigniorage-inkomsten van de ECB, die afkomstig zijn van het aandeel van 8% aan eurobankbiljetten dat bestemd is voor de ECB, afzonderlijk zullen worden verdeeld onder de NCB's in de vorm van een voorlopige winstverdeling⁽⁴⁾. De winst zal integraal worden verdeeld, tenzij de nettowinst van de ECB over het boekjaar lager is dan haar inkomsten uit de eurobankbiljetten in omloop, onder voorbehoud van elk besluit van de Raad van Bestuur om die inkomsten te verlagen uit hoofde van de door de ECB gemaakte kosten naar aanleiding van de uitgifte en de behandeling van eurobankbiljetten. Voor 2002 vond een voorlopige verdeling plaats op de tweede werkdag van 2003. Deze is in de resultatenrekening van de Bank opgenomen onder «Door de ECB verdeelde inkomsten».

Vanaf 2003 zullen de voorlopige verdelingen plaatsvinden aan het einde van elk kwartaal.

Instrumenten buiten de balans

Termijntransacties in deviezen, het termijnluik van deviezenswaps en andere deviezeninstrumenten die een omwisseling van een bepaalde valuta tegen een andere valuta op een toekomstige datum inhouden, worden opgenomen in de netto-deviezenpositie voor het berekenen van wisselkoerswinsten en -verliezen. Voor de deviezenswaps wordt de termijnpositie tegelijk met de contantpositie geherwaardeerd. Aangezien de contant- en de termijnbedragen in deviezen worden omgerekend tegen dezelfde wisselkoers in euro, hebben ze geen invloed op de post «Herwaarderingsrekeningen» op de passiefzijde. Rente-instrumenten worden lijn per lijn geherwaardeerd. Winsten en verliezen, voortvloeiend uit instrumenten buiten de balans, worden vastgesteld en verwerkt zoals die op de balans.

(1) Besluit van de ECB van 6 december 2001 betreffende de uitgifte van eurobankbiljetten (ECB/2001/15), PB L337 van 20/12/2001.

(2) De verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten duidt het percentage aan dat voortvloeit uit het in aanmerking nemen van het aandeel van de ECB in de totale uitgifte van eurobankbiljetten en de toepassing van de verdeelsleutel voor het geplaatste kapitaal op het aandeel van de NCB's in dat totaal.

(3) Besluit van de ECB van 6 december 2001 inzake de toedeling van monetaire inkomsten van de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten met ingang van het boekjaar 2002 (ECB/2001/16), PB L337 van 20/12/2001.

(4) Besluit van de ECB van 21 november 2002 inzake de verdeling van de inkomsten van de ECB uit in omloop zijnde eurobankbiljetten onder de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten (ECB/2002/9), PB L323 van 28/11/2002.

2.3 Toelichting bij de balans

ACTIVA

1. Goud en goudvorderingen

De Bank boekt in deze post de tegoeden in de vorm van fysiek goud en vorderingen in goud.

Goudvoorraad

	31-12-2002	31-12-2001
in ons fijn goud	8.293.854,2	8.297.069,7
in kg fijn goud ⁽¹⁾	257.967,7	258.067,8
tegen marktprijs (in miljoenen euro's)	2.710,7	2.613,5

(1) Een kilogram fijn goud komt overeen met 32,15074 ons fijn goud.

De vermindering van de goudvoorraad is toe te schrijven aan de verkoop, tegen marktprijs, van 100 kg goud aan de Koninklijke Munt van België.

Overeenkomstig artikel 37 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, werd aan de Staat de meerwaarde gestort die bij de verkoop van goud aan de Koninklijke Munt van België werd gerealiseerd. De overdrachten van goud aan deze Instelling, met het oog op de uitgifte door de Staat van verzamelaars- of herdenkingsmunten, mogen niet meer bedragen dan 2,75 % van het gewicht in goud dat op 1 januari 1987 in de activa van de Bank voorkomt. Op 31 december 2002 blijft nog 0,72 % van dat goudgewicht, zijnde 9,5 ton, beschikbaar.

Per balansdatum is het goud gewaardeerd op basis van de prijs in euro per ons fijn goud die is afgeleid van de notering in USD op de Londense fixing van 31 december 2002.

Deze door de ECB meegedeelde goudprijs bedraagt € 326,83 per ons fijn goud (€ 10.507,83 per kilogram fijn goud), tegen € 314,99 per ons fijn goud (€ 10.127,16 per kilogram fijn goud) op 28 december 2001.

De Bank heeft een deel van haar tegoeden in goud uitgeleend, tegen een onderpand ter dekking van het kredietrisico.

2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Deze post heeft betrekking op de vorderingen in SDR's en in vreemde valuta aangehouden op buiten het eurogebied gevestigde tegenpartijen (met inbegrip van de internationale en supranationale instellingen alsmede de centrale banken die geen deel uitmaken van het Eurosysteem).

Deze post omvat twee subposten:

- de vorderingen op het Internationaal Monetair Fonds (IMF);
- de tegoeden aangehouden op rekening bij banken die niet tot het eurogebied behoren alsmede door niet-ingezetenen van het eurogebied uitgegeven waardepapieren, leningen en andere activa, luidende in vreemde valuta.

2.1 VORDERINGEN OP HET IMF

Deze subpost is uitgesplitst als volgt (in miljoenen):

	31-12-2002		31-12-2001	
	Tegoeden (SDR's)	Marktwaaarde (euro's)	Tegoeden (SDR's)	Marktwaaarde (euro's)
Bijzondere trekkingsrechten	407,9	528,7	375,7	535,2
Deelneming in het IMF	1.759,4	2.280,7	1.631,7	2.324,4
Leningen aan het IMF	–	–	–	–
Leningen aan de PRGF Trust	198,0	256,7	198,0	282,1
Deposito's PRGF	80,0	103,7	80,0	114,0
	2.445,3	3.169,8	2.285,4	3.255,7

Krachtens artikel 1 van de overeenkomst van 14 januari 1999 tussen de Belgische Staat en de Bank, dat de regels bepaalt voor de toepassing van artikel 9 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, neemt de Bank de rechten die de Staat als lid van het IMF bezit, in haar boeken op als eigen tegoeden. Artikel 9, lid 2, van de voornoemde organieke wet bepaalt bovendien dat de Staat de Bank waarborgt tegen ieder verlies en de terugbetaling waarborgt van ieder krediet dat de Bank in het kader van deze transacties verleend heeft.

Die vorderingen worden gewaardeerd tegen de marktcoers zoals die op 31 december 2002 door de ECB werd meegedeeld. Op balansdatum bedraagt die coers 0,7714 SDR voor één euro (0,7020 SDR voor één euro ultimo 2001).

– Bijzondere trekkingsrechten (special drawing rights – SDR's)

SDR's zijn reserveactiva die ex nihilo door het IMF zijn gecreëerd en door dit Fonds aan zijn leden worden toegewezen. SDR's worden aangewend bij transacties tussen officiële monetaire instanties. Deze activa ondergaan mutaties als gevolg van de inning en de betaling van rente en door transacties met andere landen en met het Fonds. De laatste toewijzing dateert uit 1981.

Het tegoed op de rekening Bijzondere trekkingsrechten bedraagt op 31 december 2002 SDR 407,9 miljoen, tegen SDR 375,7 miljoen een jaar eerder. De netto-aanwending van het SDR-tegoed, het verschil tussen de SDR-toewijzing en de SDR-tegoeden, beloopt op balansdatum SDR 77,3 miljoen.

– Deelneming in het IMF

Deze vordering vertegenwoordigt de tegenwaarde, in euro, van de reservetranche van België, dat wil zeggen de rechten die de Belgische Staat bezit als lid van het IMF. Deze rechten zijn gelijk aan het verschil tussen het quotum van België bij het IMF, namelijk SDR 4.605,2 miljoen, en de tegoeden van het Fonds in euro bij de Bank. Ze kunnen te allen tijde worden gecedeerd aan het IMF om convertibele valuta te krijgen ter financiering van een tekort op de betalingsbalans.

Deze wijzigingen kunnen ook het gevolg zijn van kredietverstrekkingen in euro door het IMF aan lidstaten die met zo'n tekort worden geconfronteerd, van terugbetalingen van dergelijke kredieten door deze landen, alsook van transacties in euro die het Fonds voor eigen rekening heeft uitgevoerd.

De reservetranche bedraagt op balansdatum SDR 1.759,4 miljoen, tegen SDR 1.631,7 miljoen een jaar eerder.

– Leningen aan het IMF

Deze vorderingen vertegenwoordigen de tegenwaarde van de leningen die de Bank in eigen naam aan het Fonds heeft toegestaan en van de vorderingen van de Belgische Staat op het IMF in geval van tenuitvoerlegging van de leningsovereenkomsten ter versterking van de werkmiddelen van het IMF, met name de Algemene Leningsovereenkomsten en de Nieuwe Leningsovereenkomsten.

De liquiditeitspositie van het IMF heeft het Fonds in 2002 in staat gesteld zijn verplichtingen na te komen zonder een beroep te doen op de leningsovereenkomsten.

– Leningen aan de PRGF Trust

Onder deze subpost is de tegenwaarde opgenomen van de SDR's die de Bank geleend heeft aan het door het IMF beheerde Trustfonds «Faciliteit voor Armoedebestrijding en Groei (Poverty Reduction and Growth Facility – PRGF)». Deze kredietfaciliteit, die vroeger aangeduid werd als de Uitgebreide structurele aanpassingsfaciliteit (USAF), is bedoeld ter ondersteuning van de inspanningen die ontwikkelingslanden met laag inkomen leveren in het kader van structurele en macro-economische aanpassingsprogramma's. Het IMF wendt de aan deze Trust verschaftte middelen aan om de hoofdsom te financieren van de leningen die in het kader van deze faciliteit aan de ontwikkelingslanden worden verstrekt.

Krachtens de op 2 juli 1999 gesloten leningsovereenkomst beschikt de PRGF Trust bij de Bank, sinds 4 december 2001, over een kredietlijn van SDR 350 miljoen. De vorderingen die de Bank uit dien hoofde heeft uitstaan, bedragen op 31 december 2002 SDR 198 miljoen, zoals een jaar eerder.

– Deposito's bij het IMF in het kader van de PRGF

Het betreft de tegenwaarde van de SDR's die de Bank op een bijzondere depositorekening bij het IMF heeft gestort uit hoofde van de Belgische deelneming in de financiering van de in het kader van de PRGF verleende rentesubsidies.

Op 31 december 2002 bedraagt het saldo van de deposito's SDR 80 miljoen, zoals een jaar eerder.

2.2 TEGOEDEDEN BIJ BANKEN, BELEGGINGEN IN WAARDEPAPIEREN, EXTERNE LENINGEN EN OVERIGE EXTERNE ACTIVA

De in deze subpost opgenomen tegoeden in vreemde valuta, aangehouden bij niet-ingezetenen van het eurogebied, zijn belegd in zichtrekeningen, termijndeposito's, externe waardepapieren en in de vorm van «reverse repurchase agreements».

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta naar soort belegging

(miljoenen euro's)

	31-12-2002	31-12-2001
Zichtrekeningen	361,2	598,6
Termijndeposito's	456,8	442,5
Waardepapieren	6.467,0	6.608,2
Reverse repurchase agreements	849,6	1.875,7
	8.134,6	9.525,0

De tegoeden in vreemde valuta zijn in deze subpost opgenomen voor hun tegenwaarde in euro berekend tegen de marktkoers op 31 december 2002. Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs € 106,8 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde historische kostprijs vanwege de sterke daling van de rendementen op de Amerikaanse obligatiemarkt.

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta bij niet-ingezetenen naar valuta

(miljoenen)

	31-12-2002		31-12-2001	
	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)
USD	7.839,6	7.475,5	7.687,0	8.722,4
JPY	76.820,1	617,6	88.151,5	764,3
CHF	57,9	39,9	53,5	36,0
Overige		1,6		2,3
		8.134,6		9.525,0

De nettopositie in vreemde valuta die resulteert uit het geheel van in deviezen luidende balansposten en posten buiten balanstelling (vorderingen en verplichtingen, contant en op termijn) is in 2002 als volgt gedaald:

Nettopositie in vreemde valuta

(uitgedrukt tegen marktprijzen in miljarden euro's)

	31-12-2002	31-12-2001	Verandering
USD	4,8	6,6	-1,8
JPY	-	0,6	-0,6
CHF	-	-	-
	4,8	7,2	-2,4

- Tijdens het afgelopen boekjaar is de in euro luidende nettopositie in dollar met € 1,8 miljard gedaald als gevolg van de verkopen van dollars tegen euro's (€ 1,5 miljard) gedeeltelijk gecompenseerd door aankopen van dollars tegen yens (€ 0,3 miljard).

Voor het overige is de verandering toe te schrijven aan, enerzijds, de inning van de opbrengsten van beleggingen (€ 0,4 miljard) en de tijdens het boekjaar gerealiseerde wisselkoerswinsten (€ 0,2 miljard) en, anderzijds, de vermindering van de latente meerwaarden die werden opgetekend bij de herwaardering aan het einde van het jaar (€ 1,2 miljard).

- Het wegvallen van de nettopositie in yen is in hoofdzaak te verklaren door de verkopen van yens tegen dollars, zoals hierboven vermeld (€ 0,3 miljard), en tegen euro's (€ 0,3 miljard).
- De verkopen van dollars hadden evenwel geen invloed op de activa die opgenomen zijn in de posten 2.2 en 3 van de balans, aangezien de verkochte dollars gelijktijdig contant werden teruggekocht en, in het kader van valutaswaps, op termijn opnieuw werden verkocht, waarbij het termijnluik buiten de balanstelling wordt geboekt.

Evenzo weerspiegelen de activa in yen die zijn opgenomen onder post 2.2 niet enkel de verkopen van die valuta, maar ze omvatten tevens de yens die contant werden ontvangen in het kader van valutaswaps USD/JPY die door de Bank worden gebruikt als beheersinstrument voor haar tegoeden in vreemde valuta.

3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Deze post omvat de tegoeden in vreemde valuta die bij ingezetenen van het eurogebied worden aangehouden in de vorm van termijndeposito's, « reverse repurchase agreements » en waardepapieren.

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta bij ingezetenen naar valuta

(miljoenen)

	31-12-2002		31-12-2001	
	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)
USD	312,5	298,0	680,0	771,7
JPY	–	–	3.159,6	27,4
		298,0		799,1

4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

In deze post zijn opgenomen de tegoeden in euro, in de vorm van zicht- of termijnrekeningen, « reverse repurchase agreements » bij niet in het eurogebied gevestigde financiële instellingen, alsook waardepapieren uitgegeven door niet-ingezetenen van het eurogebied.

Op 31 december 2002 bedraagt het saldo van deze post € 3,7 miljoen en omvat hij uitsluitend tegoeden op zichtrekeningen.

5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro

Deze post omvat de aan de kredietinstellingen verleende kredieten die voortvloeien uit de tenuitvoerlegging door de Bank van het monetaire beleid van het Eurosysteem.

De post is onderverdeeld in verschillende subposten, naargelang van het soort instrument dat wordt gebruikt.

5.1 BASIS-HERFINANCIERINGSTRANSACTIES

Onder deze subpost is het bedrag vermeld van de liquiditeiten die voor twee weken aan de kredietinstellingen worden verschaft via wekelijkse aanbestedingen.

Net als in 2001 namen de in België gevestigde kredietinstellingen door deelneming aan die transacties structureel een hoger bedrag aan liquiditeiten op dan hun liquiditeitsbehoeften voortvloeiend uit de monetaire reserveverplichtingen en de autonome factoren. Aldus beschikten de kredietinstellingen over een overschot aan kasmiddelen dat via TARGET aan de andere financiële instellingen werd overgedragen (zie post 9.3 op de passiefzijde van de balans « Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto) »).

5.2 LANGERLOPENDE HERFINANCIERINGSTRANSACTIES

In deze subpost zijn de kredieten opgenomen die aan de kredietinstellingen worden verstrekt door middel van maandelijkse tenders met een looptijd van drie maanden.

Traditioneel hebben de Belgische kredietinstellingen slechts weinig belangstelling voor deze transacties, die erop gericht zijn te voorzien in de herfinancieringsbehoeften van de financiële sector op langere termijn. In 2002 is die belangstelling verder afgenomen en bedroeg het uitstaande bedrag gemiddeld nog slechts € 62 miljoen, tegen € 637 miljoen in 2001.

5.3 « FINE-TUNING »-TRANSACTIES MET WEDERINKOOP

Deze subpost betreft de op niet-regelmatige basis uitgevoerde open-markttransacties die vooral dienen om onverwachte fluctuaties in de liquiditeitsverhoudingen op de markt op te vangen.

Zo heeft het Eurosysteem tijdens het voorbije jaar drie liquiditeitsverruimende « fine-tuning »-transacties afgesloten: twee in het begin en één aan het einde van het jaar.

Om te voldoen aan de hoger dan verwachte vraag naar liquiditeiten in verband met de overgang naar de chartale euro verrichtte het Eurosysteem op 4 en 10 januari transacties met een looptijd van één dag.

Om het liquiditeitstekort en de spanningen op de geldmarkt ten gevolge van de ontoereikende aanbiedingen bij de basis-herfinancieringstransactie van 18 december te verminderen, voerde het Eurosysteem die dag een « fine-tuning »-transactie uit met een looptijd van een week.

5.4 STRUCTURELE TRANSACTIES MET WEDERINKOOP

Het gaat hier om open-markttransacties die hoofdzakelijk bedoeld zijn om de structurele liquiditeitspositie van de financiële sector ten opzichte van het Eurosysteem op duurzame wijze te beïnvloeden.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

5.5 MARGINALE BELENINGSFACILITEIT

Een permanente faciliteit die tegenpartijen kunnen benutten om bij de Bank, op onderpand van beleenbare activa, tot de volgende ochtend krediet te verkrijgen tegen een vooraf vastgestelde rentevoet.

5.6 KREDIETEN UIT HOOFDE VAN MARGESTORTINGEN

Supplementair krediet dat aan kredietinstellingen wordt verschaft en dat voortvloeit uit de waardestijging van de effecten die in onderpand werden gegeven voor andere aan die instellingen verstrekte kredieten.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro

Tegoeden in rekeningen-courant (nostri rekeningen), aangehouden bij correspondenten van het eurogebied.

7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

Portefeuille waardepapieren in euro aangehouden voor beleggingsdoeleinden, die in euro luidende verhandelbare overheidseffecten, uitgegeven door lidstaten van de Europese Unie, omvat, alsook door sommige Duitse kredietinstellingen uitgegeven obligaties die gewaarborgd zijn door vorderingen op de overheidssector (« Öffentliche Pfandbriefe »). Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs € 99 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde historische kostprijs als gevolg van een daling van de rendementen op de euro-obligatiemarkt.

8. Vorderingen binnen het Eurosysteem

8.1 DEELNEMING IN HET KAPITAAL VAN DE ECB

De volgestorte deelneming van de Bank in het kapitaal van de Europese Centrale Bank (€ 5 miljard) bedraagt € 143,3 miljoen, of 2,8658 % van dat kapitaal. Dat percentage is onveranderd gebleven sinds 1999.

8.2 VORDERINGEN OP DE ECB UIT HOOFDE VAN OVERDRACHT VAN EXTERNE RESERVES

Deze subpost heeft betrekking op de in euro luidende vordering ten belope van € 1.432,9 miljoen die de Bank heeft uitstaan op de ECB ten gevolge van de overdracht, begin 1999, van een deel van haar externe reserves aan deze Instelling (85 % in vreemde valuta en 15 % in goud) in verhouding tot haar quotum in het volgestorte kapitaal van de ECB.

De vergoeding op de in euro luidende vordering belooft 85 % van de marginale rentevoet van de basis-herfinancierings-transacties. Over het gedeelte in goud van de overdracht wordt geen interest vergoed.

De overgedragen reserves worden nog altijd beheerd door de Bank, maar voor rekening van de ECB. Ze verschijnen niet in de balans maar wel in de posten buiten balanstelling.

8.3 NETTOVORDERINGEN UIT HOOFDE VAN DE TOEDELING VAN EUROBANKBIJETTEN BINNEN HET EUROSISTEEM

Deze subpost omvat de nettovordering op het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop (in euro) »).

8.4 OVERIGE VORDERINGEN BINNEN HET EUROSISTEEM (NETTO)

Deze subpost omvat, in voorkomend geval, de nettovordering van de Bank op de ECB ten gevolge van de grensoverschrijdende betalingen via TARGET en de nettovordering in verband met de correspondentenrekeningen (zie toelichting bij de subpost 9.3 op de passiefzijde).

Deze subpost omvat tevens de vordering op de ECB die voortvloeit uit de samenvoeging en de verdeling van de monetaire inkomsten binnen het Eurosysteem (€ 16 miljoen). Andere vorderingen binnen het Eurosysteem worden in deze subpost geboekt, zoals de voorlopige uitkering van de ECB-inkomsten uit hoofde van de eurobankbiljetten (€ 21,4 miljoen).

9. Overige activa

9.1 MUNTEN UIT HET EUROGEBIED

In deze subpost is de kasvoorraad munten van de Bank opgenomen, zowel in euro (€ 8,7 miljoen) als in Belgische frank (€ 1,6 miljoen). De munten worden door de Bank in omloop gebracht voor rekening van de Schatkist en deze wordt voor het desbetreffende bedrag gecrediteerd. Overeenkomstig de beschikking van de ECB van 20 december 2001 inzake de goedkeuring met betrekking tot de omvang van de muntenuitgifte in 2002, bedraagt het maximumbedrag van de in euro uitgegeven munten, voor België, € 854,5 miljoen.

9.2 MATERIËLE VASTE ACTIVA

Gronden, gebouwen, uitrusting, computerapparatuur en -programma's, meubelen en het rollend materieel worden tegen hun aanschaffingsprijs geboekt.

In 2002 bedroegen de investeringen van de Bank, bijkomende kosten inbegrepen, in totaal € 20,8 miljoen. Met uitzondering van de gronden werden ze integraal afgeschreven in het jaar van aanschaf. Overigens is van de rekening « Materiële vaste activa » een bedrag afgeboekt dat gelijk is aan de boekwaarde van de activa die verkocht of buiten gebruik gesteld werden.

9.3 OVERIGE FINANCIËLE ACTIVA

Deze post omvat de effecten die de Bank heeft verworven als tegenwaarde van het kapitaal, de reserves en de afschrijvingsrekeningen. Krachtens artikel 29, punt 4 van de statuten beslist de Bank vrij over de beleggingen die ze daartoe verricht, na raadpleging van de Regentenraad en onverminderd de regels vastgelegd door de ECB.

Die beleggingen bestaan hoofdzakelijk uit verhandelbare overheidseffecten, uit waardepapieren die het kapitaal vertegenwoordigen van financiële instellingen waarvoor bijzondere wettelijke bepalingen gelden of die onderworpen zijn aan de staatswaarborg of aan het toezicht van de Staat, en uit aandelen van de BIB te Bazel.

9.4 HERWAARDERINGSVERSCHILLEN OP INSTRUMENTEN BUITEN DE BALANS

Onder deze subpost zijn, in voorkomend geval, de positieve herwaarderingsverschillen op termijntransacties in deviezen opgenomen. Deze verschillen hebben als tegenpost de passiefpost « 12. Herwaarderingsrekeningen ».

9.5 OVERLOPENDE REKENINGEN

Deze subpost omvat de over te dragen lasten, de niet-ontvangen verlopen rente op waardepapieren en andere activa.

9.6 DIVERSEN

Het gaat hoofdzakelijk om de te ontvangen rente op de vordering uit hoofde van overdracht van externe reserves aan de ECB en op de nettovordering in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem. Deze subpost omvat tevens commerciële of andere vorderingen, voorraden en lopende bestellingen bij de Drukkerij (met uitzondering van de voorraden biljettenpapier bestemd voor eigen gebruik).

PASSIVA

1. Bankbiljetten in omloop

Deze post omvat, sinds 2002, naast het bedrag van de bankbiljetten in Belgische frank die aan het einde van het boekjaar nog in omloop zijn (€ 294,5 miljoen), het aandeel van de Bank in de bankbiljettenomloop van de door de twaalf centrale banken van het Eurosysteem uitgegeven eurobankbiljetten in verhouding tot haar deelneming in het kapitaal van de ECB, zijnde € 11.669,8 miljoen (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop (in euro) »).

2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro

Deze post omvat hoofdzakelijk de tegoeden die de kredietinstellingen aanhouden in het kader van het stelsel van de monetaire reserveverplichtingen.

2.1 REKENINGEN-COURANT (MET INBEGRIJ VAN RESERVEVERPLICHTINGEN)

Rekeningen in euro van de kredietinstellingen die hoofdzakelijk dienen om te voldoen aan hun reserveverplichtingen. Deze verplichtingen moeten gemiddeld over een aanhoudingsperiode van een maand worden nagekomen, welke periode loopt van de 24ste van elke maand tot de 23ste van de volgende maand.

2.2 DEPOSITOFACILITEIT

Een permanente faciliteit die door de kredietinstellingen kan worden benut om deposito's tot de volgende ochtend te plaatsen bij de Bank, tegen een vooraf vastgestelde rentevoet.

2.3 TERMIJNDEPOSITO'S

Bij de Bank geplaatste deposito's met het oog op de afoming van liquiditeiten in de markt in het kader van « fine-tuning »-transacties van het Eurosysteem.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

2.4 « FINE-TUNING »-TRANSACTIES MET WEDERINKOOP

Andere monetaire-beleidstransacties ter verkrapping van de liquiditeit.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

2.5 DEPOSITO'S UIT HOOFDE VAN MARGESTORTINGEN

Het betreft deposito's die kredietinstellingen hebben gevormd ter compensatie van de waardedaling van de effecten die in onderpand werden gegeven voor andere aan die instellingen verstrekte kredieten.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro

Verplichtingen aan kredietinstellingen die niet in verband staan met de monetaire-beleidstransacties. Het betreft, in voorkomend geval, « repurchase agreements » die verband houden met het beheer van de portefeuille waardepapieren in euro vermeld onder post 7 op de actiefzijde.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

4.1 OVERHEID

Deze post omvat de saldi van de rekeningen-courant op naam van de Staat en de overheidsbesturen. Krachtens een overeenkomst van 12 maart 1999 wordt het saldo van de rekening-courant van de Schatkist tot een maximumbedrag van € 50 miljoen vergoed tegen de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

4.2 OVERIGE VERPLICHTINGEN

Deze post heeft betrekking op de tegoeden in rekeningen-courant die voornamelijk worden aangehouden door financiële tussenpersonen die geen toegang hebben tot de permanente faciliteiten.

5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

Deze post omvat de rekeningen-courant aangehouden door centrale banken en andere banken, internationale en supranationale instellingen en andere rekeninghouders die niet in het eurogebied gevestigd zijn.

6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Het betreft hoofdzakelijk verplichtingen ten gevolge van « repurchase agreements » die met ingezetenen van het eurogebied worden afgesloten.

7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

In deze post zijn hetzelfde soort transacties opgenomen als die vermeld onder post 6 hierboven, maar afgesloten met niet in het eurogebied gevestigde tegenpartijen.

(miljoenen)

	31-12-2002		31-12-2001	
	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)
USD	895,8	854,2	1.647,2	1.869,0

8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF

Het bedrag dat is opgegeven vertegenwoordigt de tegenwaarde van de SDR's, geboekt tegen de koers die ook van toepassing is op de SDR-tegoeden, die aan het IMF moeten worden teruggestort indien SDR's worden geannuleerd, indien de door het Fonds ingestelde SDR-afdeling zou worden opgeheven of indien België zou besluiten zich eruit terug te trekken. Deze verplichting van onbepaalde duur beloopt SDR 485,2 miljoen.

9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem

9.1 VERPLICHTINGEN INGEVOLGE DE UITGIFTE VAN PROMESSEN ALS ZEKERHEIDSTELLING VOOR DOOR DE ECB UITGEGEVEN SCHULDBEWIJZEN

In deze subpost wordt, in voorkomend geval, het nominale bedrag opgenomen van de door de Bank aan de ECB uitgeschreven promessen als zekerheidstelling voor de door deze Instelling uitgegeven schuldbewijzen. Tijdens het afgelopen jaar heeft de ECB dit monetaire-beleidsinstrument niet aangewend.

9.2 NETTOVERPLICHTINGEN UIT HOOFDE VAN DE TOEDELING VAN EUROBANKBIJETTEN BINNEN HET EUROSISTEEM

Deze post omvat de nettoverplichtingen ten aanzien van het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop (in euro) »).

9.3 OVERIGE VERPLICHTINGEN BINNEN HET EUROSISTEEM (NETTO)

In deze subpost is de nettoschuld opgenomen van de Bank aan de ECB, die resulteert uit de grensoverschrijdende betalingen via het TARGET-systeem.

De nettopositie tegenover de ECB wordt vergoed tegen de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

In deze subpost is ook de nettoschuld opgenomen die voortvloeit uit de betalingsverrichtingen die worden uitgevoerd via de door de Bank bij de andere NCB's van het Eurosysteem geopende correspondentenrekeningen.

10. Overige passiva

10.1 HERWAARDERINGSVERSCHILLEN OP INSTRUMENTEN BUITEN DE BALANS

In deze subpost staan negatieve herwaarderingsverschillen op termijntransacties in deviezen geboekt. Post « 12. Herwaarderingsrekeningen » vormt de tegenpost van deze verschillen, die verband houden met de deviezen-swaps waarvan het termijnluik is opgenomen in de posten buiten balanstelling.

10.2 OVERLOPENDE REKENINGEN

Deze subpost omvat de toe te rekenen kosten wegens te betalen, maar niet verlopen rente en de over te dragen opbrengsten.

10.3 DIVERSEN

Deze subpost omvat de schulden met betrekking tot belastingen en sociale lasten, de aan de Staat verschuldigde bedragen voor het afgesloten boekjaar met betrekking tot het aandeel van de Staat in de opbrengsten en kosten van de Bank, alsook de rente die de Bank verschuldigd is op haar nettoschuld aan de ECB in het kader van TARGET.

De vermindering van deze subpost is hoofdzakelijk het resultaat van de storting aan de Staat, krachtens de wet van 10 december 2001 betreffende de definitieve omschakeling op de euro, van de vroeger gerealiseerde meerwaarde ten gevolge van arbitrageverrichtingen van activa in goud, welke meerwaarde geboekt was op een speciale onbeschikbare reserverekening (€ 177,1 miljoen), en van de verdwijning van de niet-rentedragende schuld betreffende het theoretisch bedrag aan Belgische bankbiljetten in omloop in het Groothertogdom Luxemburg (€ 578,6 miljoen).

11. Voorzieningen

11.1 VOORZIENING VOOR TOEKOMSTIGE WISSELKOERSVERLIEZEN

De officiële deviezenreserves van België worden aangehouden en beheerd door de Bank. Krachtens de overeenkomst van 8 juli 1998 tussen de Staat en de Bank laat de Staat de op vreemde valuta gerealiseerde meerwaarden ter beschikking van de Bank, op voorwaarde dat deze ze opneemt in een voorziening ter dekking van eventuele toekomstige wisselkoersverliezen.

Samen met de positieve herwaarderingsverschillen op vreemde valuta vormt deze voorziening een buffer om mogelijke gerealiseerde of uitgedrukte en niet-gerealiseerde wisselkoersverliezen op te vangen.

(miljoenen euro's)

Saldo op 31 december 2001	756,1
Terugneming	–
Toevoeging	169,4
Saldo op 31 december 2002	925,5

11.2 VOORZIENING VOOR NIEUWBOUW

Deze, overbodig geworden, voorziening werd volledig teruggenomen aan het einde van het boekjaar.

(miljoenen euro's)

Saldo op 31 december 2001	7,1
Terugneming	–7,1
Toevoeging	–
Saldo op 31 december 2002	–

11.3 VOORZIENING VOOR DIVERSE RISICO'S

De vorming van de voorziening voor diverse risico's berust op een gangbare praktijk bij de kredietinstellingen, die, krachtens het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, een voorzorgsfonds mogen aanleggen om eventuele toekomstige risico's te dekken die door hun aard verbonden zijn aan de uitoefening van hun bancaire activiteit. De mogelijkheid om een dergelijk fonds te vormen is trouwens vastgelegd in de richtlijn 86/635/EEG van 8 december 1986.

Een centrale bank loopt eveneens risico's. Dat de Bank over zo'n fonds beschikt, wijst erop dat ze voorzichtigheid nastreeft, gelet op de bijzondere risico's die inherent zijn aan de transacties van een centrale bank.

Deze voorziening omvat de bedragen voor de dekking van de onderstaande risico's en kosten:

	(miljoenen euro's)
Voorzorgsfonds ingesteld eind 1957 met het oog op de risico's verbonden aan de activiteiten van de Bank en de schommelingen waaraan haar resultaten onderhevig zijn	395,5
Kosten verbonden aan de invoering van de euro:	
– informatiecampagne over de euro	2,6
– vervoer-, opslag- en sorteerkosten in verband met de omwisseling van de Belgische bankbiljetten en munten tegen euro's	19,8
Saldo op 31 december 2001	417,9
Terugneming	–22,4
Toevoeging	66,0
Saldo op 31 december 2002	461,5

Aangezien de voorziening ter dekking van de uitgaven voor de informatiecampagne over de euro en van de vervoer-, opslag- en sorteerkosten in verband met de omwisseling van Belgische franken tegen euro's overbodig was geworden, werd ze aan het einde van het boekjaar volledig teruggenomen.

De toevoeging is bedoeld om het voorzorgsfonds te stijven.

12. Herwaarderingsrekeningen

In deze post worden de positieve koers- en prijsherwaarderingsverschillen geboekt die overeenstemmen met het verschil tussen, enerzijds, de marktwaarde op balansdatum van de nettoposities van externe reserves en effecten (met uitzondering van die van de portefeuille statutaire beleggingen) en, anderzijds, de gemiddelde historische kostprijs van die posities.

	Saldo op 31-12-2002	Saldo op 31-12-2001
Positieve koersherwaarderingsverschillen op:		
– goud	2.351,1	2.253,8
– contant- en termijnposities in deviezen	345,1	1.689,1
– nettopositie in SDR	–	219,2
Positieve prijsherwaarderingsverschillen op:		
– waardepapieren in deviezen	107,2	83,2
– waardepapieren in euro (met uitzondering van de statutaire beleggingen)	99,0	49,3
	2.902,4	4.294,6

13. Kapitaal en reservefonds

13.1 KAPITAAL

Het maatschappelijk kapitaal van de Bank, ten belope van 400 miljoen Belgische frank, werd ter gelegenheid van de overgang naar de euro omgerekend en afgerond op 10 miljoen euro. De wet van 26 juni 2000 betreffende de invoering van de euro met betrekking tot aangelegenheden als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet, machtigt de Koning om de wetten waarin bedragen in Belgische frank vermeld zijn aan te passen aan de euro.

Derhalve werd artikel 4 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank gewijzigd door het artikel 2, punt 38 van het koninklijk besluit van 20 juli 2000 houdende uitvoering van hogervermelde wet en werden de statuten aangepast door de Regentenraad van 23 januari 2002. Deze wijziging van de statuten werd vervolgens goedgekeurd bij een koninklijk besluit van 21 februari 2002.

13.2 RESERVEFONDS

Het reservefonds, waarvan sprake in artikel 46 van de statuten van de Bank, omvat de statutaire reserve, de buitengewone reserve en de afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa.

De statutaire reserve stijgt ten gevolge van de verdeling van de winst van het voorgaande boekjaar. De afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa stijgen met € 18,1 miljoen, deze toename stemt overeen met de in 2002 gedane investeringen, verminderd met een bedrag gelijk aan de boekwaarde van de verkochte of buiten gebruik gestelde activa.

De buitengewone reserve is met € 67,6 miljoen toegenomen als gevolg van de toewijzing, bij voorrang, door de Regentenraad op grond van artikel 45 van de statuten, van een deel van de winst van het vorige boekjaar aan deze reserve (€ 67,4 miljoen), alsook van de overboeking in 2002 van het belastingvrije gedeelte van de gerealiseerde meerwaarde op de verkoop van materiële vaste activa (€ 0,2 miljoen).

Het fiscaal vrijgestelde gedeelte van de buitengewone reserve bedraagt € 15,1 miljoen.

14. Winst van het boekjaar

De winst van het boekjaar bedraagt € 106,8 miljoen, tegen € 105,6 miljoen in 2001.

2.4 Toelichting bij de resultatenrekening

I. OPBRENGSTEN VAN DE NETTO RENTEGEVENDE ACTIVA

De netto rentegevende activa omvatten het geheel van de activa en passiva in vreemde valuta en in euro waarvan de baten en de lasten onderworpen zijn aan een verdeling tussen de Staat en de Bank, volgens de voorwaarden die worden toegelicht in post VII «Aandeel van de Staat».

1. Rentebaten

De rentebaten bestaan uit de opbrengst van de krediettransacties en de beleggingen in euro en van de beleggingen in vreemde valuta. Daarnaast omvatten zij de opbrengst van de vordering op de ECB uit hoofde van de overdracht van externe reserves en van de nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem.

	(miljoenen euro's)		
	31-12-2002	31-12-2001	Verschil
Rentebaten van activa in euro ⁽¹⁾	501,8	747,5	-245,7
Rentebaten van externe reserves	338,0	509,6	-171,6
Totaal	839,8	1.257,1	-417,3

(1) Vanaf het boekjaar 2002 wordt het van de ECB ontvangen dividend vermeld in rubriek 1.5 «Door de ECB verdeelde inkomsten». Om die reden is het bedrag betreffende het boekjaar 2001 op dezelfde manier herschikt.

1.1 RENTEBATEN VAN ACTIVA IN EURO

Deze zijn hoofdzakelijk afkomstig van:

- de krediettransacties in het kader van het monetaire beleid;
- de portefeuille waardepapieren in euro;
- de vordering uit hoofde van overdracht van externe reserves aan de ECB;
- de nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem.

1.1.1 Krediettransacties in het kader van het monetaire beleid

De opbrengsten uit deze transacties vertonen een daling met € 271,7 miljoen, wegens zowel de afname van de gemiddelde rente van de basis-herfinancieringstransacties als het gemiddelde volume van de toegewezen kredieten ten opzichte van 2001.

1.1.2 Portefeuille waardepapieren in euro

In hoofdzaak door de daling van de gemiddelde rente zijn de rentebaten van de waardepapieren in euro eveneens afgenomen, namelijk met € 17,2 miljoen ten opzichte van 2001.

1.1.3 Vordering uit hoofde van overdracht van externe reserves aan de ECB

De vordering van de Bank op de ECB uit hoofde van overgedragen externe reserves wordt vergoed ten belope van 85 % van de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties. Als gevolg van de daling van de gemiddelde marginale rentevoet is die vergoeding afgenomen met € 13 miljoen ten opzichte van 2001.

1.1.4 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Het gaat om rentebaten ten belope van € 56,6 miljoen voor het boekjaar 2002.

1.2 RENTEBATEN VAN EXTERNE RESERVES

Deze vloeien voort uit:

- de rentebaten van transacties in verband met internationale samenwerking;
- de rentebaten van beleggingen.

1.2.1 Rentebaten van transacties in verband met internationale samenwerking

De rentebaten van de transacties betreffende de internationale samenwerking, meer bepaald in het kader van het IMF, zijn in 2002 met € 17,7 miljoen teruggelopen als gevolg van een daling van de rente die over de eruit voortvloeiende vorderingen wordt vergoed, alsook van een depreciatie van de SDR ten opzichte van de euro. De stijging van het gemiddelde volume van die vorderingen heeft die effecten gedeeltelijk gecompenseerd.

1.2.2 Rentebaten van beleggingen

De rentebaten van de beleggingen in deviezen zijn met € 153,9 miljoen gedaald, vooral als gevolg van een inkrimping van de rentevoet in dollar, maar ook van een depreciatie van de koers van die valuta ten opzichte van de euro. Dit effect werd gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van het gemiddelde volume van die beleggingen.

2. Rentelasten

De rentelasten omvatten de lasten van de verplichtingen in euro en van de externe verplichtingen.

(miljoenen euro's)

	31-12-2002	31-12-2001	Vershil
Rentelasten van verplichtingen in euro	430,6	525,4	-94,8
Rentelasten van externe verplichtingen	16,3	42,1	-25,8
	446,9	567,5	-120,6

2.1 RENTELASTEN VAN VERPLICHTINGEN IN EURO

Deze hebben betrekking op:

- de monetaire reserverekeningen, de depositofaciliteit en de overige rentedragende deposito's;
- de nettoverplichtingen ten opzichte van het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem;
- de nettoverplichtingen ten opzichte van de ECB in het kader van TARGET.

2.1.1 Monetaire reserverekeningen, depositofaciliteit en overige rentedragende deposito's

Ten opzichte van 2001 zijn de rentelasten afgenomen met € 72,6 miljoen, vooral onder invloed van een daling van de op die rekeningen toegepaste marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties. De stijging van het volume van die rekeningen heeft dat effect gedeeltelijk gecompenseerd.

2.1.2 Nettoverplichtingen ten opzichte van het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Het gaat om de door de Bank betaalde rentelasten, ten belope van € 5,5 miljoen, op de in het eerste kwartaal van 2002 bestaande verplichtingen.

2.1.3 Nettoverplichtingen ten opzichte van de ECB in het kader van TARGET

De afname met € 27,7 miljoen van de rentelasten van de nettoschulden in verband met TARGET is het gevolg van de daling van de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties. Dit effect werd gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van het gemiddelde volume van die verplichtingen.

2.2 RENTELASTEN VAN EXTERNE VERPLICHTINGEN

Deze hebben betrekking op:

- de « repurchase agreements » in vreemde valuta;
- de netto-aanwending van het SDR-tegoed.

2.2.1 Repurchase agreements in vreemde valuta

De rentelasten van de repurchase agreements zijn ten opzichte van 2001 afgenomen (€ 22,1 miljoen), vooral onder invloed van een daling van de op repurchase agreements toegepaste rente, alsook van het gemiddelde volume ervan.

2.2.2 Netto-aanwending van het SDR-tegoed

De rentelasten zijn in 2002 teruggelopen met € 3,7 miljoen, hoofdzakelijk onder invloed van een daling van zowel de rente als het gemiddelde niveau van de netto-aanwending van het SDR-tegoed.

3. Kapitaalwinsten en -verliezen op waardepapieren

Tijdens het verslagjaar werd een netto kapitaalwinst van € 176,6 miljoen opgetekend op de verkoop van waardepapieren, tegen € 220,9 miljoen in 2001. Ter herinnering, de positieve prijsherwaarderingsverschillen op waardepapieren (€ 206,2 miljoen) zijn geboekt in de herwaarderingsrekeningen op de passiefzijde van de balans.

4. Toedeling van monetaire inkomsten van het ESCB

In 2002 worden de monetaire inkomsten van elke NCB bepaald door de referentiepassiva van iedere NCB te vermenigvuldigen met de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

De referentiepassiva omvatten de volgende posten:

- de bankbiljetten in omloop (eurobankbiljetten en biljetten in Belgische frank die niet ter omwisseling werden aangeboden);
- de verplichtingen aan kredietinstellingen in verband met monetaire-beleidstransacties, luidende in euro;
- de nettoverplichtingen binnen het Eurosysteem afkomstig van TARGET-transacties;
- de nettoverplichtingen binnen het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem.

Alle rentelasten die zijn betaald op de in de referentiepassiva begrepen verplichtingen worden van de samen te voegen monetaire inkomsten in mindering gebracht.

De bij het Eurosysteem samengevoegde inkomsten worden tussen de NCB's verdeeld op grond van de verdeelsleutel van het geplaatste kapitaal (3,5383 % voor de Bank).

De uitsplitsing van de netto monetaire inkomsten die voor het boekjaar 2002 aan de Bank worden toegedeeld, is hieronder weergegeven:

(miljoenen euro's)

– binnen het Eurosysteem samengevoegde monetaire inkomsten	–324,7
– door het Eurosysteem verdeelde monetaire inkomsten	340,7
Verdeelde netto monetaire inkomsten	16,0

5. Door de ECB verdeelde inkomsten

In 2002 ontving de Bank een dividend van € 51,6 miljoen op haar deelneming in het kapitaal van de ECB voor het boekjaar 2001, tegen € 57,8 miljoen tijdens het voorgaande boekjaar.

Deze post omvat tevens de verdeling van de ECB-inkomsten uit eurobankbiljetten ten belope van € 21,4 miljoen.

In 2002 werden de inkomsten van de ECB uit eurobankbiljetten, die onder de NCB's worden verdeeld, verlaagd overeenkomstig een besluit van de Raad van Bestuur van de ECB, uit hoofde van de door deze laatste gemaakte kosten naar aanleiding van de uitgifte en de behandeling van eurobankbiljetten. Het gaat om de door de ECB gedragen kosten voor de vorming van een strategische voorraad eurobankbiljetten voor het Eurosysteem.

II. WISSELKOERSRESULTATEN

1. Wisselkoersresultaten

In deze subpost worden de wisselkoersresultaten geboekt betreffende de transacties in vreemde valuta die de Bank verricht, hetzij in het kader van haar autonoom beheer van de officiële wisselreserves van België, hetzij in het kader van internationale akkoorden waartoe België zich heeft verbonden of van operaties uit hoofde van internationale monetaire samenwerking waarbij de Bank, met de goedkeuring van de Belgische Staat, partij is.

Deze subpost omvat ook, in voorkomend geval, de gerealiseerde meerwaarde op goudverkopen.

Het bedrag van de subpost omvat in hoofdzaak de resultaten van de gerealiseerde wisselkoersverschillen op de verkopen van dollars (€ 183,7 miljoen) en yens (€ 98,7 miljoen), de netto wisselkoersverliezen op de transacties in SDR (€ 20,4 miljoen) en de meerwaarde op de goudverkopen aan de Koninklijke Munt van België (€ 0,9 miljoen).

2. Voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen

In deze post worden de wijzigingen in de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen geboekt (zie passiefpost 11.1).

III. PROVISIES

Deze post omvat de door de Bank ontvangen provisies voor haar dienstverlening als financieel bemiddelaar, alsook de door de Bank betaalde provisies voor financiële diensten door derden verleend aan de Bank.

IV. TERUGWINNINGEN BIJ DERDEN

De terugwinningen bij derden hebben betrekking op de levering van goederen en de dienstverlening in diverse domeinen, zoals:

- de Balanscentrale en de Centrales voor kredieten aan particulieren en aan ondernemingen;
- de Currency, Cash en Bond centers;
- het effectenvereffeningsstelsel;
- de betalingssystemen: TARGET, ELLIPS, UCV en Verrekenkamer;
- de centrale verwerking van handelspapier;
- de werken uitgevoerd door de Drukkerij;
- de diensten geleverd door het departement Algemene Statistiek.

V. OPBRENGSTEN VAN DE STATUTAIRE BELEGGINGEN

Krachtens artikel 29, lid 3, van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, staat het provenu van de fondsen en effecten verkregen ter vertegenwoordiging van het kapitaal, van de reserves en van de afschrijvingsrekeningen, vrij ter beschikking van de Bank.

De stijging van dat provenu vloeit voornamelijk voort uit de groei van de portefeuille waardepapieren naar aanleiding van de overdracht aan het reservefonds bij de afsluiting van het voorgaande boekjaar, waarvan het effect meer dan ten volle de invloed compenseerde van de rentedaling op de Belgische kapitaalmarkt.

VI. OVERIGE OPBRENGSTEN

De overige opbrengsten omvatten de opbrengst van de tegeldemaking van buiten gebruik gesteld materieel en meubilair, van de verkoop van gebouwen en andere diverse opbrengsten.

VII. AANDEEL VAN DE STAAT

1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (artikel 29)

Op grond van artikel 29 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank worden aan de Staat toegekend de netto financiële opbrengsten die 3 % overschrijden van het verschil tussen het op jaarbasis berekende gemiddelde bedrag van de rentegevende activa en de passiva van de Bank waarover rente wordt vergoed. Deze opbrengsten omvatten dus niet het deel dat de Schatkist toevalt in de verdeling van de nettowinst.

Onder netto financiële opbrengsten wordt verstaan:

- 1° het gedeelte van de aan de Bank toebedeelde monetaire inkomsten overeenkomstig artikel 32.5 van de statuten van het ESCB;
- 2° het gedeelte van de aan de Bank toebedeelde nettowinst van de ECB krachtens artikel 33.1 van de statuten van het ESCB;
- 3° de opbrengst van de rentegevende activa van de Bank en van haar financiële beheerstransacties, verminderd met de financiële lasten die voortvloeien uit de rentegevende passiva en de verrichtingen van financieel beheer die niet in verband staan met de activa- en passivabestanden die de berekeningsbasis vormen voor de opbrengsten bedoeld onder 1° en 2° hierboven.

Indien het bedrag van de netto rentegevende activa niet het aandeel weergeeft van de Bank in de monetaire basis van het Stelsel, dat wil zeggen de som van de biljetten in omloop en van de verplichtingen voortvloeiend uit de deposito's aangehouden door de kredietinstellingen, wordt dit bedrag voor de toepassing van dit artikel tot het passende bedrag aangepast.

Deze bepaling is niet toepasselijk op de fondsen en effecten verkregen ter vertegenwoordiging van het kapitaal, van de reserves en van de afschrijvingsrekeningen, waarvan het provenu vrij ter beschikking van de Bank staat.

2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen

Dit zijn opbrengsten uit activa die de tegenpost vormen van de deposito's, met uitzondering van die onder passiefpost 4.1, die worden gevormd uit hoofde van diverse bijzondere overeenkomsten tussen de Belgische Staat en andere staten.

Op grond van artikel 30 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, wordt aan de Staat ook de netto-opbrengst toegekend van de activa die de tegenpost vormen van de door de Bank gerealiseerde meerwaarde naar aanleiding van arbitrages van activa in goud tegen andere externe reservebestanddelen, welke meerwaarde op een bijzondere onbeschikbare reserverekening wordt geboekt.

Tot slot stort de Bank, krachtens de wet van 2 januari 1991 betreffende de markt van de effecten van de overheidsschuld en het monetaire beleidsinstrumentarium, jaarlijks een bedrag van € 24,4 miljoen in de Schatkist als compensatie voor de meeruitgaven die voor de Staat voortvloeien uit de conversie, in 1991, van de geconsolideerde schuld tegenover de Bank in vrij verhandelbare effecten.

3. Wisselkoersresultaten

Krachtens artikel 9 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België worden de akkoorden of verrichtingen van internationale monetaire samenwerking, die de Bank uitvoert voor rekening van of met de uitdrukkelijke instemming van de Staat, gedekt door de staatswaarborg. De op die transacties gerealiseerde wisselkoerswinsten en -verliezen alsmede de niet-gerealiseerde wisselkoersverliezen worden toegewezen aan de Staat. In 2002 werd op de transacties in SDR een netto wisselkoersverlies van € 20,4 miljoen geleden.

De meerwaarde van € 0,9 miljoen gerealiseerd op de overdracht van goud aan de Koninklijke Munt van België (artikel 37 van de bovenvermelde wet) wordt eveneens aan de Staat toegekend.

VIII. OVERBOEKING NAAR DE ONBESCHIKBARE RESERVE MEERWAARDE OP GOUD

In deze post wordt, in voorkomend geval, het bedrag vermeld van de, naar aanleiding van de arbitrage van activa in goud tegen andere externe reservebestanddelen, gerealiseerde meerwaarde die naar de bijzondere onbeschikbare reserverekening werd overgeschreven, overeenkomstig artikel 30 van de bovenvermelde wet.

IX. ALGEMENE KOSTEN

1. Bezoldigingen en sociale lasten

Deze kosten omvatten de bezoldigingen en sociale lasten van het personeel, de Directie, het tijdelijk personeel en de studenten, alsook de pensioenen van gewezen leden van de Directie en de presentiegelden van de leden van de toezichthoudende organen.

2. Overige kosten

Deze subpost omvat onder meer de bedrijfskosten verbonden aan de herstelling en het onderhoud van de gebouwen en aan de productie en de verwerking van de bankbiljetten, de informaticakosten en de kosten in verband met de uitzendkrachten.

X. UITZONDERLIJKE KOSTEN

Het betreft de kosten verbonden aan de omwisseling van de Belgische bankbiljetten en munten tegen euro's en aan de informatiecampagne over de euro, alsook aan het aandeel van de Bank in de schadevergoeding aan de leden van de Joodse gemeenschap in België voor de goederen die hen werden ontnomen of die ze achterlieten tijdens de oorlog 1940-1945.

XI. AFSCHRIJVINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA

De op 31 december 2002 uitgevoerde afschrijvingen dekken volgende investeringen:

	(miljoenen euro's)
– nieuwe bouwwerken en technische uitrusting	0,1
– vernieuwing van gebouwen	3,5
– informaticamaterieel en software	11,4
– materieel voor de Drukkerij	1,6
– materieel voor de verwerking van bankbiljetten en munten	0,9
– overig materieel en meubelen	3,3
Totaal	20,8

XII. VOORZIENINGEN

Deze post omvat de wijzigingen in de hierna volgende voorzieningen:

1. Voorziening voor nieuwbouw (zie passiefpost 11.2).
2. Maatschappelijke voorziening voor diverse risico's (zie passiefpost 11.3).

XIII. BELASTINGEN, TAKSEN EN HEFFINGEN

Naast de vennootschapsbelasting omvat deze post ook de roerende en de onroerende voorheffing, de niet-recupereerbare BTW en de regionale, provinciale en gemeentelijke belastingen.

De Bank boekt als lasten eigen aan het boekjaar alle, onverschillig welke, door haar verschuldigde belastingen, taksen en heffingen, na aftrek van de eventueel tijdens hetzelfde boekjaar ontvangen terugbetalingen van belastingen. Indien, bij de afsluiting van het boekjaar, de geraamde vennootschapsbelasting, geboekt in deze post, het bedrag van de voorafbetalingen en de verrekenbare voorheffingen overtreft, wordt het verschuldigde supplement opgenomen in de subpost « 10.3 Overige passiva, diversen ». In het tegenovergestelde geval wordt het betaalde overschot opgenomen in de subpost « 9.6 Overige activa, diversen ».

XIV. OVERBOEKING NAAR DE BELASTINGVRIJE RESERVES

Deze post omvat het fiscaal vrijgestelde bedrag, dat in de buitengewone reserve wordt opgenomen (zie passiefpost 13.2), van de meerwaarde gerealiseerd op de verkoop van materiële vaste activa (artikel 44, § 1, 2° en artikel 190 van het W.I.B. 1992).

2.5 Toelichting bij de posten buiten balanstelling

TERMIJNTRANSACTIES IN VREEMDE VALUTA EN IN EURO

Op 31 december 2002 heeft de termijnpositie betrekking op deviezenswaps en is ze als volgt samengesteld:

(miljoenen)

	in vreemde valuta	in euro's
termijnvorderingen		
– in euro		2.744,7
– in USD	606,1	578,0
termijnverplichtingen		
– in USD	2.703,0	2.577,5
– in JPY	76.500,0	615,0

Deze swaps werden grotendeels gesloten tegen euro's. De termijnvorderingen en -verplichtingen in vreemde valuta werden geherwaardeerd in euro tegen dezelfde koersen als die voor de contante deviezentegoeden.

Tijdens het boekjaar heeft de Bank contant dollars en yens verkocht tegen euro's ten belope van € 1,8 miljard⁽¹⁾. Dankzij die contante deviezenverkoop gecombineerd met deviezenswaps, kon de Bank het brutovolume van haar beleggingen in vreemde valuta handhaven en tevens het wisselkoersrisico waaraan ze is blootgesteld, terugschroeven.

TERMIJNTRANSACTIES OP RENTETARIEVEN EN OP VASTRENTENDE EFFECTEN

Bij de afsluiting van het boekjaar heeft de Bank een verkooppositie in futures op Amerikaanse overheidsobligaties en in futures op driemaands eurodeposito's in dollar. Die contracten werden geherwaardeerd tegen de marktprijs. Op 31 december 2002 bedroeg de nettowaarde daarvan € 14,3 miljoen.

Die futures-transacties hebben tot doel het beheer van de modified duration van de deviezenportefeuilles te vergemakkelijken.

VERBINTENISSEN DIE KUNNEN AANLEIDING GEVEN TOT EEN KREDIETRISICO

(miljoenen euro's)

Verbintenissen tegenover internationale instellingen	453,7
--	-------

Deze post omvat de door de Bank aangegane verbintenis om SDR 350 miljoen (€ 453,7 miljoen) te lenen aan de PRGF Trust. Het nog openstaande bedrag van de trekkingen belooft SDR 152 miljoen (€ 197 miljoen). Deze lening is door de Belgische Staat gewaarborgd.

(miljoenen euro's)

Verbintenissen tegenover andere instellingen	10,2
--	------

(1) Zie toelichting bij de balanspost 2.2 op de actiefzijde van de balans.

AAN DE INSTELLING TOEVERTROUWDE WAARDEN EN VORDERINGEN

(miljoenen euro's)

Ter inning	0,3
Tegoeden beheerd voor rekening van de Schatkist	94,4
Tegoeden beheerd voor rekening van de ECB	1.491,1

Deze laatste subpost omvat de waarde, tegen marktkoers, van de externe reserves die de Bank beheert voor rekening van de ECB.

(miljoenen euro's)

In open bewaarneming	319.751,5
----------------------	-----------

Deze post omvat hoofdzakelijk de nominale waarde van de effecten (schatkistcertificaten, lineaire obligaties, effecten verkregen als gevolg van de splitsing van lineaire obligaties, thesaurie- en depositobewijzen en bepaalde klassieke leningen) opgenomen in het effectenvereffeningstelsel en bewaard voor rekening van derden.

NOG TE STORTEN KAPITAAL OP AANDELEN VAN DE BIB

Op de door de Bank aangehouden BIB-aandelen is 25 % gestort. De post omvat het bedrag van het niet-opgevraagde kapitaal van USD 111,8 miljoen (hetzelfde bedrag als eind 2001), of € 106,6 miljoen tegen de dollarkoers van 31 december 2002.

Brussel, 26 februari 2003

3. Vergelijking over vijf jaar

3.1 Balans

Activa

(duizenden euro's)

	2002	2001	2000	1999	1998 ⁽¹⁾
1. Goud en goudvorderingen	2.710.680	2.613.494	2.431.485	2.402.507	2.346.536
2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	11.304.447	12.780.672	10.740.780	10.885.054	10.897.610
2.1 Vorderingen op het IMF	3.169.845	3.255.684	2.615.983	2.807.152	2.362.680
2.2 Tegoeden bij banken, beleggingen in waardepapieren, externe leningen en overige externe activa	8.134.602	9.524.988	8.124.797	8.077.902	8.534.930
3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	297.976	799.055	459.103	138.167	47.467
4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	3.656	7.610	9.456	9.071	927.644
5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	10.876.706	7.570.189	15.441.034	20.456.952	4.587.717
5.1 Basis-herfinancieringstransacties	10.876.706	7.500.000	14.811.034	5.436.956	4.584.171
5.2 Langerlopende herfinancieringstransacties	–	70.189	630.000	15.015.000	–
5.3 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	–	–	–	–	–
5.4 Structurele transacties met wederinkoop	–	–	–	–	–
5.5 Marginale beleningsfaciliteit	–	–	–	4.996	3.546
5.6 Kredieten uit hoofde van margestortingen	–	–	–	–	–
6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	357	220	313	1.288	392.134
7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	3.663.289	3.621.955	3.629.307	3.683.056	3.779.431
8. Vorderingen binnen het Eurosysteem	6.404.410	1.576.431	1.576.611	1.576.362	143.290
8.1 Deelneming in het kapitaal van de ECB	143.290	143.290	143.290	143.290	143.290
8.2 Vorderingen op de ECB uit hoofde van overdracht van externe reserves	1.432.900	1.432.900	1.432.900	1.432.900	–
8.3 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	4.790.823	–	–	–	–
8.4 Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)	37.397	241	421	172	–
9. Overige activa	2.345.715	2.233.336	2.226.502	2.159.269	2.029.800
9.1 Munten uit het eurogebied	10.315	26.408	6.795	9.966	5.688
9.2 Materiële vaste activa	370.526	352.518	326.607	320.235	311.618
9.3 Overige financiële activa	1.528.380	1.438.009	1.359.671	1.325.696	1.324.743
9.4 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	117.700	–	996	–	–
9.5 Overlopende rekeningen	217.117	242.864	309.114	308.924	257.057
9.6 Diversen	101.677	173.537	223.319	194.448	130.694
Totaal activa	37.607.236	31.202.962	36.514.591	41.311.726	25.151.629

(1) Openingsbalans per 1 januari 1999 waarin de balansposten per 31 december 1998 werden herschikt en gerevalueerd overeenkomstig de boekhoudregels opgenomen in het richtsnoer van de Europese Centrale Bank van 1 december 1998.

Passiva

(duizenden euro's)

	2002	2001	2000	1999	1998 ⁽¹⁾
1. Bankbiljetten in omloop	11.964.293	8.627.226	12.905.356	12.947.255	11.971.273
2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	4.481.622	5.945.181	7.129.800	3.509.187	6.916.380
2.1 Rekeningen-courant (met inbegrip van reserveverplichtingen)	4.481.622	5.922.368	7.129.800	3.458.846	6.910.381
2.2 Deposito-faciliteit	-	22.813	-	50.341	5.999
2.3 Termijndeposito's	-	-	-	-	-
2.4 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	-	-	-	-	-
2.5 Deposito's uit hoofde van margestortingen	-	-	-	-	-
3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	-	-	-	-	-
4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	123.637	127.485	83.479	95.880	168.724
4.1 Overheid	115.411	118.528	62.176	64.270	88.688
4.2 Overige verplichtingen	8.226	8.957	21.303	31.610	80.036
5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	233.479	80.691	179.736	337.368	165.397
6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	-	-	-	-	-
7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	854.184	1.869.018	982.736	569.854	108.725
8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF	629.023	691.238	679.386	662.349	584.459
9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem	12.916.449	5.168.960	6.536.213	16.275.947	1.988
9.1 Verplichtingen ingevolge de uitgifte van promessen als zekerheidstelling voor door de ECB uitgegeven schuldbewijzen	-	-	-	-	-
9.2 Nettoverplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	-	-	-	-	-
9.3 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	12.916.449	5.168.960	6.536.213	16.275.947	1.988
10. Overige passiva	459.045	1.652.207	1.481.878	1.046.929	899.155
10.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	-	8.159	-	10.049	22.810
10.2 Overlopende rekeningen	6.426	7.702	14.279	8.523	8.681
10.3 Diversen	452.619	1.636.346	1.467.599	1.028.357	867.664
11. Voorzieningen	1.387.068	1.181.106	988.156	798.141	676.674
11.1 Voor toekomstige wisselkoersverliezen	925.519	756.120	614.320	441.120	327.219
11.2 Voor nieuwbouw	-	7.060	10.540	19.040	34.630
11.3 Voor diverse risico's	461.549	417.926	363.296	330.003	314.825
11.4 Voor verlies van de ECB	-	-	-	7.978	-
12. Herwaarderingsrekeningen	2.902.378	4.294.569	4.080.642	3.674.206	2.298.241
13. Kapitaal en reservefonds	1.549.232	1.459.707	1.368.499	1.337.721	1.324.586
13.1 Kapitaal	10.000	9.916	9.916	9.916	9.916
13.2 Reservefonds:					
Statutaire reserve	100.780	96.975	93.287	89.580	85.864
Buitengewone reserve	1.082.180	1.014.616	953.116	932.616	932.616
Afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa	356.272	338.200	312.180	305.609	296.190
14. Winst van het boekjaar	106.826	105.574	98.710	56.889	36.027
Totaal passiva	37.607.236	31.202.962	36.514.591	41.311.726	25.151.629

(1) Openingsbalans per 1 januari 1999 waarin de balansposten per 31 december 1998 werden herschikt en gerevalueerd overeenkomstig de boekhoudregels opgenomen in het richtsnoer van de Europese Centrale Bank van 1 december 1998.

3.2 Resultatenrekening

(duizenden euro's)

	2002	2001	2000	1999	1998
I. Opbrengsten van de netto rentegevende activa	658.465	968.528	792.153	349.234	667.633
1. Rentebaten	839.836	1.257.070	1.286.299	900.427	851.180
2. Rentelasten (-)	-446.909	-567.480	-480.303	-321.109	-228.891
3. Kapitaalwinsten (-verliezen (-)) op waardepapieren	176.572	220.895	-14.271	-222.278	45.344
4. Toedeling van monetaire inkomsten van het ESCB	15.955	243	428	172	
5. Door de ECB verdeelde inkomsten	73.011	57.800			
6. Toevoeging aan de voorziening voor de dekking van het ECB-verlies (-)		-	-	-7.978	
II. Wisselkoersresultaten	94.206	139.957	200.223	260.956	153.975
1. Wisselkoersresultaten	263.606	281.757	373.423	374.856	481.194
2. Terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen (toevoeging (-))	-169.400	-141.800	-173.200	-113.900	-327.219
III. Provisies	1.181	2.591	3.531	2.576	2.514
1. Ontvangen provisijs	3.244	4.320	5.041	3.251	3.509
2. Betaalde provisijs (-)	-2.063	-1.729	-1.510	-675	-995
IV. Terugwinningen bij derden	54.123	61.714	53.426	50.553	49.184
V. Opbrengsten van de statutaire beleggingen	101.091	98.409	95.004	95.857	105.893
VI. Overige opbrengsten	1.371	4.822	2.555	404	7.953
VII. Aandeel van de Staat (-)	-307.555	-648.656	-495.640	-123.526	-338.330
1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (art. 29)	-293.817	-558.351	-369.752	-86.121	-218.124
2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen	-33.209	-45.548	-41.931	-29.981	-117.713
3. Wisselkoersresultaten	19.471	-44.757	-83.957	-7.424	-2.493
VIII. Overboeking naar de onbeschikbare reserve meerwaarde op goud (-)	-	-	-	-177.115	-
IX. Algemene kosten (-)	-235.097	-237.067	-233.022	-213.580	-215.825
1. Bezoldigingen en sociale lasten	-187.524	-191.118	-185.791	-175.277	-172.487
2. Overige kosten	-47.573	-45.949	-47.231	-38.303	-43.338
X. Uitzonderlijke kosten (-)	-4.827	-11.327	-12.508	-28.192	-52.580
XI. Afschrijvingen van materiële vaste activa (-)	-20.774	-28.499	-29.415	-30.456	-22.874
XII. Voorzieningen	-36.563	-51.150	-24.793	411	-22.261
1. Terugneming op voorziening voor nieuwbouw (toevoeging (-))	7.060	3.480	8.500	15.590	-3.669
2. Terugneming op voorziening voor diverse risico's (toevoeging (-))	-43.623	-54.630	-33.293	-15.179	-18.592
XIII. Belastingen, taksen en heffingen (-)	-198.547	-193.748	-252.804	-130.233	-299.255
XIV. Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	-248				
Winst van het boekjaar	106.826	105.574	98.710	56.889	36.027

3.3 Dividend

	2002	2001	2000	1999	1998
Nettodividend toegekend per aandeel	48,10	47,25	46,10	44,90	44,37
Roerende voorheffing ingehouden per aandeel	16,03	15,75	15,37	14,97	14,79
Brutodividend toegekend per aandeel	64,13	63,00	61,47	59,87	59,16

Verslag van de bedrijfsrevisoren

Boekjaar afgesloten op 31 december 2002

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit over de uitvoering van de controleopdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar, afgesloten op 31 december 2002, met een balanstotaal van EURO 37.607.236 (000) en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van EURO 106.826 (000). Deze jaarrekening is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het Directiecomité van de Nationale Bank van België. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet zijn vereist.

Verklaring over de jaarrekening, zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften met betrekking tot de jaarrekening van de Nationale Bank.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Nationale Bank van België, alsook met de procedures van interne controle. Wij hebben van de verantwoordelijken van de Nationale Bank van België de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de waarderingsregels, de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die de Nationale Bank van België maakte en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2002, een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de Nationale Bank van België en wordt een passende verantwoording gegeven in de toelichting.

Bijkomende verklaringen

Overeenkomstig de controlenormen verstrekken wij volgende bijkomende verklaringen. Deze zijn niet van aard om de draagwijdte van onze verklaring over de jaarrekening te wijzigen.

- De resultaatbestemming die u wordt voorgesteld is in overeenstemming met de organieke wet en de statuten.
- Wij hebben geen kennis van verrichtingen of beslissingen die een inbreuk vormen op de organieke wet, de statuten of op de vennootschapswet.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, wordt de boekhouding gevoerd en werd de jaarrekening opgesteld overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die daarop van toepassing zijn voor de Nationale Bank.

Brussel, 26 februari 2003

Het College van Revisoren

KPMG Bedrijfsrevisoren b.c.v.
vertegenwoordigd door
Pierre P. Berger

Deloitte & Touche Bedrijfsrevisoren b.c.v.
vertegenwoordigd door
Danielle J. Jacobs

Goedkeuring door de Regentenraad

De Regentenraad heeft de jaarrekening op 31 december 2002 onderzocht. Deze documenten werden hem door het Directiecomité voorgelegd, overeenkomstig de in artikel 44 van de statuten vastgestelde bepalingen. De Raad heeft ook kennis genomen van de verklaring, zonder voorbehoud, van de bedrijfsrevisoren over de jaarrekening 2002.

Op 26 februari 2003, heeft de Raad het jaarlijks verslag over de werkzaamheden van de Bank alsook de jaarrekening over het boekjaar 2002 goedgekeurd, het bestuur decharge verleend en definitief de verdeling der winsten voor het boekjaar geregeld.

De Regentenraad

Dhr. Guy QUADEN, gouverneur
Mevr. Marcia DE WACHTER, vice-gouverneur
HH. Jean-Pierre PAUWELS, directeur
Jan SMETS, directeur
Mevr. Françoise MASAI, directeur
HH. Jean HILGERS, directeur
Peter PRAET, directeur
Tony VANDEPUTTE, regent
Philippe WILMÈS, regent
Noël DEVISCH, regent
Christian DUMOLIN, regent
Gérald FRÈRE, regent
Jacques FOREST, regent
Luc CORTEBEECK, regent
Mevr. Mia DE VITS, regent
Dhr. Jean-Pierre HANSEN, regent
Mevr. Martine DUREZ, regent

Lijst van de kaders, tabellen en grafieken

KADERS

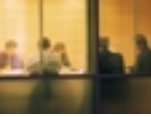
De Bank en het Eurosysteem	15
Functie van bankier der banken	18
De goud- en deviezenreserves	19
Het Commissariaat-generaal voor de euro	21
Het emissierecht	23
Het TARGET-systeem	28
De Bank en het prudentiële toezicht	34
Het <i>bond center</i>	37
Het <i>business recovery plan</i>	45
De Bank, een atypische naamloze vennootschap	51
De mechanismen voor controle van de activiteiten	63

TABELLEN

1	Opiniepeilingen betreffende de overgang op de euro	23
2	Bankbiljettenomloop in Belgische frank	25
3	Door het Eurosysteem in 2002 in omloop gebrachte eurobiljetten	25
4	Door het TARGET-systeem en de Belgische interbancaire betalingssystemen verwerkte bedragen	28
5	Aantal betalingen verwerkt door het TARGET-systeem en de Belgische interbancaire betalingssystemen	29

GRAFIEKEN

1	Bankbiljettenomloop in Belgische frank	24
2	Door het Eurosysteem in 2002 in omloop gebrachte eurobiljetten	25
3	Stortingen en opvragingen van biljetten door de kredietinstellingen	26
4	Interbancaire uitwisseling van cheques en postassignaties	27
5	Door het effectenvereffeningsstelsel afgewikkelde secundaire-markttransacties	30
6	Activiteiten van het systeem Centrale Verwerking Handelspapier	31
7	Uitbetalingskredieten verstrekt aan ingezetenen door in België gevestigde kredietinstellingen	41
8	In de Centrale voor kredieten aan particulieren geregistreerde contracten en personen	41
9	Raadplegingen van de website	42
10	Vast personeelsbestand	46

Afkortingen

BIB	Bank voor Internationale Betalingen
BBP	Bruto binnenlands product
CBF	Commissie voor het bank- en financiewezen
CDV	Controledienst voor de verzekeringen
ECB	Europese Centrale Bank
EG	Europese Gemeenschap
ELLIPS	ELECTronic Large-value Interbank Payment System
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken
EU	Europese Unie
IMF	Internationaal Monetair Fonds
KMO	Kleine of middelgrote onderneming
NCB	Nationale centrale bank
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OLO	Lineaire obligatie
PRGF	Poverty Reduction and Growth Facility
SDR	Special drawing right (bijzonder trekkingsrecht)
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer
UCV	Uitwisselingscentrum en Verrekening
USAF	Uitgebreide structurele aanpassingsfaciliteit

Openingstijden en adressen

DIENSTEN	VESTIGINGEN WAAR DE DIENSTEN WORDEN AANGEBODEN	OPENINGSTIJDEN
Bankbiljetten en muntstukken, Balanscentrale en Centrale voor kredieten aan particulieren	Brussel, Antwerpen, Bergen, Hasselt, Kortrijk en Luik	van 9 tot 15.30 uur
	Aarlen, Gent, Leuven, Namen en Waver ⁽¹⁾	van 9 tot 13 uur en van 14 tot 15.30 uur
Rijkskassier	Brussel, Antwerpen, Bergen, Hasselt, Kortrijk en Luik	van 9 tot 15.30 uur
Wetenschappelijke bibliotheek	Brussel	van 9 tot 15.30 uur
Museum	Brussel	van 10 tot 18 uur (alle dagen behalve maandag)

Inlichtingen: secretariat@nbb.be
Tel. +32 2 221 21 99

Contactpersoon pers: Kristin Bosman, dienst Communicatie
Tel. +32 2 221 46 28
Fax +32 2 221 31 60
kristin.bosman@nbb.be

Contactpersoon voor de financiële dienst van de aandelen van de Bank: Luc Janssens, dienst Effecten
Tel. +32 2 221 45 90
Fax +32 2 221 32 05
securities@nbb.be

Websiteadres: www.nbb.be

(1) De loketten biljetten en muntstukken van die vestigingen bieden een beperkte dienst aan. De representatieagentschappen van Leuven en Waver worden vanaf 1 juli 2003 gesloten.

Adressen:

Brussel: de Berlaimontlaan 14,
1000 Brussel
Tel. +32 2 221 21 11
Fax +32 2 221 31 00
secretariat@nbb.be

Aarlen: avenue Victor Tesch 48,
6700 Arlon
Tel. +32 63 21 02 11
Fax +32 63 21 03 90
arlonsg@nbb.be

Antwerpen: Leopoldplaats 8,
2000 Antwerpen
Tel. +32 3 222 22 11
Fax +32 3 222 22 69
antwerpensg@nbb.be

Bergen: avenue Frère Orban 26,
7000 Mons
Tel. +32 65 39 82 11
Fax +32 65 39 83 90
monssg@nbb.be

Gent: Geraard de Duivelstraat 5,
9000 Gent
Tel. +32 9 267 62 11
Fax +32 9 267 63 90
gentsg@nbb.be

Hasselt: Eurostraat 4,
3500 Hasselt
Tel. +32 11 29 92 11
Fax +32 11 29 93 90
hasseltsg@nbb.be

Kortrijk: President Kennedypark 43,
8500 Kortrijk
Tel. +32 56 27 52 11
Fax +32 56 27 53 90
kortrijksg@nbb.be

Leuven⁽¹⁾: Grote Markt 6,
3000 Leuven
Tel. +32 16 28 02 11
Fax +32 16 28 03 90
leuvensg@nbb.be

Luik: place St-Paul 12-14-16,
4000 Liège
Tel. +32 4 230 62 11
Fax +32 4 230 63 90
liegesg@nbb.be

Namen: rue de Bruxelles 83,
5000 Namur
Tel. +32 81 23 72 11
Fax +32 81 23 73 90
namursg@nbb.be

Waver⁽¹⁾: place Alphonse Bosch 38,
1300 Wavre
Tel. +32 10 22 62 52
Fax +32 10 22 40 37
wavresg@nbb.be

Departementen en diensten:

zie website

(1) Deze vestiging wordt gesloten op 1 juli 2003.

Bijlage 1

Lijst van de in 2002 uitgevaardigde wetten en koninklijke besluiten betreffende de organisatie en de statuten van de Bank

- koninklijk besluit van 21 februari 2002 houdende goedkeuring van de wijziging van de statuten van de Bank op 23 januari 2002 (Belgisch Staatsblad van 28 mei 2002);
- wet van 28 februari 2002 ter regeling van het opstellen van de betalingsbalans en van de externe vermogenspositie van België en houdende wijziging van de besluitwet van 6 oktober 1944 betreffende de wisselcontrole en van diverse wettelijke bepalingen (Belgisch Staatsblad van 3 mei 2002), inzonderheid artikel 16;
- wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (Belgisch Staatsblad van 4 september 2002) en koninklijke besluiten van 22 augustus 2002 (Belgisch Staatsblad van 4 september 2002), 29 oktober 2002 (Belgisch Staatsblad van 30 oktober 2002) en 3 december (Belgisch Staatsblad van 14 december 2002) tot vaststelling van de data van inwerkingtreding van sommige bepalingen van de voornoemde wet;
- programmawet van 2 augustus 2002, artikel 206 (Belgisch Staatsblad van 29 augustus 2002);
- koninklijk besluit van 12 december 2002 houdende goedkeuring van de wijziging van de statuten van de Bank op 18 september 2002 (Belgisch Staatsblad van 8 januari 2003).

De gecoördineerde tekst van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank en de gecoördineerde tekst van de statuten van de Bank zijn beschikbaar op de website.

Bijlage 2

Aandeelhoudersstructuur op 31 december 2002

(Overeenkomstig artikel 4, § 2, alinea 2, van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen)

Aangever :	Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Financiën
Aantal aangegeven stemrechten :	200.000
Quotiteit van de stemrechten :	50 pct.